

T.C.
ULUDA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**LKÖ ÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN REHBERLİK
PROGRAMINDAN YARARLANMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
FARKİETKİLİYEN BAZI FAKTÖRLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Serbülent TURGUT

Danışman

Doç. Dr. Ersin ALTINTA

BURSA – 2005

ÖNSÖZ

Ülkemizde rehberlik hizmetlerinin son yıllarda yaygınlaştığı görülmektedir. Aslında Rehberlik Milli Eğitim Sistemi ve okullar için yeni bir kavramdır. Ancak rehberlik uygulamalarının örgütlenme ve branş elemanı düzeyinde ele alınarak yaygınlaştırılması çalışmaları yeni sayılır. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık hizmetleri hiç kuşkusuz eğitim sürecinin etkililiğini arttıracak, eğitimin amaçlarına erişiminde yardımcı bir unsur olacaktır.

Eğitim hizmetlerindeki başarının artması için, rehberlik hizmetlerinin ve tabii ki rehberlik programının başarılı olarak yürütülmesi, öğrencilerin rehberlik programından en iyi şekilde yararlanmaları, öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının giderilmesi son derece önemlidir.

Rehberlik bir ekip çalışmasıdır. Sadece eğitimcilerin değil ailelerin de belli bir rehberlik anlayışına sahip olması gerekir. Bu şekilde olduğunda öğrencilerin rehberlik programından en yüksek oranda yararlanmaları sağlanabilir.

Bu araştırma, öğrencilerin rehberlik programından yararlanma düzeylerinde oluşan farklılıkları etkileyen bazı faktörleri incelemiştir. Araştırma okullardaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden hareketle yürütülmüştür. Çünkü bu hizmetler öğrencinin öğrenim hayatını en iyi biçimde düzenlemek ve onun eğitim – öğretimdeki yönlendirilmesini esas almaktadır. Bu sebepten dolayı öğrencilerin görüşlerinin alınması programdan yararlanma düzeylerini ve rehberlik çalışmalarının etkililiğini belirleyecektir.

Bu araştırma çalışmasının her aşamasında bana yardımcı olan görüş ve önerilerinden yararlandığım danışmanım Doç. Dr. Ersin ALTINTA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın istatistiksel çözümlenmesi aşamasında Yrd. Doç.

Dr. Bülent ED Z ve Ar . Gör. Deniz SI IRLI' ya büyük bir özveri ile yardım ettiklerinden dolayı te ekkürler. Yüksek lisans ö renimim ve ara tırma süreci boyunca yanımda olduklarını hissettirdikleri ve katkılarından dolayı tüm arkada larıma, smetiye Hasan Orhaneddin İkö retim Okulu' na te ekkür ediyorum.

Sevgili aileme ve de sevgili e ime, bu ana kadar hep yanımda olduklarından ve desteklerini benden esirgemediklerinden dolayı sonsuz te ekkürler...

2005 A ustos

Serbülent TURGUT

ÖZET

Ara tırmada ilkö retim 8. sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeylerini etkileyen bazı faktörlerin de erlendirilmesi yapılmı tır.

Ara tırmanın evrenini, Bursa ehir merkezindeki tüm ilkö retim okullarındaki 8. sınıf ö rencileri; çalı ma grubunu ise Canaydın İkö retim Okulu, Altıparmak Fethi Açañçiek İkö retim Okulu ve irinevler İkö retim Okulundaki 8. sınıf ö rencileri olu turmaktadır. Bu ara tırma kapsamında, 8. sınıf ö rencileri için anket formu kullanılmı tır. 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine, anne ve baba ö renim durumlarına, sosyo ekonomik düzeylerine göre incelenmesinde x^2 (ki kare) testi kullanılmı tır. Ö rencilerin programdan yararlanma düzeylerindeki farklılıklar farklılık gösteren maddelerdeki $P<0,05$ Anlamlılık düzeyine göre incelenmi tir.

Ara tırma sonucunda;

1. İkö retim okullarının 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine, anne ve baba ö renim durumlarına, sosyo ekonomik düzeylerine göre rehberlik programından yararlanma düzeylerinde farklılıklar bulunmu tur.
2. Kız ö rencilerin erkek ö rencilerden daha önce ergenli e girmesi, 8. sınıfa geldiklerinde erkek ö rencilere göre daha çabuk olgunla tıklarından erkek ö rencilerin daha fazla problemlerinin oldu u görülmü tür. Genel olarak rehberlik etkinliklerinde, problemlı ö renciler üzerinde duruldu undan, erkek ö rencilerin rehberlik programından daha fazla yararlanmak durumunda oldu u saptanmı tır.
3. Anne ve baba ö renim düzeyleri arttıkça, ö rencilerin rehberlik programından ve rehberlik servisinin etkinliklerinden yararlanma düzeylerinde de artı söz konusu olmaktadır. Ara tırmada anne ve baba ö renim düzeyi yüksek okul olan ö rencilerin rehberlik programından daha fazla yararlandı ı görülmü tür.

4. Ara tırmanın çalı ma grubu olan Canaydın İkö retim Okulu, Altıparmak Fethi Aanecek İkö retim Okulu ve irinevler İkö retim Okulu sosyo ekonomik düzeyler baz alınarak olu turuldu undan, buradan hareketle ö rencilerin sosyo ekonomik düzeyleri açısından üst sosyo ekonomik düzeye sahip olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerinin rehberlik programından daha fazla yararlandı ı sonucuna ula ılmı tır.

Ara tırma sonucunda ortaya çıkan sonuçlara dayalı olarak ara tırmacı tarafından ortaya konulan önerilere yer verilmektedir.

ABSTRACT

In the research the evaluation of some factors was fulfilled which influence the level of the benefit from the guidance programme of 8th grade students in the primary school.

The process of the study, 8th grade students in all primary schools in the centre of Bursa and samples are consist of all 8th grade students in Canaydın Primary School, Altıparmak Fethi Açıncıçek Primary School and İrinevler Primary School. In the scope of this study questionnaire form was used for 8th grade students. The test of χ^2 was used according to their sex, education level of their mothers – fathers and social economical levels. The difference of the level of the benefit from the programme was examined according to the matters in which shows difference of $P < 0,05$ meaningfulness level.

In the result of the study;

1. The differences in the level of benefit from the guidance programme were found according to 8th grade students' sex, education level of their mothers - fathers and social economical levels.

2. It is seen that the male students have more problems than female students, because the female students begin adolescence earlier than the male students and the female students become earlier than the male students in the 8th class. It is found out, in the guidance programme activities, the male students need more help form the guidance programme because generally the importance is given on the problem child.

3. It' s seen that the more increase in the education level of students' mothers and fathers the more pupils get benefit from the guidance programme and the activities of the guidance department. In the research, it is seen that the students whose mothers' and fathers' education level is high get benefit more from the guidance programme.

4. Because the study group of the research Canaydın Primary School, Altıparmak Fethi Açıncı Primary School and İrinevler Primary School' s social economical levels take base, so it is reached a consequences that the students of Canaydın Primary School, whose social economical level is high, get benefit more from the guidance programme.

At the end of the study depend on the consequences which come out, it' s given a place for suggestions by the researcher.

Ç NDEK LER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
Ç NDEK LER.....	viii
TABLolar L STES	x
EK LLER L STES	xi
BÖLÜM I. G R	1
1. 1. Rehberli in Amaç Ve lkeleri.....	7
1. 2. Rehberli i Gerekli Kılan Nedenler.....	13
1. 3. İkö retimde Rehberlik.....	19
1. 4. E itim Programları çinde Rehberlik Programlarının Yeri.....	29
1. 5. İkö retim 8. Sınıf Ö rencilerinin Programdan Yararlanma Düzeyleri Arasındaki Farkı Etkileyen Cinsiyet, Anne Ve Baba Ö renim Düzeyleri, Sosyo Ekonomik Düzey Faktörleri.....	34
1. 6. Problem.....	37
1.7. Ara tırmanın Amacı.....	37
1. 8. Ara tırmanın Önemi	38
1. 9. Sayılılar.....	38
1. 10. Sınırlılıklar.....	39
1. 11. Tanımlar ve Kısaltmalar.....	40
BÖLÜM II. LG L ARA TIRMALAR	41
Yurt dı nda yapılan ara tırmalar.....	41
Yurt içinde yapılan ara tırmalar.....	43
BÖLÜM III. YÖNTEM.....	45
3.1. Ara tırma Modeli.....	45
3.2. Evren, Örneklem.....	45
3.3. Veri Toplama Aracı.....	46

3.4. Verilerin Toplanması.....	47
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	47
BÖLÜM IV. BULGULAR VE YORUM.....	48
BULGULAR.....	49
4. 1. Birinci Alt Probleme li kin Bulgular.....	49
4.2. İkinci Alt Probleme li kin Bulgular.....	54
4.3. Üçüncü Alt Probleme li kin Bulgular.....	64
4.4. Dördüncü Alt Probleme li kin Bulgular.....	77
YORUM.....	96
4. 5. Birinci Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar.....	96
4. 6. İkinci Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar.....	97
4. 7. Üçüncü Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar.....	98
4. 8. Dördüncü Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar.....	99
BÖLÜM V. SONUÇ VE ÖNER LER.....	101
SONUÇ.....	101
5.1. Sekizinci sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar	101
5.2. Sekizinci sınıf öğrencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar.....	102
5.3. Sekizinci sınıf öğrencilerinin baba ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar.....	105
5.4. Sekizinci sınıf öğrencilerinin, okudukları okulların buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar.....	109
ÖNER LER.....	115
KAYNAKÇA.....	119
EKLER.....	126

TABLolar L STES

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
1	ÇALI MA GRUBU OKULLARI	46
2	8. SINIF Ö RENC LER N N C NS YETLER NE GÖRE REHBERL K PROGRAMINDAN YARARLANMA DÜZEYLER ARASINDAK FARK.....	50
3	8. SINIF Ö RENC LER N N ANNE Ö REN M DURUMLARINA GÖRE REHBERL K PROGRAMINDAN YARARLANMA DÜZEYLER ARASINDAK FARK	55
4	8. SINIF Ö RENC LER N N BABA Ö REN M DURUMLARINA GÖRE REHBERL K PROGRAMINDAN YARARLANMA DÜZEYLER ARASINDAK FARK	65
5	8. SINIF Ö RENC LER N N, OKUDUKLARI OKULLARIN BULUNDUKLARI ÇEVRE AÇISINDAN, SOSYO EKONOM K DURUMLARINA GÖRE, REHBERL K PROGRAMINDAN YARARLANMA DÜZEYLER ARASINDAK FARK.....	78

EK LLER L STES

<u>Ekil No</u>	<u>Ekil Adı</u>	<u>Sayfa</u>
1	REHBERL N AMACI	8

BÖLÜM I

G R

Günümüzde hızla geli mekte olan dünya içinde ya amakta olan insanın, karma ıkla an toplumdaki sorunlara çözüm bulabilecek ve uyum gösterebilecek ekilde yeti tirilmesi zorunlu hale gelmi tir. Bu ba lamda e itim-ö retimin bireylerin yeti mesindeki ve ülkelerin geli mesindeki önemi ortaya çıkmaktadır.

Bir ülkenin e itim ve ö retim sürecindeki çocuk ve gençleri, o ülkenin gelece inin ta ıyıcısıdır. Toplumun gelece i onlarla kurulacak, ülkenin geli mi li i hem bedensel hem psikolojik olarak iyi yeti mi , iyi e itilmi çocuk ve gençlerin ürünü olacaktır (Küçükahmet, 2000). Dolayısıyla, bir ülkenin kalkınmasında gelece e yönelik en iyi yatırımın e itim oldu u gerçe i dü ünülecek olursa, ülkelerin kalkınmasında e itim sistemleri önemli bir yer tutmaktadır.

E itim sistemleri insan davranı larını, belirli plan, program ve yöntemlere uygun olarak istendik ve olumlu yönde de i tirmeyi, geli tirmeyi amaçlayan örgütsel ve yönetsel nitelikli, e itim – ö retim amaçlı kurumlardır ve bu kurumlar bir toplumu olu turan bireylerin e itim ve ö retim süreçlerinden yararlanmalarının, kendilerini gerçekle tirmelerinin, ön ko ulunu olu tururlar. E itim sistemleri olmadan ça ımız toplumlarını olu turan bireylerin e itim olanaklarından yararlanmaları dü ünülemez. Çünkü e itim sistemleri, bireysel ve toplumsal yararı amaçlayan, e itilmi , gizil güçleri geli tirilmi insan davranı ları üretirler. Amaçlara uygun davranı de i tirirler ve yeni e itilmi davranı ların olu masına ortam hazırlarlar. Tüm bu süreç ve amaçlar, e itim ve insan kavramlarının, birbirlerinden ayrılmaması gereken temel birer de i ken olmaları anlamına gelir.

“E itim” kavramı insanlı ın varolu undan bu yana yeni anlam, erik ve boyutlar kazanarak önemini sürdürmektedir. Baymur (1972)’ a göre e itim, ki inin geli iminde çevreden gelen ve onun davranı larını etkileyen, geli imine yön veren etkilerin tümüdür. “Bireyin, planlı, programlı; belirlenmi amaçlara yönelik olarak ya antılarındaki davranı de i ikli i” de e itimin bir di er tanımıdır. Yörüko lu ise e itimi, ki iye belli bilgi ve beceriler aktarıp, de er yargıları a ılayarak onda istenen davranı ları geli tirme süreci olarak tanımlamaktadır. E itim kavramı üzerine yapılan bir çok tanımlama vardır ve tüm bu tanımlamaların çıkı noktasında “davranı de i ikli i” göze çarpmaktadır. Bu ıkı noktasından hareketle e itimde amacın bir dizi  renmelerle ki inin davranı mın de i imini sa lamak oldu u söylenebilir. Ancak bu de i im rastgele bir de i me de il, istendik, kasıtlı bir de i medir (Ertürk, 1994). Davranı de i ikli i bireyin ya antı kazanması ile sa lanabilmekte ve bu de i im bir süreç özelli i ta ımaktadır.

a da anlayı a göre ise e itimin genel amacı; bedence, ruha sa lıklı, topluma etkin ekilde uyabilen insanlar yeti tirmektir. Di er bir deyi le toplumsal, çevresel ko ullara sorgulamadan aynen uymak ve sürdürmek (edilgen uyum) yerine toplumu ileri götürebilecek, geli tirebilecek de i imleri de sa layabilecek (etken uyum) bireyler yeti tirmektir. Bu genel amacı çözümledi imizde a da e itimin amaçlarını zet olarak, “bireyi kendisi için” ve “toplum için” yeti tirmek oldu u görülmektedir.

E itimin, amaçları do rultusunda belirlenmi olan i levleri vardır. a da anlayı a göre e itimin i levi;  rencilerin bedensel, psikolojik ve toplumsal yönlerden bir bütün olarak devamlı bir ekilde geli melerine, topluma aktif uyum yapabilecek mutlu ve üretken ki iler olarak yeti melerine ortam sa layarak yardım etmektir. O halde e itim sürecinde  renciye öyle iyi rgtlenmi bir e itim ortamı yaratmalıyız ki, bu ortam içinde  rencinin yukarıda sıralanan amaçlara ula ması ve kendini her yönüyle tüm olarak geli tirmesi mümkün olsun (Ye ilyaprak, 2004). rgtlenmi e itimin, ilk, orta ve yüksek  retim kurumlarında yer alan  retim kadrosunun, n görülen amaç do rultusunda izledi i yol, uyguladı ı yöntem sonunda gerçekle tini bilmekteyiz. E itim olgusunu olu turan bu  elerin birbirinden ba ımsız d nlmeleri ve ele alınmaları olanaksızdır. E itim, çünkü bu  elerin toplamı de il birbirleriyle kayna arak olu turdukları bir bütündür. Bunun içindir ki bunların birindeki bir aksaklık, do al olarak tüm e itime yansıtacak , bütünü etkileyecektir. (.Y.D.D, 1997). Bu

bütünde bir aksaklık yaratmamak için, ki inin kendi ya antıları aracılı ıyla “kasıtlı olarak istendik davranı de i ikli i” olu turulurken kazanılan her yeni davranı n bireyin ça da gereksinimlerini kar ılayabilecek doyuruculuk düzeyine sahip olması e itim-ö retim kurumlarında ve e itim-ö retim etkinliklerinde özen gösterilmelidir.

Okullarda, e itim ve ö retim etkinlikleri genellikle, ö retmen-ö renci ili kileri üzerinde dönmektedir. Ö retmen-ö renci arasında olu an etkile imleri kolayla tırmak ve daha örgün bir ekle sokmak için, e itim ve ö retimin yanı sıra, bir de, yönetim etkinlikleri geli mi tir. Okullardaki “ö retim ve yönetim” faaliyetlerinde ö renciyi tüm bir varlık olarak e itme i inin yeterli olmadı ı görülmü tür. Bu suretle, okullarda bir üçüncü faaliyet grubu olan “ö renci ki ilik hizmetleri” ile bu hizmetlere dahil olan “Rehberlik” faaliyetlerinin önemi belirginle mi tir. Ö renmede ö renciye yapılacak rehberlik hizmetleri ve yöntemlerinin rolü etkin olmaktadır. (Tan, 1992). Dolayısıyla e itim ve ö retim etkinliklerini en iyi e kilde yerine getirebilmek ve gereken verimi sa layabilmek için okullarda uygulanan rehberli in önemli bir yeri vardır. Aynı zamanda ö rencilerin toplumsalla ması, topluma uyum sa layabilmesi ve bireysel olarak toplumdaki rollerini yerine getirebilmesi için gerekli olan geli imsel yapının daha çok rehberlik hizmetleri ile kazandırılması gereklili i söz konusu bir gerçektir. Rehberlik programları, bireyi tam anlamıyla tanımak ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmak açısından; e itim ve ö retimde istendik davranı de i ikli inin sa lanmasında ve e itim ve ö retim programlarının amacına uygun olarak gerçekleştirilmesinde yardımcı programlardır.

E itim programları ve dolayısıyla e itim-ö retim etkinlikleri için önemli yer arz eden ‘rehberlik’ üzerine uzmanlar tarafından yapılan bir çok tanımlama ile kar ıla abiliriz. Örne in; Jones’ a göre (1963) Rehberlik, okulda ö rencilerin geli imleri sırasında, kar ıla abilecekleri ki isel, mesleki ve e itsel sorunların çözümünde yardımcı olmak, onların azami geli imini sa lamak için gerekli ortamı hazırlayan etkinlikleri içerir. Ö renci rehberlik ile çevresine daha iyi ve daha kolay uyum sa layabilmekte ve ihtiyaçlarını giderirken, kar ıla tı ı sorunlara, daha de i ik bulabilmektedir (Görkem, Y.Lisans Tezi).

Mathewson (1962), rehberli i; ö rencinin kendi özellik ve becerilerini daha iyi anlaması, toplumsal uygarlık içinde kendi ki ili ini, sosyal zorunluluklarla

uzla tırabilmesi için e itici süreçler içinde yapılan, sistemli ve profesyonel bir yardım olarak tanımlamaktadır.

Tan (1992) rehberli i, bireyin en verimli bir ekilde geli mesini ve doyum verici uyumlar sa lanmasında gerekli olan tercihleri, yorumları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve bu tercih ve kararları yürütmesi için bireye yapılan sistemli ve profesyonel bir yardım olarak tanımlamaktadır.

Kuzgun (1992)' a göre rehberlik, bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve do ru kararlar vererek özünü gerçekle tirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir.

Kepçeo lu (1994)' na göre rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçek kararlar alması, kapasitelerini geli tirmesi, çevresine dengeli ve sa lıklı uyum yapması ve böylece kendini gerçekle tirebilmesi için uzman ki ilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır.

Ba ka bir kaynakta rehberlik, bireylere ça da dünyanın ihtiyacı olan mutlu ve üretken bir insan olabilmeleri için gerekli niteliklere ula maları amacıyla, uzman ki ilerce yapılan yardımları içeren bir süreç (Kuzgun ve Di erleri, 2000) olarak tanımlanmaktadır.

Burada sıralanan tanımlar ya da ba ka uzmanlarca yapılan tanımlar incelendi inde bazı ortak noktaların dikkat çekti i görülecektir. Tanımlardaki ortak ö eler u noktalarda toplanabilir.

- Rehberlik hizmetleri ö rencinin geli mesini ve uyumunu sa lamaya yöneliktir.
- Bu yardım sistemli olarak ve profesyonel düzeyde sunulmalıdır.
- Rehberlik bir süreçtir. Çe itli a amalar içeren ve süreklilik gösteren bir hizmettir.

Rehberlik belirli bir biçimde “Bireyselle tirilmi E itim” olarak anlamlandırıldı ında, e itim ile rehberlik ayrı süreçler olmamaktadır (Özo lu, 1981).

E itimde rehberli in i levi, uzun zaman ö retimi kolayla tırıcı ko ulları sa lamak, ö rencilerin ö retimden en yüksek yararı sa layabilmeleri için gerekli ortamı hazırlamada ö retmenlere yardımcı olmak e klinde ifade edilmi tir. Bu görü ten bugün az çok uzakla ılmı olmakla birlikte, rehberlik ile ö retim, e itimin birer i levi olarak, sıkı ili kiler halinde olan iki hizmettir. Rehberli in ö retime katkısını da u ba lıklar altında özetleyebiliriz:

1. Ö retmenlerin ö retimi bireyselle tirebilmeleri için ö rencilerini yakından tanımaları gerekir. Bireysel özellikleri daha ayrıntılı ve daha bilimsel sayılabilecek yöntemlerle saptamakla, danı man ö retmenlerin ö rencileri tanıma i ini kolayla tırabilir.

2. Ba arısızlık, uyumsuzluk gibi ö renci sorunlarına psikolojik danı ma yolu ile yardımcı olmakla danı man ö retmenin verimli bir biçimde çalı masına katkıda bulunmu olmaktadır.

Rehberlik hizmetleri ile ilgili çalı malar Türkiye’ de 1950’ li yıllarda ba lamı ve gerek niceliksel gerekse de niteliksel olarak bugün olması gerekenden oldukça uzaktır ve rehberlik hizmetlerine ili kin çe itli eksiklikler ya da sorunlar söz konusudur. Bu eksikliklerden birisi de ilkö retim düzeyinde rehberlik hizmetlerinin ihmal edilmesi, hizmetlerin daha çok orta ö retim yönelimli olmasıdır. Her ne kadar, daha çok ilkö retime yönelik faaliyet gösteren Rehberlik Ara tırma Merkezlerinin çalı maları orta ö retim kurumlarındaki rehberlik hizmetlerinden önce ba lamı sa da bu merkezlerin etkinlikleri birincil olarak özel e itime gereksinim duyan ö rencilerin belirlenmesine yöneliktir. İkö retimde rehberlik hizmetlerine yönelik çabalar ancak zorunlu e itimin sekiz yıla çıkarılmasına ili kin çalı malar sonucunda yo unla mı tır.

Okullarımızda rehberlik örgütlerinin kurulması, rehber ö retmen kadrolarının tahsisi ve bu kadrolara rehber ö retmen atamalarının yapılması rehberlik etkinliklerinin gelişmesine yardımcı olmu ; bu durum 1980’ li yıllardan itibaren hız kazanmı tır. Rehberlik alanındaki bu gelişmeler e itimimiz açısından umut vericidir. Ancak bu

alandaki çalı maların ne ölçüde ba arılı oldu u veya verimli sonuçlar verip vermedi inin de erlendirilmesi gerekmektedir (Baytekin, 1996). Bu de erlendirmede rehberlik programı üzerine yapılan ara tırmalar önemli bir yer te kil etmektedir. Ülkemizde, özellikle de son yıllarda büyük ölçüde geli me kaydeden rehberlik programları, e itim programlarının yürütülmesinde, verim alınabilmesinde kanıtlanmış bir yere sahiptir.

Elbette, rehberlik programının yürütülmesinde ö retmenlerin – ube rehber ö retmenleri, okul rehber ö retmenleri- önemli bir rolü vardır. Ö retmenlerin ö renciler arasındaki bireysel farkları, çe itli rehberlik etkinlikleri ile tespit ederek ö rencilerle bu do rultuda ileti im kurması gerekmektedir. Bu a amada okul rehber ö retmeni, ube rehber ö retmenlerine yardım ederek programın i lerli ini sa lamalıdır. Ö retmenin ö rencilerini tanınması, onların bireysel farklılıklarını gözetmesi ö renci ile diyaloglarında, ders içi ö retim etkinliklerinde önemli ölçüde yardım sa lamaktadır. O halde hem ö retmenler, hem ö renciler için e itim sistemlerinde rehberlik programlarının olumlu getirileri oldu u gerçe i ortaya çıkmaktadır.

E er, rehberlik programlarına e itimde yer verilmezse ve gereken önem verilmezse, e itimde de beklenen hedeflere ula mada sıkıntı çekilecek, e itimden beklenen verim alınamayacak ve ö retim a ırlıklı programlarla ‘kendisi için’ ve de ‘toplum için’ yararlı ve sa lıklı bireyler yeti tirilemeyecektir. Oysa, özellikle de ilkö retimde öncelikli olan iyi bir birey yeti tirmektir. Topluma ve çevresine duyarlı, problem çözebilen, sorumluluk alabilen, karar verebilen, öz güven sahibi bireyler yeti tirmektir. İlkö retim programlarında e itim, ö retimden ön plandadır. Özellikle ilkö retim 8. sınıf ö rencilerinin bir üst ö retim kurumuna geçi açısından, karar vermede, mesle e yöneltmede rehberlik programının önemi a ır basmaktadır. Tüm bu nedenlerle rehberlik, e itim ve ö retimin etkili bir ekilde gerçe kle mesinde önceden tasarlanan amaçlara ula masında önemli rol oynamaktadır.

E itim sistemleri için önemli bir yer tutan rehberli e ili kin açıklamaları sistematik halde sunmak amacıyla;

1. Rehberli in Amaç ve levleri
2. Rehberli i Gerekli Kılan Nedenler

3. İköretimde Rehberlik

- İköretimde Rehberlik Hizmetlerinin Önemi
- İköretimde Rehberlik Hizmetlerinin Karakteristik Özellikleri
- İköretimde Rehberlik Hizmetlerinin Kapsamı
- İköretimde Rehberliğin Amaçları

4. Eğitim Programları İçinde Rehberlik Programlarının Yeri

5. İköretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Programdan Yararlanma Düzeyleri Arasındaki Farkı Etkileyen Cinsiyet, Anne ve Baba Öğrenim Durumları, Sosyo Ekonomik Düzey Faktörleri olmak üzere 5 alt başlıkta açıklanıp tartışılmıştır.

1.1. Rehberliğin Amaç Ve İlkeleri

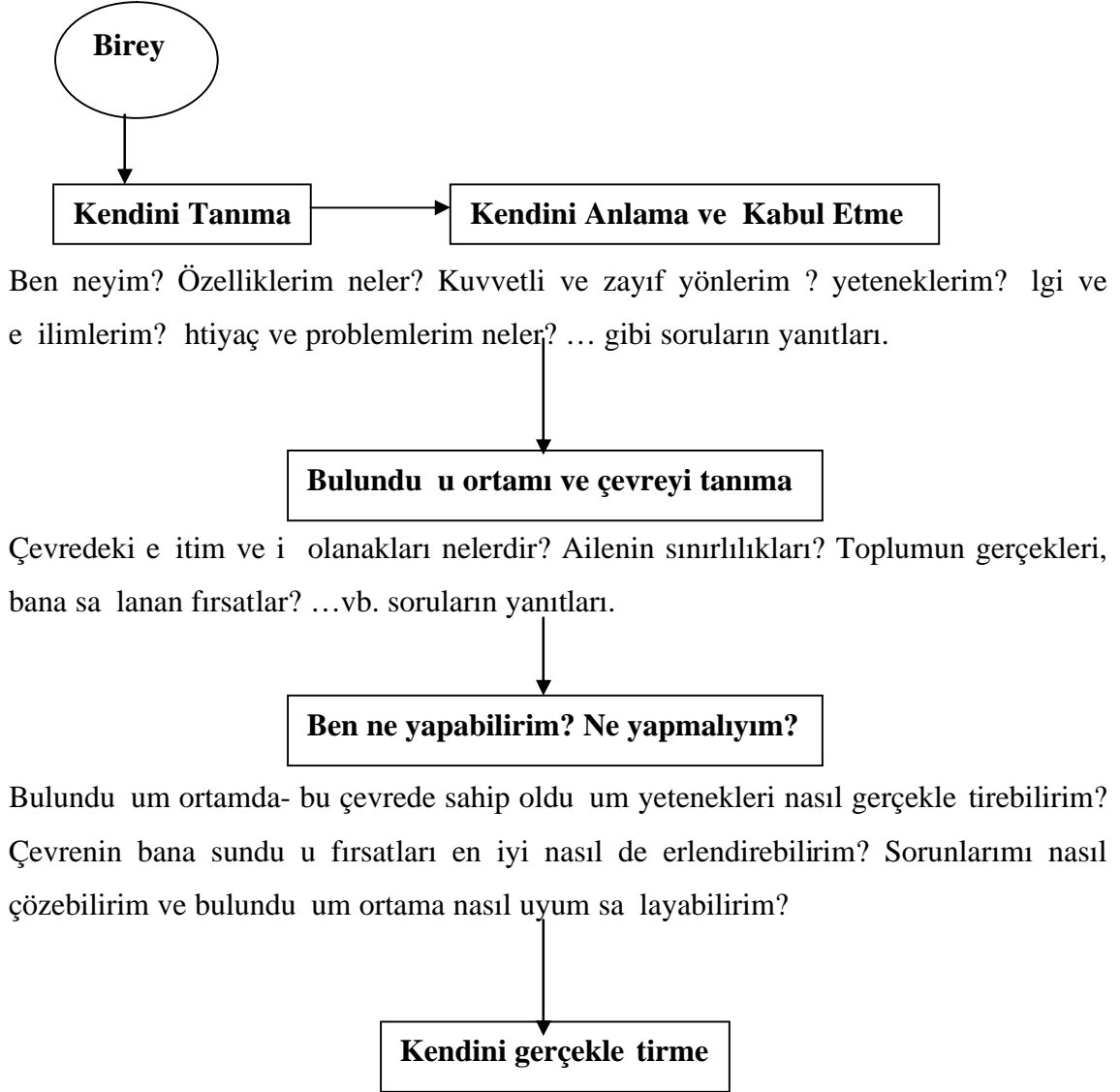
Bu alt başlıkta öncelikle, eğitim ile rehberliğin amaçları açısından birbiri ile bütünsel bir bağ olduğu üzerinde durularak rehberliğin amacı ve ilkeleri açıklanıp tartışılmıştır.

Eğitim ve rehberliğin amaçları aynıdır. Yani gençleri, bireyleri demokratik toplumun olgun ve sorumlu üyeleri olarak toplumda roller almaları için hazırlamak, gelişmelerine yardımcı olmak ortak amaçtır. Bir diğer deyişle, çağımızda eğitim programlarında birey açısından bulabileceğimiz iki temel kavram, etkinlik grubu vardır ve bunlar şu şekilde ifade edilmektedir:

a. Eğitim, bireylerin yeterli, etkili, sağlıklı ve mutlu yetkinler olarak büyümelerine genel bir yardımdır.

b. Rehberlik ise, kesin olarak odaklanmış bir kavramı ve birey için özelleştirilmiş etkinlikleri ortaya koyar.

Eğitim süreci içinde rehberlik hizmetleri, daha önce de ifade edildiği gibi, öğrencinin gelişmesine ve uyumuna yardımcı olmaya yöneliktir. Rehberliğin nihai amacı bireyin kendini gerçekleştirmesidir. Ancak bireyin kendini gerçekleştirme uzun bir süreç içinde, amaç amaçla ulaşabileceği bir olumdur. Bu nihai amaca varabilmek için rehberlik öncelikle alt amaçları gerçekleştirme ile başlar. Bu olumu yani rehberliğin amacını şu şekilde özetleyebiliriz.

ekil 1.

Yukarıdaki tabloda rehberliğin nihai amaçları özetlenmiştir. Rehberlik hizmetleri bu nihai amaca ulaşmada bireye ne kadar yardımcı olabilir ve ona “kendini gerçekleştirme” yolunda ihtiyaç duyduğu yardımı ne ölçüde sağlayabilirse amacına o derece ulaşır (Yeilyaprak, Güngör, Kurç, 2000). Rehberliğin bu nihai amaçlarının dışında, çeşitli kaynaklarda da görülebileceği gibi farklı amaçlarından da söz edilebilir. Bu bağlamda rehberliğin amaçlarının çeşidine göre de ifade edilebilir. Örneğin “mesleki rehberlik” için böyle bir amaç çizilebilir: Mesleki rehberliğin amacı, bireyin kendi ilgi ve yeteneklerine göre, en uygun mesleği seçmesi, hazırlanması ve bu

meslekte en üstün başarıyı elde etmesi için gerekli yardımı yapmaktır. Diğer rehberlik çeşitleri için de buna benzer amaçlar söylenebilir; fakat, rehberlik etkinliklerini, bir “bütün” olarak kabul etmek daha doğrudur. Çünkü hiçbir rehberlik konusu, diğerlerinden ayrı düşünülmeyebilir. Hepsinin de birbiri ile sıkı ilişkisi vardır (Binbaşlı, 1975).

Çeşitli yayınlarda, rehberlikle ilgili olarak çeşitli amaçlar gösterilmiştir. “İlkokul Rehberliği” adlı kitapta –Peters, Shertler ve Van Hoose’ dan alınan- bu amaçlar sıralanmaktadır:

1. Öğrencilerin öğrenme güçlerinin (kapasitelerinin) erkenden belirlenmesi;
2. Öğrenme güçlerine göre her öğrencinin başarı durumunun saptanması;
3. Çocuğun başarılarına olan tepkilerinin çözümlenmesi;
4. Çocuğun kendi hakkındaki düşüncelerinin toplanması;
5. Çocuğun okul yaşamı ile çalışmaları arasındaki betimlenmesi (tasvir edilmesi);
6. Çocuğun davranışlarının, aile ve kültürel durum içinde yorumlanması;
7. Çocuğun gelişim sürecinin –çocuk gelişim normlarına göre- yorumlanması;
8. Öğrencilerin durumlarının ileri sınıflarda da izlenmesi;
9. Okul programının diğer evrelerinde de rehberliği gerektiren durumların uygulanması (Hansen, J. C. and Stevie, R. R., 1969)

Robert B. Nordbeg de “Rehberlik: Sistemik Giriş” adlı kitabında rehberlik amaçları olarak bunları göstermektedir:

1. Bireyin kendi kendini anlamasına yardım etmek;
2. Bireyin akıl sağlığını korumaya ve çevresine başarılı bir biçimde uyumuna yardım etmek;
3. Bireyin kişisel ve toplumsal gelişimine yardım etmek;
4. bireyin kötü huylarının üstesinden gelmesine yardım etmek;
5. Bireyin iletişim bulmasına ve iletişimde başarı göstermesine yardım etmek;
6. Bireye doğru bilgi vermek ve akademik başarısını geliştirmek;
7. Bireyin dinsel görüş ve değer yargıları kazanmasında yardımcı olmak;
8. Bireyin öğrenmede kolaylık sağlamasına yardım etmek. (Nordbeg, 1970)

Yukarıda da belirtildi i üzere rehberli in bir çok amacı vardır. Bu temel amaçların dikkate alınması sonucunda, rehberlik programları olu turulmu ve bu programlarda okullarda gerçekleştirilmesi beklenen amaçlar belirtilmiştir. Rehberlik programında olması gereken amaçları birkaç grupta toplayabiliriz:

1. Bireyin kendini gere i gibi tanıması ve girebilece i okul veya mesle i, ilgi ve yeteneklerine göre seçmesini sa lamak. E itim çalı maları bu konuda fazla ilerleme göstermez. Özel bir çalı mayı gerektiren bu husus, özel bilgi ve beceri sahibi olan rehberler tarafından özel tekniklerle yapılabilir. Okuldaki her çocuk, ilerde bir meslek sahibi olaca na göre, okulun bu konuya önemle e ilmesi gerekir.

2. Bireyin, yetenekleri ile ba arısı arasındaki ili kiyi görmesini sa lamak. Bazı kimseler, her zaman okulda ve toplumda birer “problem” olarak kalırlar. Bunun nedenlerini ara tırıp bulmak ve sonra da bazı tedbirlerle bunları gidermek gerekir.

3. Bireye kendini “sürekli olarak geli tirme” gücünü kazandırmak. Bu gücün kazanılması, bir kimseye yapılacak en büyük yardımdır. nsan, bu gücü bir kez aldı mı, bunun etkisi, belki ömür boyunca sürer. Rehberlik hizmetleri, çocu un içinde çalı tı ı ı konuların en iyi biçimde nasıl ba arılaca nın yollarını ortaya koymalı ve hemen her ki iye bunu gerçek anlamda ö retmelidir.

C. E. Germane ve B. G. Germane’ nin Amerika’ da yaptıkları bir ara tırmaya göre, okuldaki gençlerin en çok ihtiyaç duydukları rehberlik konuları unlardır:

- Verimli ders çalı ma ve i yapma yollarını ö renmek;
- Ba kaları ile iyi ili kiler kurabilmek;
- Duygu ve heyecanlarını olgunla tırarak iyi bir ruh sa lı na sahip olmak;
- Kendine en uygun mesle i seçmek;
- Kendine bir hayat felsefesi kurmak ve uygun dini, ahlaki ve sosyal de erler sistemini geli tirmek;
- Bir aile üyesi olarak mutlu bir aile ili kileri geli tirmek ve mutlu bir yuva kurabilmek;
- Estetik, kültür ve güzellik alanlarında gerekli hüner ve bilgilere sahip olarak sevimli bir ki ili e sahip olmak;

- Uygun bir dinleme ve bo zaman etkinliklerini ö renmek;
- Toplum problemlerini kavramak ve gerekli ho görüye sahip olmak;
- Beden sa lı ı ve dayanıklılı ını geli tirmesini ve korumasını ö renmek.

Çocu un bu problemlerini, kendisine verece imiz okuma materyalleri ile kısmen çözmek mümkün olabilirse de daha çok onunla bireysel olarak ilgilenmek gerekir.

4. Çevre ile iyi ili kiler kurabilmek için, bireyin, önce, içinde bulundu u grubu veya büyük toplumu iyi tanmasına, sonra da bunlarla olan çe itli ili kilerden do an çe itli problemlere, bireyin uygun çözümler bulmasına yardım etmek. Bireyin çevresine kolayca uyum yapması kolayca gerçekleşebilecek bir i de ildir. Bu, bilgi ve tecrübe kadar da zaman da ister. nsanı, içinde bulundu u ortam, yani çevresi yeti tirir. Bu bakımdan, bireye yardım edecek bir rehber, ki inin tanıdı ı çevre içinde bilgi ve tecrübe sahibi olmasını sa layabilir. Özellikle, içe dönük çocuklar için, bu, daha çok gereklidir. Büyük toplumu tanımanın ve ona ba arı ile uymanın küçük ya antıları, ailede, dersanede ve okulda gerçekleşir. Bu çevrelerle sıkı temas etmeyen; onlarla, kar ıla ılacak problemleri –bir rehberin gözetimi altında- çözümlerle kazanmayan kimsenin, ilerde daha büyük problemleri do ru bir biçimde çözmesine olanak yoktur.

5. Bireyin, toplumun de er yargılarına ba arılı uyum sa lamasına yardım etmek. Her toplumda, daha çok, ki ilerin, her hangi bir konuda, ayrı ayrı sahip oldu u duygu ve kanaatlerinin dı nda, “iyi” veya “kötü” diye nitelendirilebilen bir takım kanaatleri vardır ki, bunlara, o toplumun “de er yargıları” denir. Bu de er yargıları, birey üzerinde “kontrol edici bir mekanizma” rolünü oynar. Bu mekanizmanın, bir kimsede, gere i gibi olu amaması kadar, anormal derecede fazla olu ması da bireyi uyumsuzlu a götürür. Bu mekanizmanın normal olu masını sa lamak e itimin bir amacı gibi görünmektedir. Rehberlik çalı maları, bireye bu yönden ba arılı bir görü kazandırdı ı zaman, bireyin büyük toplumdaki gelen ve ahlak kuralları üzerinde toplanan de er yargılarına normal olarak sahip bulunabilir (Binba ıo lu, 1975).

Rehberlik hizmetlerinin amacına ula masının en önemli ko ullarından biri de bu hizmetleri yürüten tüm görevlilerin –uzman, ö retmen, yönetici, di er personel- bu alandaki temel ilkeleri bilmesi ve uygulamasıdır. Tüm çalı malar bu ilkelere uygun

olarak gerçekle tirilmezse hizmetlerden beklenen yarar sa lanamaz. Bu nedenle a a ıda rehberlik hizmetleri sıralanmı tır:

1. Rehberli in temelinde, insan hak ve sorumlulukları ile yakından ilgili demokratik ve insancıl bir anlayı vardır.

2. Rehberlik anlayı 1, her türlü çalı ması ile ö renciyi merkeze alan bir e itim sistemi öngörür.

3. Rehberlik yardımının esası, ö rencilerin kendi ki iliklerini daha iyi anlamaları ve problemlerine çözüm yolları bulmada onların kendi kendilerine yeter bir duruma gelmelerini sa lamaktır.

4. Rehberlik hizmetleri ö rencinin her yönüyle geli mesi ve kendini gerçekle tirmesine yardım etmelidir.

5. Rehberlik uygulamalarında okulda görevli herkesin ortak bir anlayı ve i birli i içinde çalı ması gereklidir (Takım alı ması).

6. Rehberlik uygulamaları her okulun amaç ve ihtiyaçlarına uygun olan alanlarda yo unla tırılmalıdır.

7. Uygun bir okul rehberlik programı, evre ko ulları / özellikleri ile ö renci nitelikleri / ihtiyaçlarının düzenli ve sistemli olarak de erlendirilmesi temeline dayandırılmalıdır.

8. Okulda etkili bir ö retim programı, etkili bir rehberlik programını gerektirir. yi e itim ve iyi rehberlik hizmetleri kar ılıklı olarak birbirine ba ımlıdır. Her ikisi de ö rencinin geli imi için birbirini destekler ve tamamlar.

9. Rehberlik hizmetlerinde bireysel farklara saygı esastır. Bu nedenle ö rencilere yardım hizmetleri sunulurken onları e itli yönleri ile tanımak ve bireysel özelliklerini dikkate almak gereklidir.

10. Rehberlik hizmetleri planlı, programlı, örgütlenmi bir biçimde ve profesyonel bir düzeyde sunulmalıdır.

11. Rehberlik hizmetlerinde “süreklilik”, “gönüllülük” ve psikolojik danı ma ili kilerinde “gizlilik” esastır (Ye ilyaprak, Güngör, Kur, 2000).

12. Rehberlik hizmetleri çok yönlü ili kiler sistemi içinde yürütülmelidir.

1. 2. Rehberli i Gerekli Kılan Nedenler

Rehberlik toplum içinde geli en, büyüyen bireye yönelik etkinlikleri içerdi ine göre, Rehberli i gerekli kılan nedenleri de birey ve toplum boyutlarında açıklamak daha anlamlı olabilir. Bu iki boyutun dı nda, toplumun gelece i olan çocuklarımızın e itim ve ö retimlerini sa ladıkları okullarda da rehberli i gerekli kılan nedenler vardır.

a. Birey Ve Toplum Açısından Rehberli i Gerektiren Durumlar

(1) Bireysel Nedenler: Birey açısından ele alınırsa, Rehberli e gereksinme duyma ile problemlili olma farklıdır. Rehberli e gereksinme, örne in olgun bir e itsel ve mesleki kimlik, özde lik geli tirme, her zaman birey veya di erleri tarafından algılanılan bir problem de ildir. Böyle gereksinme hem bireysel hem de toplumsal bir gereksinme olup, bütün bireyler ve toplum için ki isel geli me, güvenlik ve mutluluk için doyurulması gereken ve ki isel rehberli e temel olan bir nedendir. Bireyin ki ili i ve gereksinmelerinin açıklanmasına ili kin psikolojik bir çok kuram ve ekol vardır. Mathewson (1962), geli imsel rehberlik yakla ımı açısından rehberli i gerekli kılan bireysel nedenlerin ba nda psikolojinin belirledi i bireyin temel gereksinmelerini ele almaktadır. Bu gereksinmeler rehberlik açısından dört ana grupta toplanmı tır:

- a. Benli i anlama gereksinmesi.
- b. Benlik ile oldu u kadar, çevresel gereklerle uyum sa lama gereksinmesi.
- c. Bireyin kendisini imdiki ve gelecekteki durumlara yönlendirme (oryante etme) gereksinmesi. Yönlenme gereksinmesi.
- d. Ki isel gizil güçleri geli tirmek için benli i doyurma gereksinmesi.

Bu gereksinmeleri doyurma, bunların ortaya koydu u sorun ve problemleri çözme gere i bireysel açıdan rehberli e neden te kil etmektedir.

Perrone ve arkadaş larına (1970) göre ise, ça ımızın önemli bir konusu olan “ergenlik” açısından, rehberli i gerektiren bireysel nedenler bireyin geli im devreleri ve geli im ödevleri olmaktadır.

(2) Toplumsal Nedenler: Bireyin geli mesi, karma ık bir süreç olarak organizmanın i levleri ile çevredeki di er güçlerin arasındaki etkile imdir (Blocher, Dustin ve Dugan, 1971). Çevredeki güçler birey için toplumsaldır, yani birey di er bireylerin ve toplumsal kurumların etkisi altındadır. Bu bakımdan bireyin geli mesi geni ölçüde toplumsaldır. Geli me bireyde ve çevrede bir çok de i meler ve etkile melerin ürünüdür. De i menin, do asını ise toplumsal de erler belirler, olu turur. Geli me aynı zamanda kültürel görelili i olan ve toplumsal nitelikte belirlenen bir süreçtir. E itim sistemleri toplumların de er verdi i de i melerle ilgilenir. Rehberli in e itim sistemlerindeki yeri ve katkısı, insan davranı ları ve insan gereksinmeleri hakkında sa ladı ı uzmanlık bilgisi ve yakla ımıdır; yani ça da rehberlik, ba ka veya ayrı bir e itim felsefesi de ildir.

Ça da rehberlik uygulamalarının nispeten yeni yeni girdi i e itim sistemlerinde, rehberli in yukarda belirtilen katkısı ve ayrı bir e itim felsefesi olmadı ı hususu önemle ele alınmaktadır. Örne in ngiltere' deki okullarda rehberlik ve psikolojik danı ma uygulamalarını inceleyen ve kuramsal bir yakla ım ortaya atan Hughes (1971), rehberlik ile ilgili etmenleri toplumsal nedenler olarak iki grupta toplamaktadır. Bunlar:

- a. Toplumda, toplumsal adalet ve mutluluk için gösterilen yava ve yaygınla tırılmayan çaba,
- b. De i en ekonomi ve onun insan gücü ve beceri çerçevesinde yaratı ı giderek artan gereksinmelerdir.

Bu etmenler veya nedenler toplumda ve onun e itim sisteminde yetenek geli tirme; becerilileri, üstün yeteneklileri bulma konularını ön plana getirmi ve bunlarla ilgili yeni etkinliklere ve uzmanlık çalı malarına yol açmı tır.

Rehberli in toplumsal nedenlerini rehberli in toplumsal temellerinden soyutlamak olana ı bulunmadı ına göre, insan ili kileri, toplumun dinamik yapısı ve de i mesi kavramları rehberli in toplumsal nedenleri olarak kabul edilebilir (Özo lu, 1981).

Baymur (1972), rehberli in toplumsal ve ekonomik nedenleri olarak toplumsal ya amında meydana gelen de i iklikleri ve alt kültürlerde, özellikle de genç ku akta

görülen bunalımı vurgulamakta; ara tırmaları kar ıla tırarak belirli durumları saptamaktadır.

Tan (1992), Kuzgun (1992), Gibson ve Mitchell (1990) rehberli i gerekli kılan bu etkenleri birkaç kategoride toplamı lardır:

* Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Etkenler

1. Hızlı De i meler Sonucu Topluma Uyumun Güçle mesi:

- Bilimde ve Teknolojide de i meler
- Toplumlar arası Kültürel alı -veri in hızlanması
- nançlar ve de erlerdeki de i meler
- Nüfus artı ı ve göçün etkisi
- Ku aklar arası çatı malar
- Suç i leme oranının artması
- Ruhsal bozukluklar ve hastalıkların artması

2. Aile Yapısının ve Fonksiyonun De i mesi

- Geleneksel aileden çekirdek aileye geçi
- Çocuk e itiminde ailenin rolünü etkileyen çevresel etmenlerin artması
- Ailenin fonksiyonlarından bazılarının okula kayması
- Kadının çalı ma hayatına katılması

3. Toplumun Nitelikli nsan Gücü htiyacının Artması

- Kalkınmada nitelikli insan gücü gere inin kabul edilmesi
- Toplumun i hayatındaki de i meler
- Mesleklerin çe itlenmesi ve meslek seçiminin zorla ması

* Felsefi ve Psikolojik Etmenler

1. Toplumda Demokratik Fikir ve Dü üncelerin Geli mesi

- Bireye verilen de erin artması
- Bireye tanınan seçme özgürlü ü
- Bireye karar verme gücünün kazandırılması

- İlerici eğitim anlayışının benimsenmesi

2. Demokrasinin Eğitime Etkisi

- Eğitim hakkı ve toplu öğretime geçiş
- Öğrenci merkezli eğitim anlayışının gelişmesi
- Demokrasinin istediği insan özelliklerinin eğitimde kazandırılması için uygun ortam sağlamak gerektirir

3. Psikoloji / Psikometrideki Gelişmeler

- Bireyin kişisel özelliklerinin ölçülmesi ve tanınması
- Bireysel farklılıkların eğitimde dikkate alınması
- Eğitimde bireyin duygusal yönüne verilen önemin artması
- Bireyin özellikleri ile öğrenim ve meslek alanları arasındaki ilişkinin kavranması.

b. Okullarda Rehberliği Gerektiren Durumlar:

a. Okul Çeşitliliğinin Artması: Hayatın gittikçe karmaşık bir biçim alması, hayata adapte olmakla görevli okulların çeşitlenmesini ve çoğalmasını gerektirmiştir. İlköğretimi bitiren bir çocuk çeşitli liselere girebilmektedir. Bunların her birine girişkoşulları vardır. Çocuk ve ailesi bu konularda yanlış kararların sahibi olabilirler. Çocuğun bu konularda bocalamaması için rehberlik etmek bir zorunluluk haline almıştır.

b. Okul Yapısında Değişim ve Gelişmeler: Bugünkü okullar, kendi yapıları içinde de yeni ders ve programlarını durmadan değiştirmektedir. Bunda, bilimde ve hayattaki gelişmelerin rolü olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, okullardaki ders sayıları artmakta, bazı dersler zorunlu, bazı dersler de seçmeli dersler haline gelmektedir. Herkesin okuma olanaklarından yararlanmaları sonucu sınıflar ve okullar gittikçe kalabalıklaşmaktadır. Genel eğitim programı içinde de her çocuğa ayrı program ve metod uygulanamamaktadır. Bundan dolayı çeşitli problemler ortaya çıkmaktadır. Bundan başka, okullar çocuğu demokratik hayata hazırlamaktadır. Bunun için de, çocukların daha okulda iken eğitim ve öğretim çabalarında demokratik yolla yolunu öğrenmeleri, kendi ilgi ve yeteneklerine uygun işi seçmeleri gerekmektedir.

Bunlar, hayata etkin bir biçimde uyum yapabilmek için gerekli birer davranıştır. Çocu un bu davranışları kazanmasında da rehberlik zorunludur. Aksi halde, bunlar çevrelerine uyum yapamayan birer “problemlı çocuk” olurlar.

c. Bo Zamanları De erlendirme htıyacđ: Teknolojinin ilerlemesi insanların bo zamanlarını arttırmı tır. İnsanlar artık daha az zamanda daha çok verim alabilme olanaklarını arama durumundadırlar. Bunun bir sonucu olarak, insanın, bo zamanını de erli bir biçimde dolduracak e itsel alı kanlıklar kazanmasına ihtiyaç vardır. Bo zamanları en iyi de erlendirme alı kanlı mın daha çok çocukluk ve gençlik dönemlerinde elde edilebildi i bilinmektedir. Bu alı kanlıkları en iyi biçimde kazandıracak ortam okullardır. Bu da bir rehberlik programını gerektirir (Kepçeo lu, 1994). Bo zaman etkinlikleri aracılı ı ile ki iler arası ili kiler güçlendirilmektedir. aynı zamanda resim, müzik, oyun, spor, koleksiyonculuk, çiçekçilik, seracılık v.b türden yararlı çalı malar yapması sa lanmaktadır.

d. Meslek Seçiminin Önemi: Meslek seçmek, insanın hayatta verdi i en önemli kararlardan biridir. Bu, bir bakıma, çe itli okullardan birini seçmek demektir. Meslek seçimi, en iyi biçimde çocu un özellikleri ile mesle in özelliklerinin uygun bir biçimde ba da ması ile olur. Bu da bilimsel bir incelemeyi gerektirir. Okulda rehberlik çalı malarıyla çocu a bu önemli konuda da yardım etmi olunur. Okullarda verilen meslek rehberli inin büyük önemi vardır. Çocukları çalı ma ya amına hazırlamakta uygulanan meslek rehberli ini oldukça etkilidir. Bu dönemde çocukları çalı ma ya amına hazırlamak için gerçekte tirilmesi gereken bazı amaçlar vardır. Bunlar:

- Çocu un ö renme merakını desteklemek
- Mesleklere kar ı olumlu bir tutum geli tirmek
- Bir meslek seçmesi gerekti i fikrini vermek
- Çalı ma hayatı için gerekli tutumları kazandırmaktır (Kuzgun, 2003).

e. Okullarda Uyumsuzluk Problemleri: Çe itli nedenlerle bütün dünyada suç ilime e ilimi ve uyu turucu-uyarıcı madde kullanma alı kanlı ı ile ruhsal saplantı ve bozukluklar artma e ilimi göstermektedir (Kantarcıo lu, 1974). Toplumsal etkenlerin gençlerin suçlulu undaki önemi yadsınamaz. Ancak bu, tek neden de ildir. Aile yapısı ve ki isel sorunları nedeniyle de bir çok genç suça yönelebilmektedir (Yörüko lu,

1988). Okullardaki öğrenci sayılarının artması, bilimin ve teknolojinin ilerlemesi, köylerden şehirlere göçün artması, demokratik fikirlerin yaygınlaşması gibi çeşitli etkenlerin etkisi ile hayat gittikçe karmaşık bir hale gelmekte ve insanın, çevresine etkin ve başarılı bir biçimde uyumu zorlanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, okul kaçakçılığı, hırsızlık, yalancılık, kabadayılık, cinsel sapıklık, huysuzluk, sinirlilik gibi uyum problemleri doğuyor. Bu problemlerin ortaya çıkmaması için gerekli tedbirleri almak, ortaya çıkanları da en uygun biçimde ortadan kaldırmak iyi bir rehberlik programının görevleridir.

Uyumsuzluk problemi ile ilgili başka bir konu da şudur: Eskiden, eğitimci öğretmenler, genel olarak zihne yönelimlidir ve onu geliştirmeye çalışırdı. Bireyin öfkelerinin, korkularının, sevinçlerinin, sevgilerinin ifade edilebileceği pek düşünülmezdi. Çocuğun böyle olan duygusal yaşamını ve bakışları ile olan ilişkilerini de iyi düzenlemek gerekmiştir. Bunu da planlı “rehberlik” çalışması yapar. Herkesin bu konuda bilgiye ihtiyacı vardır. İnsanlar, yalnız beden, zihin yönünden değil; duygu, heyecan ve toplumsal yönden de “olgun”lamalıdır.

f. Öğrenci Başarısızlıkları: Okul içindeki, yönetim ve öğretmen personeli bireysel yapıları yönünden öğrenciler için önemli sosyal sorunlar yaratabilmektedir. Öğretmenlerin haksızlık etmeleri, onur kırıcı sözler kullanmaları, öğrencilere anlayış ve yakınlık göstermemeleri, dersten başka hiçbir şeyle ilgilenmemeleri, sınav heyecanı, sınava nasıl hazırlanacağını bilememe, iyi not tutmama, okuldaki katı disiplin ve okul yöneticilerinin sertliği bunların başlıcalarıdır (Kepçeoğlu, 1994).

Okullarımızda önemli sayıda öğrencilerin ders durumlarında başarısızlıklar söz konusudur. Bunun, okul koşullarından öğretmen kişiliğinden, öğretmen metodundan, aileden, çevreden, hatta öğretmen programından gelen nedenleri olabilir. Okul, rehberlik anlayışı ile konu üzerine eğilerek problemin çözümüne kendi ölçüsünde yardım edebilir (Binbaşoğlu, 1975).

Ayrıca tarafından yapılan bir araştırmada da “öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumlarının genelde ilgisiz olduğu; bir okul yöneticisinin yasakladığı davranışları öğretmenlerin bazen, bir öğretmenin yasakladığı davranışları öğrencilerin bazen hoş gördüğü” anlaşılmıştır. Gene aynı araştırmada disiplin suçu işleyen öğrencilerin büyük

ço unlu unun rehberlik servislerinden yararlanmadı ı” ortaya çıkarılmı tır (A ır, 1991).

te tüm bu etkenler, ça da e itim sistemi içinde ö renciye psikolojik yardım hizmetlerini gerekli hale getirmi tır. Bu hizmetler bizim e itim sistemimiz içinde 1950’ li yıllarda itibaren yer almaya ba lamı , 1970’ li yıllarda yasal düzenlemelerle yaygınlık kazanmı ancak uygulamadaki bazı yanlı ve yetersiz düzenlemeler nedeniyle istenilen düzeyin bu gün de çok gerisinde kalmı tır. Bunun de i mesinde ku kusuz ‘ö retmen’ e önemli görevler ve sorumluluklar dü mektedir. Ö retmen gerekli bir rehberlik anlayı ına sahip olup okulda yönetici ve rehberlik uzmanı ile i birli i yaparak bu takım çalı malarında önemli rolünü üstlenirse rehberlik cephesinde yeni geli meler gerçekleşebilir (Ye ilyaprak, Güngör ve Kurç, 2000).

1. 3. İlkö retimde Rehberlik

1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu (1994)’ na göre Türkiye’ de 6-14 ya arasındaki çocukların okula devam etmeleri zorunludur. İlkö retim okulları, ilk ve orta okulların birle tirilerek organize edilmesinden meydana gelmi sekiz yıllık temel e itim okullarıdır. 2842 sayılı yasa (1983) ile “temel e itim” kavramı yerine “ilkö retim” kavramı getirilmi tır. 4306 sayılı yasada (1997) ilkö retimin 8 yıllık ö retim yapan okullardan olu tu u, bitirenlere “ilkö retim” diploması verilece i kabul edilmi tır. Aynı yasada, ilkö retimin 8. yılında, ö rencilerin ortaö retim kurumlarına ve/veya i alanlarına yöneltilece i, yöneltmenin okul rehberlik örgütü tarafından yapılaca ı ve Milli E itim Sisteminin bu yöneltmeyi yapacak biçimde yeniden düzenlenece i belirtilmi tır.

Temel e itimin 8 yıla çıkarılması ve bu sürecin “yöneltme” eksenine oturtulmasıyla, bu e itim kademesinde rehberlik hizmetlerinin gere i daha çok hissedilir ve önemsenir duruma gelmi tır. Ku kusuz, ülkemizde rehberlik çalı malarının yakla ık yarım yüzyıllık geçmi inde; ba langıcından itibaren bu hizmetlerin bir süreç oldu u ve e itimin her kademesinde gerekli oldu u görü ü sıklıkla dile getirilmi tır (Tan, 1992).

Sekiz yıllık ilkö retimin ilk be yılı (6 – 12 ya) temel e itimin I. dönemi, son üç yılı ise (12 -15 ya) II. Dönemi olarak nitelenir. Bu dönemdeki çocukların geli im görevlerini bilmek e itimin ve rehberli in amaçlarını bunların üzerine dayandırmak açısından gereklidir. İkö retim ça ındaki çocukların geli im özellikleri ile buna ili kin gereksinimleri farklıdır (Ye ilyaprak, 2004). Özellikle 12 ya ından sonra çocuk ergenlik dönemine girmekte bu suretle farklı bedensel, cinsel, bili sel, duygusal ve toplumsal sorunlarla ba etmek durumunda kalmaktadır. (Bakırcıo lu, 1994). Ö renci kar ıla tı ı sorunları, aile, ö retmen ve arkada larının yardımıyla çözemeyece ini dü ündü ünde rehberlik servislerine ihtiyaç duyulur (Ohlsen, 1974).

Rehberlik alanındaki uzmanlarca, “çaresel” bir yardım yerine “geli imsel” bir yakla ım olarak görülmesi ve bu bakı la ele alınıp e itim sistemimizle bütünle tirilmesi anlayı ı, her dönemde vurgulanmı tır (Ye ilyaprak, Milli E itim Dergisi – 144. 2002). Dolayısıyla ilkö retimde rehberlik ve psikolojik danı ma programı, ö renme-ö retme sürecini etkileyen ö rencinin geli im alanları, geli im alanının i aretçisi olan ihtiyaçlar ve geli tirilmesi gereken beceriler ve ö rencinin içinde ya adı ı toplumun sosyo-ekonomik de i kenlerinin sistemli olarak sınıflandırılmasına ba lı olarak geli tirilir (Worzbyt, J. C ve O’ Rourke, K., 1989, Akt. Ye ilyaprak, Milli E itim Dergisi – 144. 2002). Özellikle ö rencilerin ilkö retim II. dönemin ba larında fiziksel geli me hızı bir hayli yava lamı tır. Çocukluktan ergenli e geçi dönemi, fizyolojik olarak bir durgunluk dönemi olmasına kar ın, psikolojik olarak huysuzluk ve terslik olaylarına, gerginli in ya andı ı bir ‘olumsuz dönem’ olarak nitelenebilir. Bu ça ın sonuna do ru geli im hızlanır, cinsel olgunlu a götüren cinslik bezlerinin faaliyetleri artar. Bu ça da beklenen geli im görevleri unlardır:

1. Sosyal davranı ların geli meye devam etmesine ba lı olarak her iki cinsteki ya ıtları ile yeni ve daha olgun ili kiler kurmayı ba arma
2. Akranlarca önem verilen etkinliklerde beceri kazanma
3. Bedene iyi bakım alı kanlıklarını kazanma ve beden fonksiyonlarına kar ı sa lıklı bir tutum geli tirme
4. Cinsel ilgilerini gizli tutmayı ve denetlemeyi ö renme
5. Toplumdaki cinsel kimlik rollerine uygun olarak kadın ya da erkek sosyal rolünü benimseme

6. Kendi de erler sistemi içinde 'do ru' 'yanlı ' kavramlarını geli tirme ve kendine özgü bir de erler sistemi ara tırma

7. Soyut dü ünme yetene ini geli tirme, genel ilkeleri soyut durumlara uygulayabilme

8. Gelecekteki ya amına yönelik dü ünme; bir mesle e yönelik hazırlanmaya ba lama

9. Fiziksel ve sosyal çevreye çe itli biçimlerde uyum yollarını ö renme

10. Dilin yazılı sembollerini kullanmada beceri kazanma

11. Arkada lık, evlilik, aile kurma gibi sosyal görevler üzerine dü ünme ve hazırlanmaya ba lama

12. Akranlar grubunun standartlarını benimseme, kendi cinsinden olan ya ıtları ile özde le me

İlkö retimde ö retim ve rehberlik hizmetleri çocukların yukarıda sıralanan geli im görevlerini gerçekle tirmesine yönelik olarak düzenlenir. Bu itibarla ilkö retimin e itim ve ö retim ilkeleri içinde rehberli e ayrı bir önem verilmi tir. "E itim ve ö retimde rehberlik esastır. Bütün okul yönetici ve ö retmenlerinin çocu u sistemli ve sürekli olarak tanımaya çalı ması, ortaya çıkacak e itim, ö retim ve geli me problemlerini zamanında etkili tedbirlerle çözmeye yardım etmesi gereklidir. Zira yönetici ve ö retmenin esas görevinin rehberlik oldu u unutulmamalıdır." Maddesi ilkö retim programı içerisinde yer almı tır (İkokul Programı, 19 Ocak 1989 tarih ve 406 sayılı baskısı).

İlkö retimde rehberlik, alt ba lıklar halinde daha ayrıntılı ve kapsamlı olarak a a ıda açıklanarak tartı ılmı tır.

- **İlkö retimde Rehberlik Hizmetlerinin Önemi**

Ülkemizde, temel bir e itim olarak tüm yurtta larımıza verilen, ilkö retim zorunludur. Bu nedenle bu e itimden hemen hemen tüm ülke nüfusunun yararlandı ı varsayılabilir. Üstelik bu e itimi alanların bir kısmı da üst e itime devam etmemektedir. Di er bir deyi le, ilkö retimdeki kazanımlarıyla ya amlarını sürdürmektedir. Bu yüzden ilkö retim düzeyindeki e itimi yükseltmek son derece önemlidir. te rehberlik hizmetlerinden beklenen de bu e itim kademesinde çocu un sa lıklı geli mesi, çevresine uyumlu, dengeli bir birey olarak yeti mesi için ona yardımcı olabilmesidir.

Ülkemizde ilkö retim düzeyindeki öğrencilerin rehberlik ihtiyacı, uzmanlarca daha çok 1990'lı yıllarda dile getirilmeye başlanmıştır. Bu konudaki görüşler sonraki yıllarda ampirik çalışmalarla desteklenmiş ve yapılan araştırmalar gerek velilerin, gerekse okuldaki öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin ilkö retim düzeyindeki rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyduğunu ve bu alanda beklentileri olduğunu ortaya koymuştur.

İlkö retimde rehberliğe neden ihtiyaç duyulduğunu, bu hizmetlerin önemi ve gerekçeleri konusunda aşağıdaki noktaların vurgulanmasında yarar vardır:

* Dünyaca kabul edilen gelişim kuramcıları (Örneğin Freud, Ericson, Piaget gibi) çocukluk döneminin önemine dikkat çekmektedirler. Bu dönemde sağlıklı ve uygun bir öğrenme ortamı yaratılması çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimi açısından oldukça kadar sosyal ve psikolojik gelişimi açısından da son derece önemlidir.

* Temel eğitim yılları, çocuğun kişisel gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Araştırma bulguları özgüvenin gelişimi, kendini kabul, benlik tasarımı, içsel denetimin gelişmesi gibi boyutlar açısından bu dönemin en iyi şekilde yaşanmasının gereğini ortaya koymaktadır.

* Çocuğun ev ortamından çıkarak ilk kez yeni bir sosyal ortam olarak okul ortamına girmesi onun kendini 'toplumsal bir varlık' olarak kabul etmesini sağlamak açısından bu ortamın insancıl, demokratik, sağlıklı olması son derece önemlidir. Kuşkusuz rehberlik anlayışının benimsendiği bir okul çocuğa bu ortamı sağlayabilir.

* İlkö retim, bireyin tüm yaşamındaki kişisel başarısını etkileyecek temel davranış ve alışkanlıkların kazanıldığı yıllardır. Bu dönemde kişisel rehberlik etkinlikleri içinde kazandırılacak zamanı iyi kullanma, planlama, verimli ders çalışması gibi alışkanlıklar bireyin sonraki eğitim kademelerindeki başarı düzeyini önemli ölçüde etkileyecektir.

* Son 30-40 yıl boyunca, mesleki gelişim ile ilgili yapılan araştırmaların bulguları, yaşam boyu süren mesleki gelişim süreci ve meslek seçiminde çocukluk döneminin anlamlı bir yeri olduğunu göstermektedir. Mesleki gelişim kuramcılarının bir

çocuğun mesleki gelişim sürecinde, çocukluk döneminin önemini vurgulayarak, bunların ilköğretim öğrencileri açısından doğurgularına dikkat çekmektedirlerdir. O halde bu dönemde sağlanacak mesleki rehberlik hizmetleri çocuğun mesleki gelişim görevlerini başarması ve böylece ileride başarılı bir meslek elemanı olmanın temel taşlarını oluşturma açısından son derece önemlidir.

* Bilindiği gibi 8 yıllık temel eğitimi “yöneltme” eksenine oturtulmuştur. İlköğretim okulunu bitirdikten sonra hayata atılmak isteyenlerin, yetenek ve ilgilerine uygun bir eğitime devam etmek isteyenlerin ise orta öğretimde kendilerine uygun bir okula ve programa yönelmeleri gerekmektedir. Bu yöneltmenin yapılabilmesi rehberlik hizmetleri kapsamında mümkündür.

* Gerek yönlendirmenin isabetli olması, gerekse bireyin tüm olarak gelişimine yardım için ilköğretim süresince öğrencinin tanınması ve onun kendini tanıyıp kabul etmesi gereklidir. Bir bakıma ilköğretim süresince verilecek olan rehberlik hizmetlerinin amacı, öğrencilerin kendini tanımlarını sağlamaktır.

* İlköğretim, öğrenciler arasında bireysel farkların çok görüldüğü bir eğitimidir. Bu farklar fiziksel, zihinsel, sosyal gelişim düzeylerinin ortalamaya göre geride ya da ileri olmasından kaynaklanabileceği gibi, ilgi, yetenek ve kapasite farklılıkları olabilir. Ayrıca özürlü öğrenciler bulunabilir. Sosyoekonomik düzey yönünden dezavantajlı gruplar olabilir... İşte bütün bunların göz önüne alınarak ilköğretimde çocuklara bireysel farklılıklara duyarlı uygun gelişim ortamlarının sağlanabilmesi için rehberlik hizmetlerine gereksinim vardır (Yeilyaprak, 2000).

İlköğretim çağı öğrencilerinin rehberliğe olan gereksinimleri Nelson (1972) tarafından 4 ana başlık altında özetlenmektedir:

1. Düzeltici Rehberlik: Yanlış benlik algısı (kendini zayıf, güçsüz, eğitilemeyen olarak görme) durumunda yardım.
2. Kısa süreli veya acil yardıma olan gereksinimlere yönelik rehberlik: Hastalık, bozuk davranış, kınanma, kıskançlık, b.b. sorun durumlarında yardım.
3. Araştırma-keşfetme gereksinmesine yönelik rehberlik: İlgili ve yetenekli olduğu alanları keşfetmesi için uygun ortam sunma.

4. Gelişimsel gereksinimlere yönelik rehberlik: Okuma-yazma ve aritmetikle ilgili üç temel akademik beceriyi kazanmak, başarılarıyla başarısız sosyal ilişkiler kurabilmek, anlamak ve anlaşılacak, duygularını kontrol etmek konularında becerilerini geliştirmesine yönelik yardım (Külaholu, 2003).

Özetle, çocuğun kişisel, sosyal ve mesleki gelişimi açısından ilköğretim döneminde rehberlik hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir. Kuşkusuz, temel eğitim zorunlu olduğu için bu dönemde sağlanan hizmetlerin ulaşılabildiği hedef kitlede çok büyük olacaktır.

- **İlköğretimde Rehberlik Hizmetlerinin Karakteristik Özellikleri**

Çocuğun okula başladığı 6-7 yaşlarından, ilköğretim diploması aldığı 14-15 yaşlarına kadar olan gelişim dönemini kapsayan temel eğitim süreci rehberlik hizmetleri açısından çok iyi değerlendirilmesi gereken bir dönemdir.

İlköğretim sistemi genel olarak “öğretmen merkezli” bir uygulamaya dayanmaktadır. Fakat son yıllarda bu uygulamanın “öğrenci merkezli” olması yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Öğretmen-öğrenci ilişkileri, diğer öğretim kademelerine göre daha yakın ve yordumdur. Kuşkusuz bu durum, ilköğretim düzeyindeki rehberlik hizmetlerinde ‘öğretmen’ en önemli görev ve sorumluluklar yüklenmesinin gerekçesini oluşturur (Kuzgun, 1992). Zaten ilköğretim okullarımıza rehberlik alanında yetmiş öğretmenlerin atanmasına son yıllarda başlanmıştır. Diğer bir deyişle, gerek ülkemizdeki durum açısından, gerekse bu düzeydeki eğitim ve rehberlik hizmetlerinin karakteristik özelliği açısından ilköğretim düzeyinde öğrencilere rehberlik hizmetleri öğretmen tarafından sağlanır. İlköğretimde öğretmenlerin rehberlikle ilgili rollerinin diğer öğretim düzeylerindeki öğretmenlerden çok daha önemli olması bu alanda uzmanlarca da benimsenmiş bir anlayıştır (Dinkmeyer, 1970, Akt. Yelilyaprak, 2004).

İlköğretim dönemi, çocuğun öğretmenini model alma ve ondan etkilenme açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle rehberlik anlayışına sahip çocukla sıcak ve etkili bir iletişim kuran sınıf öğretmeni onu olumlu etkileme yönünden büyük bir gücü vardır. Onu doğrudan etkileyebilir. Genellikle öğretmen ana – babaya göre bu dönemde çocukla daha uzun ve daha yoğun bir ilişkidir. Temel eğitimde olumlu

ö retmen tutumları sonucu çocu un okula, okumaya, e itime ya am boyu güdülenmesi bu dönemdeki ya antıları sonucu gerçekleşecektir (Ye ilyaprak, 2004).

İlkö retimde ö renciler, aynı sınıf arkadaşları ile yıllarca birlikte e itim görürler. Sosyal ilişkilerin gelişimi, yakınlaşma, yardımlaşma, işbirliği gibi toplumsal özelliklerin geliştirilmesi açısından sınıfta olumlu bir ortam yaratılması çok önemlidir. Üstelik ilkö retim, orta ö retime göre daha az karmaşıktır. Daha küçük gruplarla etkileşime girmek mümkündür. Bu yüzden rehberlikte grup etkinlikleri yoğunluk kazanır.

İlkö retim düzeyinde ailelerle işbirliği yapmak daha kolaydır. Çünkü ebeveyn ilgisi genellikle daha yüksek düzeydedir. Ö retmen bu durumu dikkate alarak rehberlik etkinlikleri kapsamına aileyi de almalıdır. Çocu un gelişimi için bu işbirliği kaçınılmazdır. Bu nedendir ki ilkö retim kurumlarında yürütülen rehberlik hizmetleri, çocu un kendisinden çok onu yetiştiren çevreye odaklanmıştır. Ortamı iyileştirme olarak adlandırılan bu yardımın amacı, baba ana-babalar olmak üzere çocu u etkilemekte olan bütün kişileri çocuk gelişimi ve e itimi konusunda aydınlatmak ve yetiştirmektir (Kuzgun, 1992).

Görüldüğü gibi, ilkö retimde rehberliğin karakteristik olarak çocuk, okul-ö retmen, ve ailelerle işbirliği esasına dayandığı görülmektedir. Dikkat edilmesi gereken, rehberlik hizmetlerinin, bu bütün doğrultusunda uygulanmasıdır. İlkö retim düzeyinde verilecek rehberlik hizmetleri sorunlu öğrenciye yardım, krize müdahale ya da problem durumlarına çözüm bulmak ekinde düzenlenen klasik rehberlik yaklaşımları yerine daha önce de bahsedildiği üzere, çocu un gelişimsel özelliklerini dikkate alan gelişimsel rehberlik yaklaşımına dayanmalıdır.

Gelişimsel anlayışı a dayanan bir ilkö retim rehberlik programına ait felsefi temeller üzerine kurulmalıdır:

1. Çocuklar dahil, tüm bireyler cinsiyeti, yaşı, ırkı, yeteneği, performansı ya da toplumsal statüsü ne olursa olsun değerli birer varlıktır. Her birey eşsizdir. Herkes kendi kapasiteleri ölçüsünde gelişime hakkına sahiptir. Rehberlik hizmetleri ayırım yapmaksızın tüm çocuklara gerekli yardımları sağlamak amacıyla yapılmalıdır.

2. İlkö retimde rehberlik etkinliklerinin i lvi çocukların geli imini desteklemek ve kolayla tırmaktır.

3. Okulda rehberlik uzmanı / okul danı manı varsa, okuldaki tüm personel ile, özellikle de sınıf ö retmenleri ile yönetici ve veliler ile i birli i içinde çalı malıdır.

4. Geli imsel rehberlik anlayı ı, ilkö retim düzeyinde çocu un potansiyel ve güçlerini ortaya çıkarmaya önem verir. Çocu un bu açıdan kendini daha iyi tanınmasına çalı ır. Geli imin tüm alanlarında söz konusu olan geli im ihtiyaçlarının kar ılanmasına yardımcı olacak bir okul ortamı yaratması hedeflenir. Ancak uygulamalar içinde do al olarak krize müdahale, problem çözme gibi hizmetlere de yer verilir.

5. İlkö retim düzeyindeki ö rencilere verilecek rehberlik hizmetleri geli im döneminin özellikleri ve farklılıklarından dolayı ergenlere ve yeti kinlere verilecek hizmetlerden farklı ve daha karma ıktır.

6. Rehberlik hizmetlerini yürütmede sınıf ö retmenleri anahtar konumundadır ancak, ilkö retim okullarına, ö renci sayıları dikkate alınarak yeterli uzman personel atanmalıdır. Rehberlik uzmanları özellikle ö retmenlere mü avirlik hizmeti verme, psikolojik danı ma yardımı yapma, ölçme araç ve gereçleri hazırlama, rehberlik etkinliklerini programlama ve çalı maları koordine etme... gibi konularda önemli görev ve sorumlulukları üstlenir.

7. İlkö retimdeki geli imsel rehberlik hizmetleri, okuldaki e itim ö retim hizmetlerinin tamamlayıcısı ve bütünü bir parçasıdır.

8. Geli imsel rehberlik programının hedefleri okulun felsefesi ve misyonu, rehberli in ilkeleri ve ö rencilerin ihtiyaçları üzerine temellendirilmelidir. Bu yüzden hedefler okuldan okula farklılıklar gösterebilir.

İlkö retimde, rehberlik programında önceden hazırlanmı amaçlar do rultusunda yapılacak olan rehberlik etkinlikleri, ilkö retimde rehberli in karakteristik özellikleri ve geli imsel özellikleri dikkate alınarak uygulanmalıdır. Rehberlik programlarında geli imsel yakla ım daima ön planda tutulmalıdır.

- **İlkö retimde Rehberli in Amaçları**

Daha önce de birkaç kez vurgulandı ı üzere rehberli in genel amacı bireyin her geli im döneminde sa lıklı ve uyumlu bir geli im sürdürebilmesine ve kendini gerçekle tirmesine yardım etmektir. Bu genel amaç do rultusunda ilkö retim düzeyinde rehberlik hizmetleri u amaçlara yöneliktir (Ye ilyaprak, 2004):

1. Çocu un kendini tanımasını ve anlamasını sa lamak. Kendi ilgileri, yetenekleri, özellikleri ile çevresindeki fırsat ve olanaklar arasındaki ili ki konusundaki anlayı ı arttırmak.

2. Sa lıklı bir toplumsalla mayı gerçekle tirmek. Sosyal ilgi ve ait olma duygusunu geli tirmek. Ba kalarının ihtiyaçlarına duyarlı olma, sosyalle me sürecini kolayla tırmak.

3. Çocu un sorumlu ve amaçları olan bir birey olmasına yardım etmek. Çocu un akademik ba arı için gerekli olan içsel bir ö renme güdüsü geli tirmesini sa lamak. E itsel ve mesleki hedefler olu turmasına yardım etmek.

4. Çocu un öz-yönetim, öz-denetim, problem çözmeye ve karar verme konularında geli melerine yardım etmek. E itimsel süreçlere daha fazla katılmaya te vik etmek.

5. Çocu un kendisi hakkında olumlu kavramlar ve tutumlar geli tirmesine, kendini kabul düzeyini arttırmasına yardım etmek. Geli im görevlerini yerine getirme konusunda cesaretlendirmek.

6. nsan davranı ının do asını anlamalarına ve insan ili kilerinde olgunla malarına yardım etmek.

7. Ö rencilerin bili sel, duyu sal, ki isel ve sosyal gereksinimlerini kar ılamak için ders içi ve dı ı tüm e itim programlarına yardımcı olmak.

8. Ö renimin bireyselle tirilmesini desteklemek, bireyin ki isel özellikleri ile e itim programlarını ba da tırmak, rehberlik ilke ve yöntemlerinin ö retmenler, yöneticiler ve tüm çalı anlar tarafından kullanılmasına yardımcı olmak ve desteklemek.

9. Ana-babalara; aile ortamında, insan ili kileri ve çocukla olan ili kilerde kar ıla ılan sorunlarla ilgili olarak yardımcı olmak.

Yukarıda da görüldü ü gibi ilkö retimde rehberlik hizmetlerinin temel maçları vardır. Bu amaçlarda esas olan problem çözebilen, karar verebilen, ele tirel dü ünebilen, sorumlulu unun farkında, özgüveni olan, fiziksel ve ruhsal yönden sa lıklı bireyler yeti tirmek ve bu a amada ailelere yardımcı olmaktır. te bu sebepten dolayı rehberlik hizmetlerinin amaçlarının uygulanmasında titizlik gösterilmelidir.

- **İlkö retimde Rehberlik Hizmetlerinin Kapsamı**

İlkö retim düzeyinde çocu a düzgün konu ma, okuma ve yazma, özetleme, hesaplama gibi temel becerilerin kazandırılmasının yanı sıra ki ilik geli imi de önemlidir. Bu nedenle rehberlik hizmetleri kapsamında “çocuklarda geli im iste i uyandıracak bir sınıf ortamı olu turulması” na yönelik etkinlikler geni bir yer tutar. Ö rencilerin ki isel geli imini sa lamaya yönelik olarak özgüven kazanma, olumlu bir benlik kavramı geli tirme, ba kaları ile dengeli ili kiler içinde birlikte ya amayı ö renmesinde böyle bir ortamın önemi büyüktür (Bakırcıo lu, 1994).

İlkö retimdeki rehberlik programında yer verilecek ikinci konu, tüm e itim süresince her olanaktan yararlanarak “ö rencileri tanıma ve onların kendilerini objektif bir ekilde tanımalarına yardım” çalı malarıdır. Bu kapsamda çe itli tanıma teknik ve araçlarının kullanılması, geli im kayıtlarının tutulması gereklidir. Bu çalı malar ile çocu un geli im sorunlarını saptama ve giderme olanakları da sa lanmı olur (Tan, 1992).

Üçüncü bir konu ise “e itsel ve mesleki rehberlik etkinlikleri” dir. Bu kapsamda e itsel güçlüklerini saptama ve giderme çalı maları, e itsel planlar yapma ve uygulamasına yardım, olumlu çalı ma alı kanlıkları kazanma, okula uyum, e itsel kararlar alma, seçimler yapması için e itim olanak ve alternatifleri hakkında bilgi

sa lama gibi hizmetler e itsel rehberli in alanına girer. Meslekleri tanıtma, mesleki alternatifleri inceleme, mesleki kararlar alma, planlar yapma ve yürütme, mesleki yönelmenin uygun olmasına çalı ma gibi hizmetler ise mesleki rehberli in kapsamında yer alır.

Ku kusuz ilkö retimde yapılacak rehberlik hizmetlerinden en çok önemseneni “yöneltme” dir. Yöneltme konusundaki hizmetler e itsel ve mesleki rehberli in kapsamında yer alır. Özellikle de 8. sınıf ö rencileri için geçerli olan yöneltme konusundaki rehberlik hizmetleri üzerinde hassasiyetle durulmalı; ö rencilerin do ru yönde yönlendirilmeleri sa lanmalıdır. Dolayısıyla, sekiz yıllık ilkö retimin sonunda ve orta ö retimin ba nda ö rencinin kendine uygun e itim kurumlarına veya i /meslek alanlarına yönelmesine ili kin çalı malarda rehberlik hizmetleri büyük önem ta ımaktadır (Ye ilyaprak, 2000).

Bunların yanı sıra “ö renci velileriyle yakın ili kiler kurarak çocu un geli imi için i birli i yapma”, “özel e itim gerektiren çocukları saptama ve uygun ö retim programına yönlendirme veya gerekli ortam düzenleme” çalı maları rehberlik etkinlikleri kapsamında yer alır (Bakırcıo lu,1994; Tan, 1992). Bu kapsamda, okul rehberlik ö retmenlerinin öncülü ünde, sınıf rehber ö retmenleri, sınıflarında bulunan özel e itim gerektiren ya da kayna tırma düzeyindeki ö rencileri saptayarak R.A.M.’ ne yönlendirmelidir. Özel e itim gerektiren ve kayna tırma düzeyindeki ö renciler için Bireyselle tirilmi E itim Programı (B.E.P.) yapılmalıdır.

1. 4. E itim Programları çinde Rehberlik Programlarının Yeri

Okul e itiminin, planlı ve kontrollü bir süreç olmasını sa layan temel etken e itim programlarıdır. Nitelik, en iyi olmak ve en mükemmeli ortaya koymak anlamında ele alındı nda nitelikle e itimde en iyi ö rencileri yeti tirmekle mümkün olabilir. En iyi ö rencilerde ça da anlamda hazırlanmı e itim programları ile yeti tirebilirler. (Demirel, 1998).

Genel olarak, 20. yüzyıla kadar “konular listesi” anlamında kullanılan e itim programı kavramının tanımı üzerinde çe itli yorumlar yapılmı ve bu yorumlar arasında

ortak olanlardan en çarpıcı olanlar öyle sıralanmıştır. (Olivia, 1988, aktaran; Demirel, 1998).

Eğitim programı, çalışmaların programlanmasıdır.

Eğitim programı, derslerin sıralanmasıdır.

Eğitim programı, hedef davranışlar grubudur.

Eğitim programı, okul içinde ve dışında öğretilen her şeydir.

Ancak, eğitim programları üzerinde uzmanlaşmış eğitim bilimcilerin tanımlarına baktığımızda daha kapsamlı ve betimleyici tanımlarla karşılaşmak mümkündür. Örneğin; Caswell ve Campbell eğitim programını konular listesi olarak değil, daha çok, öğrencilerin öğretmenlerin rehberliği altında kazandıkları başarıların tümü olarak görmektedir.

Saylor, Alexander ve Levis ise programı, eğitilecek bireylere, öğrenme başarılarını kazandırma planı olarak tanımlamaktadır.

Taba'ya göre, bütün eğitim programları nasıl tanımlanırsa tanımlansın, belli öğelerden oluşur. Bunlar, hedefler ve hedef davranışlar, içeriğin seçimi ve örgütlenmesi, öğrenme-öğretme süreci ve son olarak da hedeflerin değerlendirilmesidir.

Ronald C. Doll ise, eğitim programını, okul sorumluluğunda öğrencilerin değerlerini, tutumlarını, tavırlarını değiştiren, becerilerini geliştiren, bilgi ve anlayış kazanmalarını sağlayan hem süreç hem de içerik olarak tanımlamış ve okulun kontrolünde öğrencilerin tüm başarılarının düzeni olarak görmüştür.

Tanner ve Taner'e göre, eğitim programı, okul ya da üniversitelerin sorumluluğunda sistematik olarak geliştirilen bilgi başarılarının yeniden yapılanması olarak tanımlanmıştır. (Aktaran; Demirel, 1998).

Ülkemizde ise, program geliştirme alanındaki eğitim bilimcilerinin, eğitim programı hakkındaki görüşleri şöyledir:

Varı ' a göre e itim programı,bir e itim kurumunun çocuklar, gençler ve yeti kinler için sa ladı ı Milli E itimin ve kurumun amaçlarını gerçekte mesine dönük tüm faaliyetleri kapsar.

Ö retim ders dı ı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sa lık v.b. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye içine girer (Varı , 1996).

Do an (1997)' a göre,e itim programı, okulun kontrolü ve rehberli i altında ö rencilerin okul içindeki ve okul dı ındaki tüm ya antılarını kapsamaktadır.

E itim programı, bireyde istenilen yönde davranı de i ikli i meydana getirmek amacıyla yapılan tüm etkinli i gösteren planlardır. E itim programları okulların temelini olu turur ve okuldaki tüm etkinlikler e itim programı do rultusunda düzenlenir (Erden, 1998).

E itim programı, ö renene, okulda ve okul dı ında planlanmı etkinlikler yoluyla sa lanan ö renme ya antıları düzene idir (Demirel, 1998).

Hızal (1982) e itim programı ve kapsamını öyle belirtmektedir. "E itim programının herhangi bir e itim kurulu unda veya herhangi bir e itim a masında Milli E itimin amaçlarını, bu amaçlara ula mak için saptanmı ö retim ve ders programlarını, ders içi ve ders dı ı faaliyetleri, amaçlara ne dereceye kadar ula ıldı ını kontrol etme i levine sahip de erlendirme etkinlikleri içerdini söyleyebiliriz." (Büyükkaragöz, 1996).

Baytekin de e itim programını; 1) Ö retim Programı (Dersler ve çerikleri) 2) Uygulanan grup ve bireysel ö retim programı (yetenek ve ilgi alanı) 3) Rehberlik programı (Ö renci yönlendirme) olarak üç ö eden olu an bir bütünlük içinde dü ünmü tür (Baytekin, 1996).

Ertürk, e itim programları konusunda u iki hususu özellikle vurgulamaktadır. A. E itim ve ö retim ö rencilerin ki iliklerini geli tirmelerini, dü ünçe üretmelerini, kendilerine özgü yol ve yöntem bulmalarını sa layabilmelidir. B. E itim programları ö rencilerin ilgilerini doyurarak yeteneklerini ortaya çıkaracak; onları seçecekleri

mesleklere yöneltecek, mesleklerin bilgi ve becerilerini kazandıracak seçimlik ders ve e itim etkinliklerini içermelidir (Ertürk, 1994).

Ö retim programları ö rencilerde geli tirilmek istenen davranı ların tümünü te kil eder. Programlar, ö rencileri, toplumda alacakları görevlere hazırlayan belli davranı ların, ders ve ders dı ı etkinliklerle nasıl kazandırılaca ını ayrıntılı olarak saptar. Ö retim programını hazırlayan uzmanlar, bireyleri geli tirecek davranı ları saptarken bir yandan toplumun ko ullarını ve beklentilerini yani toplumda geçerli dünya görü ünü, insan anlayı ını, ö te yandan ö renme psikolojisinin verilerini dikkate alırlar. Ancak bu genel ilkeler yanında yerel gereksinme ve ko ullar hakkında en geçerli bilgiyi rehberlik çalı maları sa layabilir.

Rehberlik uzmanları program geli tiricilere, ö renci gruplarının genel ve özel yetenek düzeyleri, ba arıları, güçlü ve zayıf yönleri, ilgileri, sorunları ve e itim hedefleri gibi, program geli tirme açısından önemli bilgileri sa layan bir aracı rolü oynarlar.

Program geli tirme uzmanları da, ö rencinin yetenek ve ilgilerine göre, esnek ve çe itli programlar hazırlamak ve ö retimi, elden geldi i kadar bireysel gereksinmeleri kar ılayacak biçimde planlamak suretiyle, rehberli e önemli katkılarda bulunurlar. Program geli tirme uzmanları derslerde ve ders dı ı etkinliklerde uygulanacak ö renim ya antılarını bireysel ayrılıkları ortaya çıkarıp geli tirecek ekilde planladıkları ölçüde rehberlik çalı malarına katkıda bulunmu olacaktırlar (Kuzgun, 1992).

Bireyin yeti ve yetenekleri do rultusunda yönlendirilmesine, bütünüyle geli mesine, etkin bir ki isel-toplumsal ve mesleki uyum gücü kazanmasına yardımcı olmak amacıyla okullara ö renci ki ilik hizmetleri adı altında yeni hizmetler girmi tir. Ö renci ki ilik hizmetleri ba lıca ö renci seçimi, sa lık i leri, ö renci kol faaliyetleri, disiplin i leri, beslenme ve yatma durumu, burs ve mali yardım, sosyal faaliyetler ile rehberlik ve psikolojik danı ma faaliyetlerini içermektedir (Kuzgun, 1992). Alkan' a göre ö renci ki ilik hizmetleri e itimin bölünmez bir parçası, yönetim ve ö retim görevlerinden ayrı ve onlara paralel olarak fonksiyon gösteren bir görevler bütünüdür (Alkan, 1970).

Okul rehberlik programı ve danışmanlar öğretmenlerin eğitim ve öğretim çalışmalarını çeşitli yönlerden destekleyen bir nitelik taşıyor. Araştırma sonuçları okul rehberlik programlarının öğretmen – öğrenci ilişkilerini geliştirdiğini, okulda öğrenci başarısını ve yüksek öğrenime devamını artırdığını, okuldan ayrılma oranını düşürdüğünü göstermektedir. Rehberlik programı, öğretmen ve velilerin öğrencilerin gelişme sürecini ve her gelişme aşamasının problemleri hakkında bilgi ve anlayış sahibi olmalarına, dolaylı olarak da öğrencilere yardım etmektedir.

Rehberlik programı, bir taraftan bireye gelişim alanlarında yardım yapmaya çalışırken, diğer taraftan da okulda çocukla doğrudan ilişkileri olan öğretmen ve idarecileri, rehberlik anlayışı ve teknikleri konusunda bilgilendirme ve birlikte çalışmaya teşvik eder.

Rehberlik programı, öğretmenlerin öğrencilerde, ileride problem haline gelebilecek patolojik davranım belirtilerini erken teşhis etmeye karşı duyarlılığını artırır. Bu suretle öğrencinin birey ve toplum için olabilecek problemleri “önleyicilik” rolünü artırır.

Öğretmenin, sınıfındaki öğrencilerin bireysel olarak, sağlık durumlarını, bedensel ve ruhsal gelişmelerini, yetenek, ilgi, ihtiyaç ve problemlerini, geldikleri sosyal ve aile çevresini bilmesi ve öğretim etkinliklerini bireysel farklılıklara göre yapabilmesi öğretimi etkili hale getirir. Rehberlik programı, bireysel olarak her çocuk hakkında bilgiler toplar ve bu bilgilerden öğretmenler de yararlanır. Gereğinde bir çocuk hakkında daha ayrıntılı bilgi toplanması hususunda öğretmene yardım eder. Öğrencilerin toplu dosyalarında sistematik olarak toplanan bu bilgiler öğretmenlerin çocuklar hakkında bilgi ve anlayışını artırır ve öğretmenlere çok zaman kazandırır. Eğitim-öğretim sürecinde öğretmene destek olan rehberlik programları ile eğitim programları yukarıda da görüldüğü gibi bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitim programları, rehberlik programlarını; rehberlik programları, eğitim programlarını destekler nitelikte hazırlanmalıdır. Eğitim ve rehberlik programlarında öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalı, gelişimsel özellikleri dikkate alınmalı ve de ilgi ve ihtiyaçlarına önem verilmelidir.

1. 5. İkö retim 8. Sınıf Ö rencilerinin Programdan Yararlanma Düzeyleri Arasındaki Farkı Etkileyen Cinsiyet, Anne Ve Baba Ö renim Düzeyleri, Sosyo Ekonomik Düzey (S.E.D) Faktörleri

Ki iler arasındaki bireysel farklar, psikoloji biliminin en önemli ve en temel bulgularından biri olmu tur. Her birey kendine özgü bir varlıktır; ilgi, yetenek, de er ve tutumları ile ba kalarından farklılık gösterir. Farklı yaradılı ı olan ve farklı çevrelerden gelen bireylerin ihtiyaçları da farklılık gösterir (Kuzgun, 1992). E itim programları hazırlanırken bir çok bilim dalından oldu u gibi psikoloji bilim dalından da yararlanılmı ve bunun sonucu olarak e itimde bireysel farklılıklar dikkate alınmı tır.

Bir sınıfı dolduran ö rencilerin hiç biri birbirinin aynı de ildir. Aynı do um ya ına sahip çocuklar bile birbirlerinden farklı zaman ve tempoda geli ip olgunla ırlar. Bu sebeple, bir sınıftaki aynı takvim ya ına sahip olan birçok çocuk farklı farklı olgunluk derecesinde olurlar.

Ö renciler arasında bireysel farklılıklar oldu unu ve bireysel farklardaki da ılımın normal bir da ılım gösterdi ini bilen bir ö retmen, bir rehber ö retmen, bir yönetici ve bir danı man, aynı metot ve malzemenin bütün ö rencilerin geli ip olgunla masında aynı derecede etkili olamayaca ını bilir (Tan, 1992).

Bireysel farklar ve ki ideki nitelik farkları, psikoloji için o kadar önemlidir ki bazı yazarlar, ki iler arasındaki bireysel farkları ve bireydeki nitelik farklarını, etkili bir rehberlik ve danı ma hizmetlerinin temeli olarak görmekte dirler. E er rehber ö retmen söz konusu farkların tabiatını ve bu farkların geni li ini dikkate alarak çalı ırsa, u ra tı ı ö rencilerin u andaki ve gelecekteki uyumlarına daha etkili bir ekilde yardımcı olabilir (Tan,1992).

Kızlarla erkekler arasında bedensel, duygusal geli im özellikleri; ilgiler, cinsel ve kimi toplumsal roller bakımından ayrılıkların bulundu u bilinmektedir. 8. sınıflar çocu un, çocukluk döneminden çıkıp ergenlik dönemine ba ladı ı bir geçi dönemi olarak nitelenen ön ergenlik dönemini kapsar. Ku kusuz ki geli im dönemlerinin sınırları cinsiyete göre de de i ir. Öyle ki kızlar için bu dönem erkeklere göre ortalama 2 yıl daha erkene kaymaktadır (Ye ilyaprak, 2004). Kızlar, ergenli e ya ıtları olan

erkeklerden daha erken ula makta ve erkekleri a ırlık bakımından geride bırakmaktadır. Ergenlik döneminden sonra ise, erkekler bedensel güç bakımından kızları geçmekte ve bu ayrımı ya amları boyunca korumaktadırlar. Bu do al ayrılıklardan ba ka, kızlarla erkekler arasında bir de kültürel etkilerle olu turulan ayrılıklar görülebilmektedir. Kültürel de erlerin, toplumsal kuralların etkisiyle kız ve erkeklerin ayrı alanlara ilgi gösterdikleri, ayrı alanlarda ba arılı oldukları gözlenmektedir. Bunun sonucu olarak toplumda kimi meslekler erke e, kimi meslekler bayana yakı tırılmaktadır.

Cinse özgü kimi geli im ve uyum sorunları da cinsel ayrılıklar yarattı ı için rehberlik ve psikolojik danı ma çalı malarında, cinsel kimli in kazanılmasına ili kin bilimsel bilgiler de göz önünde bulundurulmalıdır (Bakırcıo lu, 1994). Cinsiyetler arasındaki tüm bu farklılıklar ö rencilerin programdan yararlanma düzeylerinde farklılıklar yaratmaktadır.

Zamanımızın endüstrile en ve karma ıkla an toplumunda eskinin “iki veya üç ku a ı bir arada tutan kalabalık ailesi” yerine anne, baba ve çocuklardan olu an “çekirdek aile” denen küçük aile tipi yaygınla maktadır. Eskiden anne, evinde kendi i leri ile u ra ırken, zamanımız toplumunda de er hükümlerindeki de i meler, annenin e itimine önemi artırmı tır. E itimin öneminin artı ı günümüz toplumunda çocu un yeti mesindeki çekirdek ailenin rolü de dikkate alınırsa anne ve babanın ö renim düzeylerinin etkisi yadsınamaz bir faktördür. Anne ve babanın ö renim düzeyleri ne kadar yüksek olursa çocukların aile içi ileti im düzeyleri daha da artı ı gibi ebeveynlerin çocukları ile do ru ileti im ve etkile im içinde oldukları görülmektedir. Bilinçli bireyler yeti tirmede aile faktörü göz önünde bulundurulacak olursa ailenin ö rencinin okul ya antısına olumlu ya da olumsuz etkileri oldu u söylenebilir. Sandis (1970) ana babanın özellikle annenin e itim düzeyi ile üst düzey mesleklere yöneli arasında da ili ki saptamı tır. Annenin e itim düzeyi ile ö renci seçme sınavı puanları arasında anlamlı ili ki bulunmu tur. Dolayısıyla da anne ve baba ö renim durumları açısından ö rencilerin rehberlik programından yararlanma düzeylerinde de farklılıklar olu maktadır.

Her toplumda ekonomik ve e itim düzeyleri, benimsedikleri de er sistemleri ve ya am biçimleri birbirinden farklı olan sınıflar olarak adlandırılan gruplar vardır. Sosyal

sınıfları birbirinden ayırt eden çe itli göstergelerden en önemlisi ekonomik durum ve buna ba lı olan meslektir. Bir meslek edinmenin en önemli yolu e itimden geçer ve e itim de her eyden önce parasal olanaklarla elde edilir. Ancak e itime ba lanan de erin tek göstergesi parasal olanaklar de ildir. E itimin toplumsal hareketlilikteki de erini kavrayabilen aileler, toplumdaki olanakları (burs, yatılılık vb.) ara tırarak çocuklarını okutmaya çalı abilirler.

Lipsett' e göre, bireylerin davranı ları, onların ait oldukları grupları tanımadan anla ılamaz. Alt gelir düzeyindeki ailelerin çocukları ile üst gelir düzeyindeki ailelerin çocuklarının seçimleri arasında önemli farklar vardır. Yüksek gelirli ailelerin çocukları çok küçük ya lardan itibaren üniversiteye gideceklerini kabul etmektedirler. Bu çocuklar gerçekçi seçim dönemine geldiklerinde uzun bir e itime dayalı mesleklere yönelirlerken, dü ük gelirli ailelerin çocukları ekonomik yetersizliklerin uzun bir e itim görmeyi engellemede ne derece güçlü bir engel olu turdu unu fark edip e itim ve meslek emellerini dü ürmektedir. Alt S.E.D' den ö rencilerin aile çevrelerin edindikleri deneyimler, geli tirdikleri kavram ve beceriler genellikle yetersiz oldu undan, orta SED' den ö renciler için hazırlanmı olan ö retim ve de rehberlik programlarının gereklerini kar ılamakta güçlük çektikleri gözlenmektedir (Kuzgun, 2003).

İkö retimde ö rencilerin özellikle de ara tırmanın içeri ini olu turan 8. sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeylerinde farklılıklar oldu u görülmektedir. Ö rencilerin programdan yararlanma düzeylerindeki farklılıkları en aza indirmek için rehberlik programının uygulanmasında farklılıkları yaratan faktörler, bireysel farklılıklar ve geli imsel özellikler, dikkate alınmalıdır. Ara tırma bu farklılıkları olu turan cinsiyet, anne ve baba ö renim durumları, sosyo ekonomik düzey faktörleri üzerinde durdu undan ara tırma ile ilgili problem, ara tırmanın amacı, önemi, sayılılar ve sınırlılıklar u ekilde düzenlenmi tir:

1. 6. Problem

İlkö retim 8. sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında cinsiyet, anne ve baba ö renim durumları, sosyo ekonomik düzey faktörleri fark yaratmakta mıdır?

1.7. Ara tırmanın Amacı

Bu ara tırmanın temel amacı, Bursa ili merkezindeki ilkö retim okullarının 8. sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkı etkileyen bazı faktörlerin incelenmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sekizinci sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında, cinsiyet faktörü fark yaratmakta mıdır?

2. Sekizinci sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında, anne ö renim durumu faktörü fark yaratmakta mıdır?

3. Sekizinci sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında, baba ö renim durumu faktörü fark yaratmakta mıdır?

4. Sekizinci sınıf ö rencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında, sosyo ekonomik düzey faktörü fark yaratmakta mıdır?

1. 8. Ara tırmanın Önemi

Okullarda uygulanan rehberlik programlarının öğrencilere yönelik rehberlik hizmetlerini geniş ölçüde ele alması eğitim sisteminin seviyesini artırması yönünden önem taşımaktadır.

Okullarda rehberlik programının uygulanmasında Milli Eğitim Temel Amaç ve İlkelerinin önemli bir yeri vardır. Bu gereğince sonuçta okullarda eğitim faaliyetlerini yürütenlerin rehberlik hizmetlerine bakış açıları ve rehberlik konusunda ilgili ve motive olmaları eğitim ve öğretimin sağlıklı olması açısından önem taşımaktadır.

Daha önce lise 1. sınıflar üzerine böyle bir ara tırma yapılmı olmasına rağmen 8. sınıflar için böyle bir ara tırma yapılmaması açısından bu tip ara tırmalar için boşluk doldurabileceği düşünülmektedir. Bu ara tırmada elde edilecek sonuçların, 8. sınıf öğrencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkı cinsiyet, anne ve baba öğrenim durumu, sosyo ekonomik düzey faktörlerinin etkileme derecelerine dikkati çekmesi, öğretmenlerin eğitimci çalımlarına rehberlik edici bir çalıma olması ve M.E.Bakanlığı ve Rehberlik Ara tırma Merkezinin program geliştirme faaliyetleri için veri oluşturabileceği beklenmektedir. Ayrıca bu ara tırmanın 8. sınıf öğrencilerinin rehberlik programından yararlanma düzeyleri ile ilgili olarak gelecekte yapılacak ara tırmalar için de bir ön çalıma olması niteliğinde katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu veriler çerçevesinde alınacak önlemlerle, bu faktörler göz önünde tutularak, öğrencilerin programdan yararlanma düzeylerinin artırılmasının önemi bakımında program geliştirme çalımlarına önem tutulacağı düşünülmüştür.

1. 9. Sayıtlar

1. Ara tırmada kullanılan anket formunda yer alan sorular amaçlanan verileri toplamaya uygun niteliktedir.

2. Belirtilen ilkeler ve yapılan açıklamalar sonucunda, İlkö retim okullarındaki 8. sınıf ö rencilerinin ankete verdikleri yanıtlar, gerçek dü üncelerini ve duygularını yansıtmaktadır.

1. 10. Sınırlılıklar

1. Ara tırma 15.07.1974 tarihli M.E.B Tebli ler Dergisinde kabul edilen ve uygulanmakta olan ilkö retim okulu 8. sınıf rehberlik programının amaçları ile sınırlıdır.

2. Ara tırma Bursa ili merkezindeki örnekleme okullarındaki ilkö retim 8. sınıf ö rencileri ile sınırlıdır.

3. Ara tırma 2004 – 2005 e itim – ö retim yılı ikinci yarıyıl ile sınırlıdır.

4. Toplanan bilgiler ara tırmacının uyguladı ı anket soruları ile sınırlıdır.

1. 11. Tanımlar ve Kısaltmalar

E itim Programı: Bireyde istenilen yönde davranı de i ikli i meydana getirmek amacıyla yapılan tüm etkinli i gösteren planlardır.

Ö retim Programı: Okullarda bilgi ve becerinin e itim programının amaçları do rultusunda ve planlı bir ekilde kazandırılmasına dönük programdır.

Rehberlik Programı: 167 sayılı rehberlik hizmetleri yönetmeli i çerçevesinde okulların kendi imkan ve artlarına göre hazırlamaları gereken programdır.

Rehberlik Servisi: 2946 sayılı Özel E itime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile 167 Sayılı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeli i uyarınca okullarda rehberlik etkinliklerini programlamak, yürütmek ve de erlendirmek üzere kurulan bürodur.

Rehberlik: Bireyin en verimli ekilde geli mesi ve tatminkar uyumlar sa lanmasında gerekli olan seçmeleri, yorumları, planları yapmasına ve kararlar vermesine yarayacak bilgi ve beceriler kazanması ve ula tı ı bu seçme ve kararları uygulayabilmesi için ki iye yapılan sistemli ve profesyonel (uzmanlık düzeyinde) yardımdır.

M.E.B: Milli E itim Bakanlığı

S.E.D: Sosyo Ekonomik Düzey

B.E.P: Bireyselle tirilmi E itim Programı

BÖLÜM II

LG L ARA TIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili olarak Türkiye’ de ve dı ülkelerde yapılmı ara tirmalardan ula ılabilenlerin özetlerine yer verilmi tir.

Yurt dı nda yapılan ara tirmalar

Ketterman’ ın (1968) ara tırmasında, bireyler danı manlardan, e itsel, mesleki ve ki isel alanlarda danı ma yapmalarını istemektedirler. Ö rencilerin okul çevresine uyumlarında ana – baba ve ö retmenlerde de yardım beklenilmektedir. Psikolojik testler gibi araçların danı mada kullanılması istenmektedir.

Okul rehber ö retmenlerinin rollerini belirleyen etmenler üzerinde ara tırma yapan Miller (1968), bu etmenleri (1) Yönetici tutumları (2) Ö retmen tutumları (3) Ö renci tutumları (4) Veli ve toplum tutumları (5) Okulun büyüklü ü (6) Rehber ö retmen – ö renci oranları (7) Rehberlik örgütü (8) Rehber ö retmen yeti tiren kurumlardaki akademik personel (9) Meslek örgütleri olarak sıralanmı tir.

Arbuckle (1968), okul yöneticileri ile okul rehber ö retmenlerinin görev ve sorumlulukları konusunda rehber ö retmenler ile yöneticiler arasındaki de erlendirme farklılıklarını ara tırmı tir. Bu ara tırmada rehber ö retmenlerin fonksiyonları ile yöneticilerin fonksiyonları e itsel fonksiyonlarını de erlendirmelerinin birbirine karı tı nı belirtmi tir. Ayrıca bu karı ıklı n Amerikan ki ilik hizmetleri ve Rehberlik Derne i, Amerikan okul danı manları derne i gibi meslek kurulu ları arasındaki görü farklılıklarından kaynaklandı nı ileri sürmü tür.

Ö rencilerin rehber ö retmenlerin rollerini nasıl algıladıklarını ara tıran Grant (1954), ö rencilere e itsel planlama, mesleki planlama, ki isel ve duygusal planlama

konularında kimlerden yardım istediklerini sormu tur. Bulguların analizinde ö rencilerin en çok e itsel ve mesleki planlama konularında rehber ö retmenlerden yardım iste inde buldukları ortaya çıkmı tır.

Okul rehber ö retmenlerinin fonksiyonları ile rehberlik programının ö rencilere yaptı ı temel yardımın ne oldu unu inceleyen Gibson (1962), ara tırmasında ö rencilerin %95' inin rehberli in sadece programlara ö rencilerin bir takım özelliklerinin geli tirilmesi için eklendi ini ama ö rencilerin %27' sinin ki isel sorunlarının çözümünde bunların yeterli olmadı ını, %56' sının okuldaki rehberlik programından haberi olmadı ını bulmu tur.

Leviton (1977) tarafından yapılan bir ara tırmada, ö rencilerden okul rehberlik etkinliklerini kendi ihtiyaçları açısından önem sırasına göre dizmeleri istenmi ve ilk dört sırayı mesleki rehberlik, arkada ili kileri, ebeveyn-çocuk ili kisi ve ö retmen-ö renci ili kilerindeki sorunları konu alan rehberlik çalı malarının aldı ı saptanmı tır (Akt., Do an, 1983).

Evraiff (1961), yaptı ı ara tırmada ana – babaların rehber ö retmenlerden beklentilerini incelemi tir. Amerikan kültüründe yapılan bu ara tırmada, ana – babaların rehber ö retmenlerde program yapma, ö renci ba arısızlıkları nedenleri ile ilgilenme, meslek seçiminde yardımcı olma ve ki isel problemlerinde psikolojik danı ma yapma gibi bazı görevleri bekledikleri anla ılmaktadır.

Siefer (1998)' in çalı masının amacını, okul ö retmenleri için profesyonelce geli tirilmi rehberlik stratejilerinin ve müdahalelerinin yine okul ö retmenlerinin incelenmesi olu turmu tur. Otuz ki iden olu an ö retmen grubunun ki isel projelerden elde edilen sonuçlara göre, ö rencilerin geli imlerinde, sosyal uyumsuzluklarında, onların özel ihtiyaçlarını belirlemede ve sınıflardaki düzenlemelerde okul ihtiyaçları ve amaçları do rultusunda bir takım çalı masının gereklili i ortaya çıkmı tır.

İlkö retimde ö rencilerin rehberlik programından yararlanmaları ve rehberlik ihtiyaçları ile ilgili yurt dı ında yapılan ara tırmalar incelendi inde rehberlik konusunun her e itim kademesinde önem ta ıdı ı ve bununla ilgili olarak bilimsel çalı maların yapıldı ı görülmektedir.

Yurt içinde yapılan ara tırmalar

Ülkemizde ö rencilerin rehberlik programından yararlanma düzeyleri ile do rudan ilgili ara tırmalar olmasa da konuyla ba lantılı olarak rehberlik anlayı ı ve rehberlik ihtiyaçlarıyla ilgili do rudan ve dolaylı olarak ilgili bazı ara tırmalar bulunmaktadır.

Kuzgun (2003), yapımı oldu u bir ara tırmada, ö rencilerin ço unlu unun, gerek rehberlik programı, rehberlik ve psikolojik danı maya ili kin görevlerin, gerekse de rehberlik anlayı ı ile ba da mayan görevlerin hemen hemen tümünü öncelikle sınıf ö retmenlerinden bekledi ini ya da sınıf ö retmenlerinin görevi yönünden bulgular elde etmi tir.

Öztoprak (1991), “Rehberlik Hizmetlerinin Tanıtılmasının Veli Beklentilerine Etkisi” ni incelemi tir. Ara tırma grubu, ö renci velisi olan toplam 48 veliden olu turulmu tur. Bunlardan 24’ ü deney, 24’ ü kontrol grubuna alınmı tır. E itim sonrası, deney ve kontrol gruplarının her görev kategorisi için yapılan ön test – son test kar ıla tırmalarında bireyi tanıma, bilgi verme psikolojik danı ma ve çevreye yönelik hizmet beklentileri ile rehberlik hizmetleri tanıtma programına katılma arasında anlamlı etkile imler bulunmamı tır.

Gögen (1997), “Okul Rehberlik Bürolarının Rolü (E itim Programları çinde Yer Alan Rehberlik Programı Amaçlarının Lise 1. Sınıflarda Gerçekle tirilme Düzeyi)” nü incelemi tir. Ara tırmasında Örneklem 532 ki iden olu mu tur. Ara tırmalar sonucunda ö rencilerin okul rehberlik bürolarının amaç ve i levlerinden haberdar oldukları, rehberlik programının amaçlarının gerçekle tirme düzeyinin istenilen düzeyde olmadı na dair bulgular elde etmi tir.

Yüksel (2004), “ İkö retim Ö rencilerinin Geli im Alanları, Geli im Alanlarının üretçisi Olan htiyaçlar Ve Geli tirilmesi: Bu Süreçte Rehber Ö retmenin İlevleri” adlı ara tırmasında kurumsal bir inceleme yapmı tır. ncelemesinde, geli im alanları ile

İlgili davranı ların kazanılmasına okuldaki etkinliklerin önemli katkılarda bulundu unu; önemli olanın ilgili geli im alanının i aretçisi olan ihtiyaçlar ve geli tirilmesi gereken becerilerin gündeme getirilmesi, gündemde tutulması, davranı olarak ele alınması ve ilgili davranı ların kazandırılmasını örnekleyen ya antıların olu turulması oldu unu belirtmi tir.

Ye ilyaprak (2004), “Sınıf Ö retmenlerinin Rehberlik Açısından Rol Ve levleri” adlı makalesinde, ö retmenlerin yeti me sürecinde ya da hizmet içi e itimle rehberlik konusunda yeterli bir ders / seminer / kurs olmamı olması onların, rehberlik çalı malarına verebilecekleri katkıyı ve yöntem olarak tüm potansiyellerini ortaya koymalarını sınırladı ı; oysa rehberlik alanlarındaki rollerini benimsediklerinde onların okuldaki ö retmenlik rollerini daha iyi yerine getirmelerine ve kendilerine olumlu ö retmen niteliklerini geli tirmelerine önemli katkılar sa layaca ını belirtmi tir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Ara tırma Modeli

Bu ara tırma, genel tarama modeli ile yapılan çalı madır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan olu an bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000).

3.2. Evren, Örneklem

Ara tırmanın evrenini Bursa ehir merkezindeki 94 ilkö retim okulunun 8. sınıf ö rencileri olu turmaktadır.

Ara tırma evrenindeki okullar sosyo ekonomik düzeylerine göre farklılık olu turdu undan, bu okulların üç sosyo ekonomik düzeye (Üst, Orta ve Alt Sosyo Ekonomik Düzey) göre gruplandırılması yapılmı tır. Gruplandırılan okullar arasından her grubu temsilen, tesadüfi örnekleme yöntemiyle a a ıda belirtilen okullar çalı ma grubu olarak alınmı tır:

- a) Canaydın İkö retim Okulu (Üst Sosyo Ekonomik)
- b) Altıparmak İkö retim Okulu (Orta Sosyo Ekonomik)
- c) irinevler İkö retim Okulu (Alt Sosyo Ekonomik)

Tablo 1. Örneklem Okulları

Okullar	Ö renci Sayısı	Yüzdellik (%)
irinevler İkö retim Okulu	149	33,3
Altıparmak F. A. İkö retim O.	149	33,3
Canaydın İkö retim Okulu	149	33,3
TOPLAM	447	100,0

3.3. Veri Toplama Aracı

Ara tırmada ara tırmacı tarafından geli tirilen anket veri toplama aracı olarak kullanılmı tır. Veri toplama aracı geli tirilmeden önce ilgili literatür taranarak 8. sınıf ö rencilerinin rehberlik programı ve rehberlik ile ilgili yapılan çalı malar incelenmi tir. Ara tırmacı tarafından hazırlanan anket formu alan uzmanları ve okul rehber ö retmenlerinin görü leri ve önerileri çerçevesinde yeniden düzenlenmi tir. Geli tirilen aracın geçerlili inde uzman kanısı yeterli görülmü tür.

Anket formunun güvenilirli inin hesaplanmasında Kuder – Richardson Katsayısına bakılmı tır. Aracın B ve C bölümleri için ayrı hesaplama yapılarak bu bölümleri güvenilirli i istatistiksel olarak incelenmi tir.

Aracın güvenilirli inin hesaplanmasında B bölümü için güvenilirlik katsayısı .63, C bölümü için ise .85 olarak hesaplanmı . Dolayısıyla Kuder – Richardson Katsayısına göre anketin B ve C bölümlerinin güvenilir oldu u saptanmı tır.

Anketteki soruların net, do ru bir yanıtı yoktur, ki iden ki iye göreceli olarak de i en do rular vardır. Uzman görü melerinden sonra son haline getirilen anket formu üç bölümden olu maktadır. Birinci bölümde 8. sınıf ö rencilerine ait ki isel bilgiler, ikinci bölümde 8. sınıf ö rencilerinin okul rehberlik servisi ile ili kileri; üçüncü bölümde ise okul rehberlik servisinin etkinliklerine ili kin sorular yer almaktadır. Geli tirilen ankette ö rencilerin dü ünceleri “Evet” ve “Hayır” ekinde alınmı tır. “Evet” yanıtı 1, “Hayır” yanıtı 0 (sıfır) puan ile belirlenmi tir.

3.4. Verilerin Toplanması

Hazırlanan ankete gerekli izinler alındıktan sonra bizzat ara tırmacı tarafından okullara elden ula tırılmı ; okul müdürlerine, ö retmenlere ve ö rencilere gerekli açıklamalar yapılarak uygulanmı tır. Çalı ma grubuna giren üç okulda, her okulda 149 ö renciye olmak üzere toplam 447 ö renciye anket verilmi tır. Bu okullardan tüm anketler geri dönmü tür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde SPSS 10.0 programından yararlanılmı tır. toplanan verilerin da ılımları incelendi inde normal da ılım göstermedi i tespit edilmi tır. bu nedenle parametrik olmayan (Non – Parametrik) teknikler kullanılmı tır. 8. sınıf ö rencilerinden toplanan veriler cinsiyetlerine, anne ve baba ö renim durumlarına, sosyo ekonomik duruma göre analiz edilerek incelenmi tır. Ö rencilerin cinsiyetlerine, anne ve baba ö renim durumlarına, sosyo ekonomik düzeye göre incelenmesinde χ^2 (ki kare) testi kullanılmı tır. Ö rencilerin programdan yararlanma düzeylerinde cinsiyetleri, anne ve baba ö renim durumlarına, sosyo ekonomik düzeylerine göre farklılık göstermesi durumunda farklılık gösteren maddelerde $P < 0,05$ Anlamlılık de erlerine bakılmı tır.

BÖLÜM IV

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde ara tırmada elde edilen bulgular ortaya konularak açıklanmakta ve yorumlanmaktadır.

Birinci alt bölümde 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkın kar ıla tırılması yapılmı tır.

kinci alt bölümde genel olarak 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanmaları arasındaki fark istatistiksel olarak incelenmi tir.

Üçüncü alt bölümde 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarının rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark incelenmi tir.

Dördüncü alt bölümde ise genel olarak 8. sınıf ö rencilerinin okudukları okulların, buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark incelenmi tir.

BULGULAR

4. 1. Birinci Alt Probleme li kin Bulgular

Ara tırmanın birinci alt problemi, 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark biçiminde düzenlenmiştir. Bu bölümde ara tırma kapsamına alınan ve ankete cevap veren 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Ara tırmanın örnekleminin % 49,7'si kız, % 50,3' ü erkek ö rencilerden oluşmaktadır.

Tablo 2, 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkı istatistiksel olarak vermektedir.

Tablo 2. 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark

Maddeler			Cinsiyet				Toplam		2	Anlam lılık (P)
			Kız		Erkek		N	%		
			N	%	N	%				
Rehberlik Servisi ile ilişkiler	Okulunuzda rehberlik servisi oldu undan bilginiz var mı?	E	213	95,9	211	93,8	424	94,9	1,076 ^b	0,393
		H	9	4,1	14	6,2	23	5,1		
	Okulunuzda rehber öğretmen oldu undan bilginiz var mı ?	E	218	98,2	221	98,2	439	98,2	0,000 ^b	1,000
		H	4	1,8	4	1,8	8	1,8		
	Okulunuzda rehberlik servisinin yerini biliyor musunuz?	E	212	95,5	211	93,8	423	94,6	0,649 ^b	0,530
		H	10	4,5	14	6,2	24	5,4		
	Rehber öğretmeniniz ile tanıştınız mı?	E	191	86,0	181	80,4	372	83,2	2,502 ^b	0,129
		H	31	14,0	44	19,6	75	16,8		
	Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?	E	167	75,2	160	71,1	327	73,2	0,963 ^b	0,339
		H	55	24,8	65	28,9	120	26,8		
Okulunuzdaki rehberlik servिसinden yararlandınız mı?	E	110	49,5	109	48,4	219	49,0	0,055 ^b	0,850	
	H	112	50,5	116	51,6	228	51,0			
Sorunlarınızı rehber öğretmeniniz ile paylaşabilir misiniz?	E	161	72,5	133	59,1	294	65,8	8,928 ^b	0,004	**
	H	61	27,5	92	40,9	153	34,2			
Sorunlarınızın çözümünde rehber öğretmeninizden destek aldınız mı?	E	89	40,1	83	36,9	172	38,5	0,484 ^b	0,498	
	H	133	59,9	142	63,1	275	61,5			
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza ilgi duyuyor mu?	E	183	82,4	174	77,3	357	79,9	1,807 ^b	0,195	
	H	39	17,6	51	22,7	90	20,1			
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?	E	186	83,8	171	76,0	357	79,9	4,210 ^b	0,045	*
	H	36	16,2	54	24,0	90	20,1			
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Rehber öğretmeniniz size öğretim programı hakkında bilgi verdi mi?	E	163	73,4	150	66,7	313	70,0	2,430 ^b	0,123
		H	59	26,6	75	33,3	134	30,0		
	Rehber öğretmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?	E	142	64,0	155	68,9	297	66,4	1,216 ^b	0,273
		H	80	36,0	70	31,1	150	33,6		
	Rehber öğretmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?	E	114	51,4	112	49,8	226	50,6	0,111 ^b	0,777
		H	108	48,6	113	50,2	221	49,4		
	Rehber öğretmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	155	69,8	147	65,3	302	67,6	1,026 ^b	0,315
		H	67	30,2	78	34,7	145	32,4		
	Rehber öğretmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	178	80,2	164	72,9	342	76,5	3,305 ^b	0,075
		H	44	19,8	61	27,1	105	23,5		
Rehber öğretmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?	E	148	66,7	145	64,4	293	65,5	0,244 ^b	0,691	
	H	74	33,3	80	35,6	154	34,5			
Rehber öğretmeniniz size verimli ders çalışma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?	E	169	76,1	155	68,9	324	72,5	2,935 ^b	0,091	
	H	53	23,9	70	31,1	123	27,5			

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 2. Devamı

Maddeler		Cinsiyet				Toplam		2	Anlam lılık (P)
		Kız		Erkek		N	%		
		N	%	N	%				
Rehber ö retmeniniz size bo zamanların de erlendirilmesi konusunda bilgi verdi mi?	E	150	67,6	146	64,9	296	66,2	0,358 ^b	0,617
	H	72	32,4	79	35,1	151	33,8		
Rehber ö retmeniniz size arkadaş lık ili kilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?	E	141	63,5	143	63,6	284	63,5	0,000 ^b	1,000
	H	81	36,5	82	36,4	163	36,5		
Rehber ö retmeniniz size üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?	E	114	51,4	119	52,1	233	32,1	0,106 ^b	0,777
	H	108	48,6	106	47,9	214	47,9		
Rehber ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?	E	137	61,7	135	60,0	272	60,9	0,137 ^b	0,771
	H	85	38,3	90	40,0	175	39,1		
Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?	E	160	72,1	157	69,8	317	70,9	0,285 ^b	0,604
	H	62	27,9	68	30,2	130	29,1		
Ö renci tanıma formu doldurdunuz mu?	E	178	80,2	179	79,6	357	79,9	1,084 ^a	0,582
	H	43	19,4	46	20,4	89	29,1		
Rehber ö retmeniniz size otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?	E	81	36,5	88	39,1	169	37,8	0,327 ^b	0,626
	H	141	63,5	137	60,9	278	32,2		
Otobiyografi doldurdunuz mu?	E	76	34,2	82	36,4	158	35,3	0,293 ^b	0,692
	H	146	65,8	143	63,6	289	64,7		
Rehber ö retmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?	E	25	11,3	46	20,4	72	16,1	7,962 ^a	0,019
	H	196	88,3	179	79,6	375	83,9		
Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?	E	26	11,7	46	20,4	72	16,1	6,306 ^b	0,014
	H	196	88,3	179	79,6	375	83,9		
Rehber ö retmeniniz size problem tarama envanteri konusunda bilgi verdi mi?	E	68	30,6	77	34,2	146	32,4	1,622 ^a	0,444
	H	153	68,9	148	65,8	301	67,3		
Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?	E	66	29,7	82	36,4	148	33,1	2,275 ^b	0,133
	H	156	70,3	143	63,6	299	66,9		
Problem tarama envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?	E	51	23,0	67	29,8	118	26,4	2,663 ^b	0,109
	H	171	77,0	158	70,2	329	73,6		
Size ba arısızlık nedenleri anketi uygulandı mı?	E	60	27,0	78	34,7	138	30,9	3,056 ^b	0,083
	H	162	73,0	147	65,3	309	69,1		
Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?	E	40	18,0	70	31,1	110	24,6	10,325 ^b	0,001
	H	182	82,0	155	68,9	337	75,4		
Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?	E	77	34,7	104	46,2	181	40,5	6,173 ^b	0,016
	H	145	65,3	121	53,8	266	59,5		
Rehber ö retmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak ki ileri (doktor, mühendis, avukat vb.)okuluza getirip sizlerle tanı tırdı mı?	E	25	11,3	46	20,4	71	15,9	7,053 ^b	0,009
	H	197	88,7	179	79,6	376	84,1		
Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	80	36,0	99	44,0	179	40,0	2,952 ^b	0,101
	H	142	64,0	126	56,0	268	60,0		
Sınıfınızda i itme engelli ö rencilerle ilgili i itme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	21	9,5	47	20,9	69	15,2	12,445 ^a	0,092
	H	201	90,5	177	78,7	378	84,6		
Kayna tırma ö rencileri sınıfınızda ön sırada mı oturuyor?	E	64	28,8	81	36,0	145	32,4	2,622 ^b	0,107
	H	158	71,2	144	64,0	302	67,6		

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 2. Devamı

Maddeler		Cinsiyet				Toplam		2	Anlam lılık (P)	
		Kız		Erkek		N	%			
		N	%	N	%					
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Rehber öğretmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle birli i yapt ı (müdür, müdür yardımcısı,ö retmenlerle) kanısında mısınız?	E	131	59,0	126	56,0	257	57,5	0,414 ^b	0,566
		H	91	41,0	99	44,0	190	42,5		
	Rehber öğretmeniniz evinizi ziyaret etti mi?	E	11	5,0	26	11,6	37	8,3	6,412 ^b	0,015
		H	211	95,0	199	88,4	410	91,7		
	Rehber öğretmeniniz veliniz ile sık sık görüşür mü?	E	46	20,7	54	24,0	203	45,4	0,526 ^b	0,428
		H	176	79,3	171	76,0	244	54,6		
	Rehber öğretmeniniz ba arı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?	E	97	43,7	106	47,1	100	22,4	0,692 ^b	0,506
		H	125	56,3	119	52,9	347	77,6		
	Rehber öğretmeniniz velilerinizi etkili anne baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?	E	96	43,2	90	40,0	186	41,6	0,484 ^b	0,503
		H	126	56,8	135	60,0	261	58,4		

*: p < 0,05

***: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 2’de görüldü ü gibi, 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka bakıld ında “Sorunlarınızı rehber öğretmeniniz ile paylaşabilir misiniz?” , “Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?” , “Rehber öğretmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?” , “Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?” , “Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber öğretmeniniz sizinle görüştü mü?” , “Rehber öğretmeniniz sizin için üst öğrenim kurumlarına geziler düzenledi mi?” , “ Rehber öğretmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak kişileri (doktor, mühendis, avukat vb.) okulunuza getirip sizlerle tanıştırdı mı?” , “Rehber öğretmeniniz evinizi ziyaret etti mi?” anket maddelerinde P<0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmu tur.

“Sorunlarınızı rehber öğretmeniniz ile paylaşabilir misiniz?” sorusu açısından 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre incelendi inde, erkek ve kız öğrenciler arasında p<0,01 düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkm ı tır. Kız öğrenciler (72,5), erkek

ö rencilere (59,1) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdiklerinden kız ö rencilerin rehber ö retmenleri ile sorunlarını erkek ö rencilere göre daha rahat payla abildikleri ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?” anket maddesine bakıldı ında, erkek ve kız ö renciler arasında, $p<0,05$ düzeyinde, anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Kız ö rencilerin (83,8) bu soruya verdikleri 'evet' yanıtı erkek ö rencilerinkinden (76,0) daha fazla oldu undan kız ö rencilerin erkek ö rencilere göre rehber ö retmenlerinden sorunlarına daha fazla çözüm bulabildikleri sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?”, anket maddesine bakıldı ında, erkek ve kız ö renciler arasında, $p<0,05$ düzeyinde, anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Erkek ö rencilerin (20,4) bu soruya verdikleri 'evet' yanıtı kız ö rencilerinkinden (11,3) daha fazla oldu undan erkek ö rencilerin kız ö rencilere göre sosyometri konusunda bilgilendirildiklerini dü ündükleri sonucuna ula ılmaktadır.

“Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?” anket maddesine bakıldı ında, erkek ve kız ö renciler arasında, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Erkek ö rencilerin (20,4) bu soruya verdikleri 'evet' yanıtı kız ö rencilerinkinden (11,7) daha fazla oldu undan sosyometri uygulanan ö rencilerden erkek ö rencilerin kız ö rencilerden daha fazla bir orana sahip oldu u sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber ö retmeniniz sizinle görüşü tü mü?” sorusu açısından bakıldı ında kız ve erkek ö renciler arasında verilen yanıtlarda $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmı tır. Bu bulguya göre kız ö rencilerle (18,0) ba arısızlık nedenleri anketlerinin sonuçları hakkında erkek ö rencilere (31,1) göre daha az görüşü lülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö renim kurumlarına geziler düzenledi mi?” sorusu bakımından incelendi inde cinsiyetler arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmı tır. Kız ö renciler (34,7) , erkek ö rencilere (46,2) göre rehber

ö retmenlerinin üst ö renim kurumlarına düzenledikleri gezilere daha az sayıda katıldıkları görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak ki ileri (doktor, mühendis, avukat vb.) okulunuza getirip sizinle tanıştırdı mı?” anket sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında cinsiyetler arasında, $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Erkek ö renciler (20,4) anket sorusuna kız ö rencilere (11,3) daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri; erkek ö rencilerin daha fazla meslek rehberliği gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz evinizi ziyaret etti mi?” sorusu bakımından incelendiğinde cinsiyetlere göre, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Erkek ö rencilerin (11,6) kız ö rencilere (5,0) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri dolayısıyla rehber ö retmenlerin daha çok erkek ö rencilerin evlerini ziyaret ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesi biçiminde düzenlenmiştir. Bu bölümde ara tırma kapsamına alınan ve ankete cevap veren 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarının % 9,2’ sini okur yazar, %39,6’ sını ilk okul, %14,1’ ini orta okul, %26,8’ ini lise, %10,3’ ünü yüksek okul mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 3, 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkın betimleyici değerlerini ve istatistiksel karşılaştırmasını vermektedir.

Tablo 3. 8. sınıf öğrencilerinin anne öğrenim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark

Maddeler	Anne Öğrenim Durumu											Toplam		2	Anlamlılık (P)
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek						
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
Okulunuzda rehberlik servisi oldu undan bilginiz var mı?	E	36	87,8	168	94,9	58	92,1	116	96,7	46	100	424	94,9	-	-
	H	5	12,2	9	5,1	5	7,9	4	3,3	0	0	23	5,1		
Okulunuzda rehber öğretmen oldu undan bilginiz var mı ?	E	38	92,7	167	94,4	59	93,7	114	95,0	45	97,8	423	94,6	-	-
	H	3	7,3	10	5,6	4	6,3	6	5,0	1	2,2	24	5,4		
Okulunuzda rehberlik servisinin yerini biliyor musunuz?	E	37	90,2	175	98,9	61	96,8	120	100	46	100	439	98,2	-	-
	H	4	9,8	2	1,1	2	3,2	0	0	0	0	8	1,8		
Rehber öğretmeniniz ile tanıştınız mı?	E	25	61,0	141	79,7	52	82,5	111	92,5	43	93,5	372	83,2	-	-
	H	16	39,0	36	20,3	11	17,5	9	7,5	3	6,5	75	16,8		
Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?	E	24	58,5	123	69,5	44	69,8	98	87,8	38	82,6	327	73,2	12,544 ^a	0,014
	H	17	41,5	54	47,5	19	30,2	22	12,2	8	17,4	120	26,8		
Okulunuzdaki rehberlik servisinden yararlandınız mı?	E	19	46,3	90	50,8	33	52,4	58	48,3	19	41,3	219	49,0	1,757 ^a	
	H	22	53,7	87	49,2	30	47,6	62	51,7	27	58,7	228	51,0		
Sorunlarınızı rehber öğretmeniniz ile payla abilir misiniz?	E	28	68,3	124	70,1	39	61,9	76	63,3	27	58,7	294	65,8	3,318 ^a	0,506
	H	13	31,7	53	29,9	24	38,1	44	36,7	19	41,3	153	34,2		
Sorunlarınızın çözümünde rehber öğretmeniniz den destek aldınız mı?	E	14	34,1	75	42,4	25	39,7	44	36,7	14	30,4	172	38,5	2,921 ^a	0,571
	H	27	65,9	102	57,6	38	60,3	76	63,3	32	69,6	275	61,5		
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza ilgi duyuyor mu?	E	30	73,2	146	82,5	51	81,0	94	78,3	36	78,3	357	79,9	2,194 ^a	0,700
	H	11	26,8	31	17,5	12	19,0	26	21,7	10	21,7	90	20,1		
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?	E	35	85,4	144	81,4	49	77,8	95	79,2	34	73,9	357	79,9	2,237 ^a	0,692
	H	6	14,6	33	18,6	14	22,2	25	20,8	12	26,1	90	20,1		
Rehber öğretmeniniz size öğrenim programı hakkında bilgi verdi mi?	E	21	51,2	115	65,0	42	66,7	95	79,2	40	87,0	313	70,0	20,459 ^a	0,0001
	H	20	48,8	62	35,0	21	33,3	25	20,8	6	13,0	134	30,0		
Rehber öğretmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?	E	9	22,0	112	63,3	36	57,1	97	80,8	43	93,5	297	66,4	65,865 ^a	0,0001
	H	32	78,0	65	36,7	27	42,9	23	19,2	3	6,5	150	33,6		

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 3. Devamı

Maddeler	Anne Ö renim Durumu											Toplam		2	Anlam lılık (P)		
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek								
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?	E	10	24,4	85	48,0	31	49,2	72	60,0	28	60,9	226	50,6	17,969 ^a	0,001	**
		H	31	75,6	92	52,0	32	50,8	48	40,0	18	39,1	221	49,4			
	Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	10	24,4	105	59,3	43	68,3	104	86,7	40	87,0	302	67,6	68,245 ^a	0,0000 1	***
		H	31	75,6	72	40,7	20	31,7	16	13,3	6	13,0	145	32,4			
	Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	20	48,8	127	71,8	48	76,2	107	89,2	40	87,0	342	76,5	33,264 ^a	0,0000 1	***
		H	21	51,2	50	28,2	15	23,8	13	10,8	6	13,0	105	23,5			
	Rehber ö retmeniniz size sınav hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?	E	11	26,8	110	62,1	41	65,1	95	79,2	36	78,3	293	65,5	41,278 ^a	0,0000 1	***
		H	30	73,2	67	37,9	22	34,9	25	20,8	10	21,7	154	34,5			
	Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?	E	22	53,7	126	71,2	43	68,3	93	77,5	40	87,0	324	72,5	14,344 ^a	0,006	**
		H	19	46,3	51	28,8	20	31,7	27	22,5	6	13,0	123	27,5			
	Rehber ö retmeniniz size bo zamanların de erlendiril mesi konusunda bilgi verdi mi?	E	21	51,2	115	65,0	41	65,1	87	79,5	32	69,6	296	66,2	6,630 ^a	0,157	
		H	20	48,8	62	35,0	22	34,9	33	40,5	14	30,4	151	33,8			
	Rehber ö retmeniniz size arkada lık kilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?	E	22	53,7	105	59,3	37	58,7	89	74,2	31	67,4	284	63,5	9,860 ^a	0,043	*
		H	19	46,3	72	40,7	26	41,3	31	25,8	15	32,6	163	36,5			
	Rehber ö retmeniniz size üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?	E	12	29,3	73	41,2	32	50,8	83	69,2	33	71,7	233	52,1	38,084 ^a	0,0000 1	***
		H	29	70,7	104	58,8	31	49,2	37	30,8	13	28,3	214	47,9			
Rehber ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?	E	13	31,7	102	57,6	37	58,7	86	71,7	34	73,9	272	60,9	24,696 ^a	0,0000 1	***	
	H	28	68,3	75	42,4	26	41,3	34	28,3	12	26,1	175	39,1				
Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?	E	20	48,8	114	64,4	47	74,6	97	80,8	39	84,8	317	70,9	23,803 ^a	0,0000 1	***	
	H	21	51,2	63	35,6	16	25,4	23	19,2	7	15,2	130	29,1				

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 3. Devamı

Maddeler	Anne Ö retim Durumu											Toplam	2	Anlam lılık (P)	
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek						
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N				%
Ö renci tanıma formu doldurdunuz mu?	E	29	70,7	139	78,5	45	71,4	104	86,7	40	87,0	357	79,9	-	-
	H	11	26,8	38	21,5	18	28,6	16	13,3	6	13,0	89	19,9		
Rehber ö retmeniniz size otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?	E	11	26,8	66	37,3	22	34,9	51	42,5	19	41,3	169	37,8	3,708 ^a	0,447
	H	30	73,2	111	62,7	41	65,1	69	57,5	27	58,7	278	62,2		
Otobiyografi doldurdunuz mu?	E	11	26,8	67	37,9	20	31,7	42	35,0	18	39,1	158	35,3	2,440 ^a	0,655
	H	30	73,2	110	62,1	43	68,3	78	65,0	28	60,9	289	64,7		
Rehber ö retmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?	E	8	19,5	23	13,0	8	12,7	20	16,7	12	26,1	71	15,9	-	-
	H	33	80,5	153	86,4	55	87,3	100	83,3	34	73,9	375	83,9		
Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?	E	8	19,5	24	13,6	7	11,1	24	20,0	9	19,6	72	16,1	4,119 ^a	0,390
	H	33	80,5	153	86,4	56	88,9	96	80,0	37	80,4	375	83,9		
Rehber ö retmeniniz size problem tarama envanteri konusunda bilgi verdi mi?	E	9	22,0	48	27,1	20	31,7	45	37,5	23	50,0	145	32,4	-	-
	H	31	75,6	129	72,9	43	68,3	75	62,5	23	50,0	301	67,3		
Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?	E	7	17,1	53	29,9	20	31,7	44	36,7	24	52,2	148	33,1	13,849 ^a	0,008
	H	34	82,9	124	70,1	43	68,3	76	63,3	22	47,8	299	66,9		
Problem tarama envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?	E	6	14,6	40	22,6	16	25,4	39	32,5	17	37,0	118	26,4	9,207 ^a	0,056
	H	35	85,4	137	77,4	47	74,6	81	67,5	29	63,0	329	73,6		
Size ba arısızlık nedenleri anketi uygulandı mı?	E	11	26,8	61	34,5	18	28,6	36	30,0	12	26,1	138	30,9	2,076 ^a	0,722
	H	30	73,2	116	65,5	45	71,4	84	70,0	34	73,9	309	69,1		
Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?	E	7	17,1	44	24,9	17	27,0	31	25,8	11	23,9	110	24,6	1,561 ^a	0,816
	H	34	82,9	133	75,1	46	73,0	89	74,2	35	76,1	337	75,4		
Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?	E	6	14,6	52	29,4	31	49,2	65	54,2	27	58,7	181	40,5	38,073 ^a	0,00001
	H	35	85,4	125	70,6	32	50,8	55	45,8	19	41,3	266	59,5		

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

**

Tablo 3. Devamı

Maddeler	Anne Ö renim Durumu											Toplam		2	Anlam lılık (P)	
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek		N	%				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%						
Rehber ö retmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak ki ileri (doktor, mühendis, avukat vb.)okulunuza getirip sizlerle tanı rdı mı?	E	5	12,2	30	16,9	12	19,0	18	15,0	6	13,0	71	15,9	1,388 ^a	0,846	
	H	36	87,8	147	83,1	51	81,0	102	85,0	40	87,0	376	84,1			
Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	23	56,1	85	48,0	25	39,7	34	28,3	12	26,1	179	40,0	19,684 ^a	0,001	**
	H	18	43,9	92	52,0	38	60,3	86	71,7	34	73,9	268	60,0			
Sınıfınızda i itme engelli ö rencilerle ilgili i itme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	5	12,2	31	17,5	9	14,3	15	12,5	8	17,4	68	15,2	-	-	
	H	35	85,4	146	82,5	54	85,7	105	87,5	38	82,6	378	84,6			
Kayna tırma ö rencileri sınıfınızda ön sırada mı oturuyor?	E	13	31,7	49	27,7	28	44,4	40	33,3	15	32,6	145	32,4	6,024 ^a	0,197	
	H	28	68,3	128	72,3	35	55,6	80	66,7	31	67,4	302	67,6			
Rehber ö retmeninizi n okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı,ö retmenlerle) kamısında mısınız?	E	17	23,6	89	50,3	39	61,9	81	67,5	31	67,4	257	57,5	15,340 ^a	0,004	**
	H	24	17,4	88	49,7	24	38,1	39	32,5	15	32,6	190	42,5			
Rehber ö retmeniniz evinizi ziyaret etti mi?	E	4	9,8	17	9,6	4	6,3	7	5,8	5	10,9	37	8,3	2,188 ^a	0,701	
	H	37	90,2	160	90,4	59	93,7	113	94,2	41	89,1	410	91,7			
Rehber ö retmeniniz veliniz ile sık sık görü ü r mü?	E	4	9,8	41	23,2	13	20,6	28	23,3	14	30,4	100	22,4	5,717 ^a	0,221	
	H	37	90,2	136	76,8	50	79,4	92	76,7	32	69,6	347	77,6			
Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?	E	15	36,6	70	39,5	26	41,3	63	52,5	29	63,0	203	45,4	12,380 ^a	0,015	*
	H	26	63,4	107	60,5	37	58,7	57	47,5	17	37,0	244	54,6			
Rehber ö retmeniniz velilerinizi etkili anne baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?	E	10	24,4	69	39,0	26	41,3	58	48,3	23	50,0	186	41,6	9,075 ^a	0,059	
	H	31	75,6	108	61,0	37	58,7	62	51,7	23	50,0	261	58,4			

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 3' te görüldü ü gibi 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka bakıldığında “Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” , “Rehber ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size sınav hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size arkadaşlık ilişkilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?” , “Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?” , “Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö renim kurumlarına geziler düzenledi mi?” , “Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması yapıldı mı?” , “Rehber ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) kanısında mısınız?” , “Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgili velilerinize bilgi verdi mi?” sorularına bakılarak rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmu tur.

“Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” sorusuna bakıldığında, anne ö renim durumu lise ve yüksek okul olan ö rencilerle, anne ö renim durumu okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö renciler arasında, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Anne ö renim durumu lise (87,8) ve yüksek okul (82,6) olan ö rencilere; anne ö renim durumu okur yazar (58,5), ilk okul (69,5) ve orta okul (69,8) olan ö rencilere göre rehberlik servisinin amaç ve i levlerinin daha fazla tanıtılmakta oldu u ortaya çıkmaktadır. Anne ö renim durumu ilk okul (69,5) olan ö rencilerle, orta okul (69,8) olan ö renciler arasında verilen yanıtlar bakımından birbirine yakınlık oldu u görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” hususunda incelendi inde, anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilerle anne ö renim durumu okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö renciler arasında, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Özellikle anne ö renim

durumu yüksek okul (87,0) ve lise (79,2) olan ö renciler ö retim programı hakkında anne ö renim durumu orta okul (66,7), ilk okul (65,0) ve okur yazar (51,2) olan ö rencilere göre daha fazla bilgi edinebilmekte oldukları sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna bakıldı ında 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumları açısından verdikleri yanıtlarda, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Anne ö renim durumu yüksek okul (93,5) olan ö renciler lise (80,8), ilk okul (63,3) ve orta okul (57,1) olan ö rencilere göre not sistemi konusunda daha fazla bilgilendirilmektedir. Özellikle de anne ö renim durumu okur yazar (22,0) olan ö rencilerin not sistemi hakkında di er ö rencilerden daha az derecede bilgilendirildikleri ortay çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?” sorusuna bakıldı ında, anne ö renim durumları açısından, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmı tır. Anne ö renim durumu yüksek okul (60,9), lise (60,0) olan ö renciler ; anne ö renim durumu orta okul (49,2) , ilk okul (48,0) ve okur yazar (24,4) olan ö rencilere göre ortak ve seçmeli dersler konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları ortaya çıkmaktadır. Özellikle de anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerle di er ö renciler arasındaki farklılık oldukça büyük orandadır. Anne ö renim durumu lise ve yüksek okul olan ö renciler; ilk okul ve orta okul olan ö rencilerde oldu u gibi birbirine yakın oranlarda farklılık göstermektedir.

“Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusu bakımından , ö rencilerin yanıtlarında anne ö renim durumu, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Anne ö renim durumu yüksek okul (87,0) ve lise (86,7) olan ö renciler, orta okul (68,3) , ilk okul (59,3) ve okur yazar (24,4) olan ö rencilere göre sınav yönetmeli i konusunda daha fazla bilgilendirildikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. En büyük farklılık özellikle de anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerle yüksek okul olan ö renciler arasında olu maktadır.

“Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusu bakımından, ö rencilerin yanıtlarında anne ö renim durumu, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Anne ö renim durumu yüksek okul (87,0) ve lise (89,2) olan ö renciler, orta okul (76,2) , ilk okul (71,2) ve okur yazar (48,8) olan

ö rencilere göre disiplin yönetmeli i konusunda daha fazla bilgilendirildikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. En büyük farklılık özellikle de anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerle lise olan ö renciler arasında olmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” sorusu hususunda anne ö renim durumu açısından verilen yanıtlarda, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. anne ö renim durumu yüksek okul (78,3) ve lise (79,2) olan ö rencilerin, anne ö renim durumu orta okul (65,1), ilk okul (62,1) olan ö rencilere göre sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirildi i sonucu ortaya çıkmaktadır. En büyük farklılı ı ise anne ö renim durumu okur yazar (26,8) olan ö renciler olmaktadır. Bu konuda da en az bu ö rencilerin bilgilendirildi i görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” anket sorusu açısından de erlendirildi inde anne ö renim durumuna göre, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle de anne ö renim durumu yüksek okul (87,0) olan ö ürencilerle, okur yazar (53,7) olan ö renciler arasında büyük bir farklılık saptanmıştır. Anne ö renim durumu lise (77,5) , ilk okul (71,2) ve orta okul (68,3) olan ö renciler arasında farklılıklar söz konusu olmasına rağmen verilen yanıtlar bakımından birbirine yakın de erler görülmektedir. Verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda en fazla anne ö renim durumu lise olan ö rencilerin bilgilendirildi i; en az ise anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin bilgilendirildi i sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size arkadaşlık ilişkilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?” anket sorusuna verilen yanıtlar bakımından anne ö renim durumlarına göre , $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anne ö renim durumu lise (74,2) olan ö rencilerle yüksek okul (69,6), ilk okul (59,3) ve orta okul (58,7) olan ö renciler arasında verilen yanıtlar bakımından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla anne ö renim durumu lise olan ö renciler di er ö rencilere göre arkadaşlık ilişkilerinin önemi konusunda rehberlik hizmetinden daha fazla yararlandı ı saptanmaktadır.

“Rehber öğretmeniniz size üst öğrenim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” sorusunda anne öğrenim durumları açısından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anne öğrenim durumu yüksek okul (71,7) ve lise (69,2) olan öğrencilerle, orta okul (50,8), ilkök (41,2) ve okur yazar (29,3) olan öğrenciler arasında farklılıklar saptanmaktadır. Özellikle anne öğrenim durumu okur yazar olan öğrencilerle diğer öğrenciler arasında büyük oranda farklılıklar olduğu görülmektedir. Anne öğrenim durumu yüksek okul olan öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran üst öğrenim kurumları hakkında daha fazla bilgilendirilmesinin yanı sıra anne öğrenim durumu okur yazar olan öğrencilerin daha bilgilendirildiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Rehber öğretmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlarda anne öğrenim durumları bakımından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anne öğrenim durumu yüksek okul (73,9) ve lise (71,7) olan öğrencilerle orta okul (58,7), ilkök (57,6) ve okur yazar (31,7) olan öğrenciler arasında meslekler konusunda bilgilendirilmeleri bakımından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Anne öğrenim durumu yüksek okul ve lise olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre bu konuda daha çok bilgilendirilmekte oldukları ve anne öğrenim durumu okur yazar olan öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre daha az bilgilendirilmekte oldukları sonucuna varılmaktadır.

“Rehber öğretmeniniz size öğrenci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna bakıldığında, anne öğrenim durumu açısından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Anne öğrenim durumu yüksek okul (84,8) ve lise (80,8) olan öğrencilerle, anne öğrenim durumu orta okul (74,6), ilkök (64,6) ve okur yazar olan öğrenciler arasında farklılıklar gözlenmektedir. Anne öğrenim durumu yüksek okul ve lise olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre öğrenci tanıma formu konusunda daha fazla rehberlik gördükleri; anne öğrenim durumu okur yazar olan öğrencilerin ise daha az rehberlik gördükleri sonucuna varılmaktadır.

“Problem tarama envanteri doldurdunuz mu ?” konusunda anne öğrenim durumlarına göre, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Anne öğrenim durumu yüksek okul (52,2) olan öğrencilerin, anne öğrenim durumu lise (36,7), orta okul (31,7), ilkök (29,9) ve okur yazar (17,1) olan öğrencilere göre daha fazla oranda problem tarama envanteri doldurdıkları görülmektedir. Anne öğrenim durumu okur

yazar olan ö rencilerle yüksek okul olan ö renciler arasındaki farklılık oranının di er ö rencilere göre daha yüksek oldu u görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” soru hususunda,ö rencilerin anne ö renim durumlarına göre verilen ‘evet’ yanıtlarında , $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmı tır. Anne ö renim durumu yüksek okul (58,7) lise (54,2) ve orta okul (49,2) olan ö rencilerle, ilk okul (29,4) ve okur yazar (14,6) olan ö renciler arasında farklılıklar saptanmı tır. Üst ö retim kurumlarına daha çok anne ö renim durumu yüksek okul, lise ve orta okul olan ö renciler için geziler düzenlendi ine; anne ö renim durumu ilk okul ve okur yazar olan ö renciler için bu gezilerin daha az oranlarda düzenlendi ine varılmaktadır.

“Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması yapıldı mı?” konusuyla ilgili olarak verilen yanıtlarda, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar görülmektedir. Anne ö renim durumu okur yazar (56,1) ve ilk okul (48,0) olan ö renciler ile orta okul (39,7), lise (28,3) ve yüksek okul (26,1) olan ö renciler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin sınıflarında, özellikle de görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taramasının yapılmasına daha çok hassasiyet gösterildi i sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) i birli i yaptı ı kanısında mısınız?” sorusu bakımından anne ö renim durumlarına göre, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar oldu u saptanmı tır. Anne ö renim durumu yüksek okul (67,4) ve lise (67,5) olan ö rencilerin okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i yapıldı ını dü ünme oranları, anne ö renim durumu orta okul (61,9), ilk okul (50,3) ve okur yazar (23,6) olan ö rencilerin ise sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i yapıldı ını dü ünme oranlarına göre daha fazla sayıda oldu u görülmektedir.

Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgili velilerinize bilgi verdi mi?” sorusunda verilen ‘evet’ yanıtlarına göre anne ö renim durumuna göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Anne ö renim durumu yüksek okul (63,0) olan ö rencilerin, anne ö renim durumu lise (52,5), orta okul (41,3), ilk okul (39,5) ve okur yazar (36,6) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri göz

önüne alınarak anne ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin velilerine ba arı ile ilgili daha fazla bilgilendirme yapıldı ı görülmektedir. Anne ö renim durumu lise olan ö rencilerle anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö renciler; anne ö renim durumu orta okul olan ö rencilerle ilk okul ve okur yazar olan ö renciler; anne ö renim durumu ilk okul olan ö rencilerle okur yazar olan ö renciler arasında anlamlı farklılıklar olu u dikkati çekmektedir. En dü ük bilgilendirilme oranının anne ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin velilerinin oldu u sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.3 Üçüncü Alt Probleme li kin Bulgular

Ara tırmanın üçüncü alt problemi 8. sınıf ö rencilerinin babalarının ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesi biçiminde düzenlenmi ti. Bu bölümde ara tırma kapsamına alınan ve ankete cevap veren 8. sınıf ö rencilerinin babalarının ö renim durumlarına ili kin bilgiler yer almaktadır.

8. sınıf ö rencilerinin, baba ö renim durumlarının %2,0' sini okur yazar , %32,7'sini ilk okul , % 19,5' ini orta okul , % 28,6' sını lise , % 17,2' sini yüksek okul mezunları olu turmaktadır.

Tablo 4' te 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanmaları düzeyleri arasındaki farkın betimleyici de erlerini ve istatistiksel kar ıla tırmasını vermektedir.

Tablo 4. 8. sınıf öğrencilerinin baba öğrenim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark

Maddeler	Baba Öğrenim Durumu											Toplam	2	Anlamlılık (P)	
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek		N				%
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					
Okulunuzda rehberlik servisi oldu undan bilginiz var mı?	E	8	88,9	137	93,8	84	96,6	120	93,8	75	97,4	424	94,9	-	-
	H	1	11,1	9	6,2	3	3,4	8	6,2	2	2,6	23	5,1		
Okulunuzda rehber öğretmen oldu undan bilginiz var mı ?	E	9	100	139	95,2	87	100	127	99,2	77	100	439	98,2	-	-
	H	0	0	7	4,8	0	0	1	0,8	0	0	8	1,8		
Okulunuzda rehberlik servisinin yerini biliyor musunuz?	E	8	88,9	136	93,2	85	97,7	120	93,8	74	96,1	423	94,6	-	-
	H	1	11,1	10	6,8	2	2,3	8	6,3	3	3,9	24	5,4		
Rehber öğretmeniniz ile tanıştınız mı?	E	4	44,4	114	78,1	68	78,2	115	89,8	71	92,2	372	83,2	22,522 ^a	0,0001
	H	5	55,6	32	21,9	19	21,8	13	10,2	6	7,8	75	16,8		
Okul rehberlik servisinin amaç ve seviyeleri size tanıtıldı mı?	E	5	55,6	90	61,6	67	77,0	100	78,1	65	84,4	327	73,2	18,511 ^a	0,001
	H	4	44,4	56	38,4	20	23,0	28	21,9	12	15,6	120	26,8		
Okulunuzdaki rehberlik servisinden yararlandınız mı?	E	5	55,6	74	50,7	47	54,0	58	45,3	35	45,5	219	49,0	2,283 ^a	0,684
	H	4	44,4	72	49,3	40	46,0	70	54,7	42	54,5	228	51,0		
Sorularınızı rehber öğretmeniniz ile paylaşabiliyor musunuz?	E	6	66,7	94	64,4	59	67,8	87	68,0	48	62,3	294	65,8	0,967 ^a	0,915
	H	3	33,3	52	35,6	28	32,2	41	32,0	29	37,7	153	34,2		
Sorularınızın çözümünde rehber öğretmeninizden destek aldınız mı?	E	5	55,6	59	40,4	34	39,1	47	36,7	27	35,1	172	38,5	1,899 ^a	0,754
	H	4	44,4	87	59,6	53	60,9	81	63,3	50	64,9	275	61,5		
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza ilgi duyuyor mu?	E	8	88,9	106	72,6	76	87,4	102	79,7	65	84,4	357	79,9	9,275 ^a	0,055
	H	1	11,1	40	27,4	11	12,6	26	20,3	12	15,6	90	20,1		
Rehber öğretmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?	E	7	77,8	113	77,4	71	81,6	99	77,3	67	87,0	357	79,9	3,694 ^a	0,449
	H	2	22,2	33	22,6	16	18,4	29	22,7	10	13,0	90	20,1		
Rehber öğretmeniniz size öğretim programı hakkında bilgi verdi mi?	E	3	33,3	86	58,9	63	72,4	97	89,6	64	83,1	313	70,0	22,918 ^a	0,0001
	H	6	66,7	60	41,1	24	27,6	31	38,4	13	16,9	134	30,0		
Rehber öğretmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?	E	1	11,1	74	50,7	56	64,4	98	76,6	68	88,3	297	66,4	51,181 ^a	0,0001
	H	8	88,9	72	49,3	31	35,6	30	23,4	9	11,7	150	33,6		

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 4. Devamı

Maddeler	Baba Ö renim Durumu											Toplam		2	Anlam lılık (P)	
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek							
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?	E	2	22,2	61	41,8	42	48,3	69	53,9	52	67,5	226	50,6	17,021 ^a	0,002	***
	H	7	77,8	85	58,2	45	51,7	59	46,1	25	32,5	221	49,4			
Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	1	11,1	70	47,9	56	64,4	104	81,3	71	92,2	302	67,6	71,411 ^a	0,0000 1	***
	H	8	88,9	76	52,1	31	35,6	24	18,7	6	7,8	145	32,4			
Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	4	44,4	97	66,4	67	77,0	102	79,7	72	93,5	342	76,5	26,498 ^a	0,0000 1	***
	H	5	55,6	49	33,6	20	23,0	26	20,3	5	6,5	105	23,5			
Rehber ö retmeniniz size sınav hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?	E	3	33,3	80	54,8	50	57,5	94	73,4	66	50,5	293	65,5	31,520 ^a	0,0000 1	***
	H	6	66,7	66	45,2	37	42,5	34	26,6	11	26,5	154	34,5			
Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?	E	3	33,3	100	68,5	63	72,4	96	75,0	62	80,5	324	72,5	10,982 ^a	0,027	*
	H	6	66,7	46	31,5	24	27,6	32	25,0	15	19,5	123	27,5			
Rehber ö retmeniniz size bo zamanların de erlendiril mesi konusunda bilgi verdi mi?	E	5	55,6	95	65,1	56	64,4	90	70,3	50	64,9	296	66,2	1,693 ^a	0,792	
	H	4	44,4	51	34,9	31	35,6	38	29,7	27	35,1	151	33,8			
Rehber ö retmeniniz size arkadaş lık ilişkilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?	E	4	44,4	85	58,2	58	66,7	84	65,6	53	68,8	284	63,5	4,738 ^a	0,315	
	H	5	55,6	61	41,8	29	33,3	44	34,4	24	31,2	163	36,5			
Rehber ö retmeniniz size üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?	E	4	44,4	61	41,8	38	43,7	71	55,5	59	76,6	233	52,1	28,053 ^a	0,0000 1	***
	H	5	55,6	85	58,2	49	56,3	57	44,5	18	23,4	214	47,9			
Rehber ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?	E	5	55,6	77	52,7	51	58,6	79	61,7	60	77,9	272	60,9	13,780 ^a	0,008	**
	H	4	44,4	69	47,3	36	41,4	49	38,3	17	22,1	175	39,1			
Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?	E	4	44,4	87	59,6	62	71,3	98	76,6	66	85,7	317	70,9	22,300 ^a	0,0000 1	***
	H	5	55,6	59	40,4	25	28,7	30	23,4	11	14,3	130	29,1			

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 4. Devamı

Maddeler	Baba Ö renim Durumu											Toplam	2	Anlam lılık (P)	
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek		N				%
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					
Ö renci tanıma formu doldurdunuz mu?	E	6	66,7	108	74,0	70	80,5	108	84,4	65	84,4	357	79,9	-	-
	H	3	33,3	38	26,0	16	18,4	20	15,6	12	15,6	89	19,9		
Rehber öğretmeniniz size otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?	E	3	33,3	52	35,6	26	29,9	50	39,1	38	49,4	169	37,8	7,146 ^a	0,128
	H	6	66,7	94	64,4	61	70,1	78	60,9	39	50,6	278	62,2		
Otobiyografi doldurdunuz mu?	E	5	55,6	58	39,7	21	24,1	41	32,0	33	42,9	158	35,3	10,133 ^a	0,038
	H	4	44,4	88	60,3	66	75,9	87	68,0	44	57,1	289	64,7		
Rehber öğretmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?	E	1	11,1	23	15,8	14	16,1	19	14,8	14	18,2	71	15,9	-	-
	H	8	88,9	122	83,6	73	83,9	109	85,2	63	81,8	375	83,9		
Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?	E	1	11,1	24	16,4	12	13,8	22	17,2	13	16,9	72	16,1	0,668 ^a	0,955
	H	8	88,9	122	83,6	75	86,2	106	82,8	64	83,1	375	83,9		
Rehber öğretmeniniz size problem tarama envanteri konusunda bilgi verdi mi?	E	3	33,3	35	24,0	24	27,6	47	36,7	36	46,8	145	32,4	-	-
	H	6	66,7	111	76,0	62	71,3	81	63,3	41	53,2	301	67,3		
Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?	E	3	33,3	39	26,7	22	25,3	46	35,9	38	49,4	148	33,1	14,735 ^a	0,005
	H	6	66,7	107	73,3	65	74,7	82	64,1	39	50,6	299	66,9		
Problem tarama envanterinizin sonuçları hakkında rehber öğretmeniniz sizinle görüşü mü?	E	1	11,1	36	24,7	21	24,1	33	25,8	27	35,1	118	26,4	4,541 ^a	0,338
	H	8	88,9	110	75,3	66	75,9	95	74,2	50	64,9	329	73,6		
Size ba arısızlık nedenleri anketi uygulandı mı?	E	4	44,4	48	32,9	24	27,6	44	34,4	18	23,4	138	30,9	4,255 ^a	0,373
	H	5	55,6	98	67,1	63	72,4	84	65,6	59	76,6	309	69,1		
Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber öğretmeniniz sizinle görüşü mü?	E	2	22,2	36	24,7	20	23,0	32	25,0	20	26,0	110	24,6	0,239 ^a	0,993
	H	7	77,8	110	75,3	67	77,0	96	75,0	57	74,0	337	75,4		
Rehber öğretmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?	E	4	44,4	36	24,7	32	36,8	57	44,5	52	67,5	181	40,5	39,980 ^a	0,0001
	H	5	55,6	110	75,3	55	63,2	71	55,5	25	32,5	266	59,5		

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 4. Devamı

Maddeler	Baba Ö renim Durumu											Toplam		2	Anlam lılık (P)		
	Okur yazar		İlkokul		Orta okul		Lise		Yüksek		Toplam						
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Rehber ö retmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak ki ileri (doktor, mühendis, avukat vb.)okulunuza getirip sizlerle tanı rdı mı?	E	2	22,2	24	16,4	14	16,1	22	17,2	9	11,7	71	15,9	1,484 ^a	0,829	
		H	7	77,8	122	83,6	73	83,9	106	82,8	68	88,3	376	84,1			
	Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	5	55,6	78	53,4	40	46,0	38	29,7	18	23,4	179	40,0	27,693 ^a	0,0000 1	***
		H	4	44,4	68	46,6	47	54,0	90	70,3	59	76,6	268	60,0			
	Sınıfınızda i itme engelli ö rencilerle ilgili i itme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	3	33,3	28	19,2	11	12,6	14	10,9	12	15,6	68	15,2	-	-	
		H	6	66,7	117	80,1	76	87,4	114	89,1	65	84,4	378	84,6			
	Kayna tırma ö rencileri sınıfınızda ön sırada mı oturuyor?	E	3	33,3	44	30,1	31	35,6	41	32,0	26	33,8	145	32,4	0,833 ^a	0,934	
		H	6	66,7	102	69,9	56	64,4	87	68,0	51	66,2	302	67,6			
	Rehber ö retmeninizi n okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgiliilerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı,ö retmenlerle) konusunda mısınız?	E	5	55,6	73	50,0	45	51,7	77	60,2	57	74,0	257	57,5	13,537 ^a	0,009	**
		H	4	44,4	73	50,0	42	48,3	51	39,8	20	26,0	190	42,5			
	Rehber ö retmeniniz evinizi ziyaret etti mi?	E	2	22,2	14	9,6	7	8,0	6	4,7	8	10,4	37	8,3	5,267 ^a	0,261	
		H	7	77,8	132	90,4	80	92,0	122	95,3	69	89,6	410	91,7			
	Rehber ö retmeniniz veliniz ile sık sık görü ü rü mü?	E	1	11,1	30	20,5	18	20,7	35	27,3	16	20,8	100	22,4	3,013 ^a	0,556	
		H	8	88,9	116	79,5	69	79,3	93	72,7	61	79,2	347	77,6			
Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?	E	2	22,2	61	41,8	33	37,9	67	52,3	40	51,9	203	45,4	8,501 ^a	0,075		
	H	7	77,8	85	58,2	54	62,1	61	47,7	37	48,1	244	54,6				
Rehber ö retmeniniz velilerinizi etkili anne baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?	E	1	11,1	53	36,3	37	42,5	60	46,9	35	45,5	186	41,6	7,098 ^a	0,131		
	H	8	88,9	93	63,7	50	57,5	68	53,1	42	54,5	261	58,4				

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 4' te görüldü ü gibi 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka bakıldı ında “Rehber ö retmeniniz ile tanı tınız mı?” , “Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” , “Rehber ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendir mi?” , “Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size üst ö retim kurumlarını tanıttı mı?” , “Rehber ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?” , “Otobiyografi doldurdunuz mu?” , “Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?” , “Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” , “Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?” , “Rehber ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) kanısında mısınız?” sorularında baba ö renim durumları bakımından farklılıklar bulunmu tur.

“Rehber ö retmeniniz ile tanı tınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre incelendi inde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (92,2) olan ö rencilerin, baba ö renim durumu lise (89,8) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Baba ö renim durumu yüksek okul (92,2) olan ö renciler orta okul (78,2) olan ö rencilere göre rehber ö retmenleri ile daha fazla oranda tanı maktadırlar. Baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler ilk okul (78,1) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre daha fazla ‘evet’ yanıtı vermi lerdir. Baba ö renim durumu lise (89,8) olan ö renciler orta okul (78,2), ilk okul (78,1) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere oranla daha fazla sayıda rehber ö retmenleri ile tanı tı ı görülmektedir. Baba ö renim durumu orta okul (78,2) olan ö rencilerin ise ilk okul (78,1) ve özellikle de okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre daha yüksek sayıda, rehber ö retmenleri ile tanı tıkları sonucuna ula ılmaktadır.

“Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” sorusu bakımından 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıkları incelendi inde; baba ö renim durumu yüksek okul (84,4) olan ö rencilere baba ö renim durumu lise (78,1) , orta okul (77,0) , ilk okul (61,6) ve okur yazar (55,6) olan ö rencilere göre rehberlik servisinin amaç ve i levleri daha fazla tanıtıldı ı ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu lise (78,1) olan ö renciler de orta okul (77,0) , ilk okul (61,6) ve okur yazar (55,6) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Baba ö renim durumu orta okul olan ö rencilerle ilk okul ve okur yazar olan ö renciler; baba ö renim durumu ilk okul olan ö rencilerle okur yazar olan ö renciler arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” sorusu açısından 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklarına bakıldı nda; baba ö renim durumu lise (89,6) olan ö rencilerin yüksek okul (83,1) , orta okul (72,4) , ilk okul (58,9) ve okur yazar (33,3) olan ö rencilere göre ö retim programı hakkında daha fazla bilgilendirildi i görülmektedir. Baba ö renim durumu yüksek okul (83,1) olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul (72,4) , ilk okul (58,9) ve okur yazar olan ö rencilere oranla bu soruya verdikleri ‘evet’ daha fazladır. Baba ö renim durumu orta okul (72,4) olan ö renciler ilk okul (58,9) ve okur yazar (33,3) olan ö rencilere göre ö retim programı hakkında daha fazla bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır. Baba ö renim durumu ilk okul (58,9) olan ö rencilerle okur yazar (33,3) olan ö renciler arasında anlamlı fark oldu u görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna bakıldı nda baba ö renim durumları açısından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Baba ö renim durumu yüksek okul (88,3) olan ö renciler, baba ö renim durumu lise (76,6) , orta okul (64,4) , ilk okul (50,7) ve okur yazar (11,1) olan ö rencilere göre not sistemi konusunda daha fazla bilgilendirildi i sonucuna ula ılmaktadır. Baba ö renim durumu lise (76,6) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (64,4) , ilk okul (50,7) ve okur yazar (11,1) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla sayıda ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Baba ö renim durumu orta okul (64,4) olan ö renciler ile ilk okul (50,7) , okur yazar (11,1) olan ö renciler ve

baba ö renim durumu ilk okul (50,7) olan ö rencilerle okur yazar olan ö renciler arasında anlamlı farklılıklar oldu u sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?” konusu bakımından baba ö renim durumlarına göre verilen yanıtlar arasında, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (67,5) olan ö renciler baba ö renim durumu lise (53,9) , orta okul (48,3) , ilk okul (41,8) ve okur yazar (22,2) olan ö rencilere göre ortak ve seçmeli dersler konusunda daha çok bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır. Baba ö renim durumu lise (53,9) olan ö renciler ile baba ö renim durumu orta okul (48,3) , ilk okul (41,8) ve okur yazar (22,2) olan ö renciler; baba ö renim durumu orta okul (48,3) olan ö renciler ile ilk okul (41,8) ve okur yazar (22,2) olan ö renciler; baba ö renim durumu ilk okul (41,8) olan ö renciler ile okur yazar (22,2) olan ö renciler arasında anlamlı farklılıklar oldu u dolayısıyla da ortak ve seçmeli dersler konusunda baba ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin bilgilendi i sonucu görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldı ında baba ö renim durumları açısından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmı tır. Baba ö renim durumu yüksek okul (92,2) olan ö rencilerin lise (81,3) , orta okul (64,4) , ilk okul (47,9) ve okur yazar (11,1) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Baba ö renim durumu lise (81,3) olan ö rencilerin orta okul (64,4) , ilk okul (47,9) ve okur yazar (11,1) olan ö rencilere; baba ö renim durumu orta okul (64,4) olan ö rencilerin ilk okul (47,9) ve okur yazar (11,1) olan ö rencilere; baba ö renim durumu ilk okul (47,9) olan ö rencilerin okur yazar (11,1) olan ö rencilere göre sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilme oranının daha yüksek oldu u sonucu görülmektedir.

“Rehber ö retmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (93,5) olan ö rencilerin lise (79,7) , orta okul (77,0) , ilk okul (66,4) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri; baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin di er ö rencilere göre disiplin yönetmeli i konusunda rehberlik programından daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Baba ö renim durumu lise (79,7) olan ö rencilerin orta okul (77,0) , ilk

okul (66,4) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere; baba ö renim durumu orta okul (77,0) olan ö rencilerin ilk okul (66,4) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere; baba ö renim durumu ilk okul (66,4) olan ö rencilerin okur yazar (44,4) olan ö rencilere oranla daha fazla sayıda 'evet' yanıtı verdikleri; baba ö ürenim durumu okur yazar olan ö rencilerin di er ö rencilere göre disiplin yönetmeli i konusunda rehberlik programından daha az yararlandıkları sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna bakıldı ında baba ö renim durumları açısından, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Baba ö renim durumu lise (73,4) olan ö renciler ile orta okul (57,5) , ilk okul (54,8) , yüksek okul (50,5) ve okur yazar (33,3) olan ö renciler arasında anlamlı farklılıklar oldu u saptanmaktadır. Baba ö renim durumu orta okul (57,5) olan ö renciler ile ilk okul (54,8) , yüksek okul (50,5) ve okur yazar (33,3) olan ö renciler; baba ö renim durumu ilk okul (54,8) olan ö renciler ile yüksek okul (50,5) ve okur yazar (33,3) olan ö renciler; baba ö renim durumu yüksek okul (50,5) olan ö renciler ile okur yazar (33,3) olan ö renciler arasında da anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Baba ö renim durumu lise (73,4) olan ö rencilerin di er ö rencilere göre sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda daha fazla bilgilendirildikleri görülmektedir. Baba ö renim durumu orta okul (57,5) olan ö rencilerin ilk okul, yüksek okul ve okur yazar olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul (54,8) olan ö rencilerin yüksek okul ve okur yazar olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu yüksek okul (50,5) olan ö rencilerin okur yazar olan ö rencilere göre hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda daha fazla bilgilendirildikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” konusu bakımından baba ö renim durumlarına göre verilen yanıtlar arasında, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (80,5) olan ö renciler baba ö renim durumu lise (75,0) , orta okul (72,4) , ilk okul (68,5) ve okur yazar (33,3) olan ö rencilere göre verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda rehberlik programından daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Baba ö renim durumu lise (75,0) olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul (72,4) , ilk okul (68,5) ve okur yazar (33,3) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (72,4) olan ö renciler baba ö renim durumu ilk okul (68,5) ve okur yazar (33,3) olan

ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul (68,5) olan ö renciler baba ö renim durumu okur yazar (33,3) olan ö rencilere göre verimli ders çalışma yöntemleri konusunda daha fazla bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır. Bu konu hakkında rehberlik programından en fazla yararlananın baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler oldu u; en az yararlananın ise baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler oldu u ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size üst ö retim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” sorusu açısından verilen yanıtlarda 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar oldu u saptanmıştır. Baba ö renim durumu yüksek okul (76,6) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (55,5), okur yazar (44,4), orta okul (43,7) ve ilk okul (41,8) olan ö rencilere göre üst ö retim kurumlarının tanıtımı hakkında rehberlik programından daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Baba ö renim durumu lise (55,5) olan ö rencilerin baba ö renim durumu okur yazar (44,4), orta okul (43,7) ve ilk okul (41,8) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar (44,4) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (43,7) ve ilk okul (41,8) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (43,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu ilk okul (41,8) olan ö rencilere göre üst ö retim kurumları hakkında daha fazla bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır. Üst ö retim kurumları hakkında, baba ö renim durumu lise (55,5) olan ö rencilerin rehberlik programından en fazla yararlandı ı; baba ö renim durumu ilk okul (41,8) olan ö rencilerin rehberlik programından en az yararlandı ı sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” anket sorusuna bakıldı ında 8. sınıf ö rencileri tarafından verilen yanıtlar do rultusunda baba ö renim durumları bakımından, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar olu tu u görülmektedir. Baba ö renim durumu yüksek okul (77,9) olan ö renciler baba ö renim durumu lise (61,7) , orta okul (58,6) , okur yazar (55,6) ve ilk okul (52,7) olan ö rencilere göre meslekler konusunda daha fazla bilgilendirildikleri ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu lise (61,7) olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul (58,6) , okur yazar (55,6) ve ilk okul (52,7) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (58,6) olan ö renciler baba ö renim durumu okur yazar (55,6) ve ilk okul (52,7) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar (55,6) olan ö renciler baba ö renim durumu ilk okul (52,7) olan ö rencilere göre meslekler konusunda rehberlik

programından daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Meslekler konusunda, baba ö renim durumu yüksek okul (77,9) olan ö rencilerin rehberlik programından en fazla yararlandı ı; baba ö renim durumu ilk okul (52,7) olan ö rencilerin rehberlik programından en az yararlandı ı sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz size ö renci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?” anket sorusuna verilen ‘evet’ yanıtlarına göre incelendi inde, verilen yanıtlara göre 8. sınıf ö rencilerin baba ö renim durumlarına göre, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (85,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (76,6) , orta okul (71,3) , ilk okul (59,6) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri gözlenmektedir. Baba ö renim durumu lise (76,6) olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul (71,3), ilk okul (59,6) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (71,3) olan ö renciler baba ö renim durumu ilk okul (59,6) ve okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul (59,6) olan ö renciler baba ö renim durumu okur yazar (44,4) olan ö rencilere göre ö renci tanıma formu konusunda rehberlik programından daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Ö renci tanıma formu konusunda baba ö renim durumu yüksek okul (85,7) olan ö rencilerin rehberlik programından en fazla yararlandı ı; baba ö renim durumu okur yazar (44,4) olan ö rencilerin rehberlik programından en az yararlandı ı ortaya çıkmaktadır.

“Otobiyografi doldurdunuz mu?” anket sorusuna verilen ‘evet’ yanıtlarına bakıldı ında 8. sınıf ö rencilerin baba ö renim durumlarına göre, $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir. Baba ö renim durumu okur yazar (55,6) olan ö rencilerin baba ö renim durumu yüksek okul (42,9), ilk okul (39,7), lise (32,0) ve orta okul (24,1) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdi i görülmektedir. Baba ö renim durumu yüksek okul (42,9) olan ö rencilerin baba ö renim durumu ilk okul (39,7), lise (32,0) ve orta okul (24,1) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul (39,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (32,0) ve orta okul (24,1) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu lise (32,0) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (24,1) olan ö rencilere göre yine bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri gözlenmiştir. Otobiyografi dolduran ö rencilerden en yüksek oranı baba ö renim durumu okur yazar (55,6) olan

ö rencilerin; en dü ük oranı ise baba ö renim durumu orta okul (24,1) olan ö rencilerin olu turdu u ortaya çıkmaktadır.

“Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?” anket sorusu bakımından verilen ‘evet’ yanıtları do rultusunda incelendi inde 8. sınıf ö rencilerinin bu konuda rehberlik programından yararlanma düzeylerinde baba ö renim durumları açısından, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar saptanmı tır. Baba ö renim durumu yüksek okul (49,4) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (35,9), okur yazar (33,3), ilk okul (26,7) ve orta okul (25,3) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdi i görülmektedir. Baba ö renim durumu lise (35,9) olan ö rencilerin baba ö renim durumu okur yazar (33,3), ilk okul (26,7) ve orta okul (25,3) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar (33,3) olan ö rencilerin baba ö renim durumu ilk okul (26,7) ve orta okul (25,3) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul (26,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (25,3) olan ö rencilere göre verdi i ‘evet’ yanıtının daha fazla oldu u saptanmı tır. Problem tarama envanteri dolduran 8. sınıf ö rencilerinden en yüksek oranı baba ö renim durumu yüksek okul (49,4) olan ö rencilerin; en dü ük oranı ise baba ö renim durumu orta okul (25,3) olan ö rencilerin olu turdu u ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldı nda 8. sınıf ö rencilerinin bu konudaki, programdan yararlanma düzeylerinde baba ö renim durumları bakımından, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıkların olu tu u dikkati çekmektedir. Baba ö renim durumu yüksek okul (67,5) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (44,5), okur yazar (44,4), orta okul (36,8) ve ilk okul (24,7) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri saptanmı tır. Baba ö renim durumu lise (44,5) olan ö rencilerin baba ö renim durumu okur yazar (44,4), orta okul (36,8) ve ilk okul (24,7) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar (44,4) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (36,8) ve ilk okul (24,7) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (36,8) olan ö rencilerin ilk okul (24,7) olan ö rencilere göre de verdikleri ‘evet’ yanıtının daha yüksek oranda oldu u görülmektedir. Üst ö retim kurumlarına geziler düzenlenen 8. sınıf ö rencilerinden baba ö renim durumu yüksek okul (67,5) olan ö rencilerin daha fazla sayıda oldu u bunun yanı sıra baba ö renim durumu ilk okul (24,7) olan ö rencilerde ise bu sayının en aza dü tü ü saptanmı tır.

“Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?” sorusu bakımından alınan yanıtlar incelendi inde 8. sınıf ö rencilerinin bu konuda rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasında, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Baba ö renim durumu okur yazar (55,6) olan ö rencilerin baba ö renim durumu ilk okul (53,4), orta okul (46,0), lise (29,7) ve yüksek okul (23,4) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri saptanmıştır. Baba ö renim durumu ilk okul (53,4) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (46,0), lise (29,7) ve yüksek okul (23,4) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (46,0) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (29,7) ve yüksek okul (23,4) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu lise (29,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu yüksek okul (23,4) olan ö rencilere göre bu soruyu ‘evet’ yanıtı vererek cevapladıkları görülmektedir. Bu soruya en fazla ‘evet’ yanıtını baba ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin verdikleri; en az ‘evet’ yanıtını ise baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin verdikleri dolayısıyla da görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı masının daha çok baba ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerin sınıflarında yapıldı ı ve de baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin sınıflarında ise bu oranın en aza dü tü ü sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) kanısında mısınız?” anket sorusuna 8. sınıf ö rencilerinin verdikleri yanıtlar do rultusunda bakıldı ında, verilen yanıtlarda baba ö renim durumları dolayısıyla, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar olu maktadır. Baba ö renim durumu yüksek okul (74,0) olan ö rencilerin baba ö renim durumu lise (60,2), okur yazar (55,6), orta okul (51,7) ve ilk okul (50,0) olan ö rencilere göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri saptanmıştır. Baba ö renim durumu lise (60,2) olan ö rencilerin baba ö renim durumu okur yazar (55,6), orta okul (51,7) ve ilk okul (50,0) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar (55,6) olan ö rencilerin baba ö renim durumu orta okul (51,7) ve ilk okul (50,0) olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul (51,7) olan ö rencilerin baba ö renim durumu ilk okul (50,0) olan ö rencilere göre de verdikleri ‘evet’ yanıtının daha yüksek oranda oldu u görülmektedir. Soruya verilen ‘evet’ yanıtlarının en fazla baba ö renim durumu yüksek okul (74,0) olan ö renciler; en

az ise baba ö renim durumu ilk okul (50,0) olan ö renciler tarafından verildi i dikkati çekmektedir. Rehber ö retmenlerinin, okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) kanısında olan ö rencilerin ço unlu unu baba ö renim durumu yüksek okul (74,0) olan ö rencilerin olu turdu u; baba ö renim durumu ilk okul (50,0) olan ö rencilerin ise bu kanıya daha az sahip oldukları sonucu olu maktadır.

4. 4. Dördüncü Alt Probleme li kin Bulgular

Ara tırmanın dördüncü alt problemi, 8. sınıf ö rencilerinin okudukları okulların, buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesi biçiminde düzenlenmiştir. Bu bölümde ara tırma kapsamına alınan ve ankete cevap veren 8. sınıf ö rencilerinin okudukları okulların buldukları çevre bakımından sosyo ekonomik durumlarına ili kin bilgiler yer almaktadır.

Ara tırmanın çalı ma grubunun % 33,3' ünü Canaydın İkö retim Okulu, %33,3' ünü Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu, %33,3' ünü irinevler İkö retim Okulu' ndan seçilmi olan 8. sınıf ö rencileri olu maktadır.

Tablo 5, 8. sınıf ö rencilerinin okudukları okulların, buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farkı istatistiksel olarak vermektedir.

Tablo 5. 8. sınıf ö rencilerinin, okudukları okulların buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark

Maddeler	Sosyo Ekonomik Durum								Toplam	2	Anlam lılık (P)		
	Canaydın lkö retim Okulu		Aluparmak F. A. lkö retim Okulu		irinevler lkö retim Okulu								
	N	%	N	%	N	%	N	%					
Rehberlik Servisi ile ilgili kiler	Okulunuzda rehberlik servisi oldu undan bilginiz var mı?	E	147	98,7	145	97,3	132	88,6	424	94,9	18,243 ^a	0,00001	***
		H	2	1,3	4	2,7	17	11,4	23	5,1			
	Okulunuzda rehber ö retmen oldu undan bilginiz var mı ?	E	149	100	149	100	141	94,6	439	98,2	-	-	
		H	0	0,0	0	0,0	8	5,4	8	1,8			
	Okulunuzda rehberlik servisinin yerini biliyor musunuz?	E	149	100	137	91,9	137	91,9	423	94,6	12,681 ^a	0,002	**
		H	0	0,0	12	8,1	12	8,1	24	5,4			
	Rehber ö retmeniniz ile tam tınız mı?	E	136	91,3	137	91,9	99	66,4	372	83,2	45,085 ^a	0,00001	***
		H	13	8,7	12	8,1	50	33,6	75	16,8			
	Okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?	E	139	93,3	100	67,1	88	59,1	327	73,2	48,596 ^a	0,00001	***
		H	10	6,7	49	32,9	61	40,9	120	26,8			
	Okulunuzdaki rehberlik servisinden yararlandınız mı?	E	67	45,0	78	52,3	74	49,7	219	49,0	1,665 ^a	0,435	
		H	82	55,0	71	47,7	75	50,3	228	51,0			
	Sorunlarınızı rehber ö retmeniniz ile payla abilir misiniz?	E	101	67,8	90	60,4	103	69,1	294	65,8	2,922 ^a	0,232	
		H	48	32,2	59	39,6	46	30,9	153	34,2			
	Sorunlarınızın çözümünde rehber ö retmeninizden destek aldınız mı?	E	58	38,9	52	34,9	62	41,6	172	38,5	1,436 ^a	0,488	
		H	91	61,1	97	65,1	87	58,4	275	61,5			
	Rehber ö retmeniniz sorunlarınıza ilgi duyuyor mu?	E	125	83,9	114	76,5	118	79,2	357	79,9	2,588 ^a	0,274	
		H	24	16,1	35	23,5	31	20,8	90	20,1			
Rehber ö retmeniniz sorunlarınıza çözüm üretebiliyor mu?	E	124	83,2	113	75,8	120	80,5	357	79,9	2,588 ^a	0,274		
	H	25	16,8	36	24,2	29	19,5	90	20,1				
Rehber ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?	E	127	85,2	115	77,2	71	47,7	313	70,0	55,590 ^a	0,00001	***	
	H	22	14,8	34	22,8	78	52,3	134	30,0				
Rehber ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?	E	127	85,2	120	80,5	50	33,6	297	66,4	109,146 ^a	0,00001	***	
	H	22	14,8	29	19,5	99	66,4	150	33,6				

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 5. Devamı

Maddeler		Sosyo Ekonomik Durum								Toplam	2	Anlam lılık (P)	
		Canaydın lköretim Okulu		Altuparmak F. A. lköretim Okulu		irinevler lköretim Okulu							
		N	%	N	%	N	%	N	%				
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Rehber öğretmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?	E	100	67,1	78	52,3	48	32,2	226	50,6	36,586 ^a	0,00001	***
		H	49	32,9	71	47,7	101	67,8	221	49,4			
	Rehber öğretmeniniz size sınav yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	133	89,3	120	80,5	49	32,9	302	67,6	125,209 ^a	0,00001	***
		H	16	10,7	29	19,5	100	67,1	145	32,4			
	Rehber öğretmeniniz size disiplin yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?	E	135	90,6	123	82,6	84	56,4	342	76,5	53,102 ^a	0,00001	***
		H	14	9,4	26	17,4	65	43,6	105	23,5			
	Rehber öğretmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?	E	119	79,9	122	81,9	52	34,9	293	65,5	93,101 ^a	0,00001	***
		H	30	20,1	27	18,1	97	65,1	154	34,5			
	Rehber öğretmeniniz size verimli ders çalışma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?	E	107	71,8	133	89,3	84	56,4	324	72,5	40,447 ^a	0,00001	***
		H	42	28,2	16	10,7	65	43,6	123	27,5			
	Rehber öğretmeniniz size bu zamanların değerlendirilmesi konusunda bilgi verdi mi?	E	90	60,4	123	82,6	83	55,7	296	66,2	27,382 ^a	0,00001	***
		H	59	39,6	26	17,4	66	44,3	151	33,8			
	Rehber öğretmeniniz size arkadaşlık ilişkilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?	E	92	61,7	119	79,9	73	49,0	284	63,5	30,957 ^a	0,00001	***
		H	57	38,3	30	20,1	76	51,0	163	36,5			
Rehber öğretmeniniz size üst öğrenim kurumlarını tanıttı mı?	E	121	81,2	73	49,0	39	26,2	233	52,1	91,297 ^a	0,00001	***	
	H	28	18,8	76	51,0	110	73,8	214	47,9				
Rehber öğretmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?	E	129	86,6	86	57,7	57	38,3	272	60,9	73,943 ^a	0,00001	***	
	H	20	13,4	63	42,3	92	61,7	175	39,1				
Rehber öğretmeniniz size öğrenci tanıma formu konusunda bilgi verdi mi?	E	141	94,6	99	66,4	77	51,7	317	70,9	68,813 ^a	0,00001	***	
	H	8	5,4	50	33,6	72	48,3	130	29,1				
Öğrenci tanıma formu doldurdunuz mu?	E	143	96,4	112	75,2	102	68,5	357	79,9	39,366 ^a	0,00001	***	
	H	6	4,0	37	24,8	46	30,9	89	19,9				
Rehber öğretmeniniz size otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?	E	73	49,0	46	30,9	50	33,6	169	37,8	12,121 ^a	0,002	**	
	H	76	51,0	103	69,1	99	66,4	278	62,2				

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 5. Devamı

Maddeler		Sosyo Ekonomik Durum								Toplam	2	Anlam lılık (P)	
		Canaydın lköretim Okulu		Altuparmak F. A. lköretim Okulu		irinevler lköretim Okulu		Toplam					
		N	%	N	%	N	%	N	%				
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Otobiyografi doldurdunuz mu?	E	64	43,0	39	26,2	55	36,9	158	35,3	9,417 ^a	0,009	**
		H	85	57,0	110	73,8	94	63,1	289	64,7			
	Rehber ö retmeniniz size sosyometri konusunda bilgi verdi mi?	E	24	16,1	23	15,4	24	16,1	71	15,9	-	-	
		H	125	83,9	126	84,6	124	83,2	375	83,9			
	Sınıfınızda sosyometri uygulaması yaptınız mı?	E	26	17,4	22	14,8	24	16,1	73	16,1	0,397 ^a	0,820	
		H	123	82,6	127	85,2	125	83,9	375	83,9			
	Rehber ö retmeniniz size problem tarama envanteri konusunda bilgi verdi mi?	E	69	46,3	44	29,5	32	21,5	145	32,4	-	-	
		H	80	53,7	105	70,5	116	77,9	301	67,3			
	Problem tarama envanteri doldurdunuz mu?	E	70	47,0	45	30,2	33	22,1	148	33,1	21,596 ^a	0,00001	***
		H	79	53,0	104	69,8	116	77,9	299	66,9			
	Problem tarama envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görü t ü mü?	E	48	32,2	45	30,2	25	16,8	118	26,4	10,800 ^a	0,005	**
		H	101	67,8	104	69,8	124	83,2	329	73,6			
	Size ba arısızlık nedenleri anketi uygulandı mı?	E	34	22,8	56	37,6	48	32,2	138	30,9	7,799 ^a	0,020	*
		H	115	77,2	93	62,4	101	67,8	309	69,1			
	Ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları hakkında rehber ö retmeniniz sizinle görü t ü mü?	E	26	17,4	51	34,2	33	22,1	110	24,6	12,034 ^a	0,002	**
		H	123	82,6	98	65,8	116	77,9	337	75,4			
	Rehber ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?	E	127	85,2	31	20,8	23	15,4	181	40,5	186,576 ^a	0,00001	***
		H	22	14,8	118	79,2	126	84,6	266	59,5			
Rehber ö retmeniniz meslekleri tanıtmak için kaynak ki ileri (doktor, mühendis, avukat vb.)okulunuza getirip sizlerle tanı tırdı mı?	E	18	12,1	26	17,4	27	18,1	71	15,9	2,445 ^a	0,295		
	H	131	87,9	123	82,6	122	81,9	376	84,1				
Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	42	28,2	51	34,2	86	57,7	179	40,0	30,209 ^a	0,00001	***	
	H	107	71,8	98	65,8	63	42,3	268	60,0				
Sınıfınızda i tme engelli ö rencilerle ilgili i tme taraması çalı ması yapıldı mı?	E	19	12,8	19	12,8	30	20,1	68	15,2	-	-		
	H	130	87,2	130	87,2	118	79,2	378	84,6				

*: p < 0,05

**: p < 0,01

***: p < 0,001

Tablo 5. Devamı

Maddeler		Sosyo Ekonomik Durum								Toplam	2	Anlam lılık (P)	
		Canaydın lköretim Okulu		Altuparmak F. A. lköretim Okulu		irinevler lköretim Okulu							
		N	%	N	%	N	%	N	%				
Rehberlik Servisinin Etkinlikleri	Kayna tırma ö rencileri sınıfınızda ön sırada mı oturuyor?	E	61	40,9	48	32,2	36	24,2	145	32,4	9,575 ^a	0,008	**
		H	88	59,1	101	67,8	113	75,8	302	67,6			
	Rehber ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı,ö retmenlerle e) kamısında mısınız?	E	102	68,5	95	63,8	60	40,3	257	57,5	27,810 ^a	0,00001	***
		H	47	31,5	54	36,2	89	59,7	190	42,5			
	Rehber ö retmeniniz evinizi ziyaret etti mi?	E	6	4,0	15	10,1	16	10,7	37	8,3	5,363 ^a	0,068	
		H	143	96,0	134	89,9	133	89,3	410	91,7			
	Rehber ö retmeniniz veliniz ile sık sık görüşür mü?	E	19	12,8	53	35,6	28	18,8	100	22,4	23,986 ^a	0,00001	***
		H	130	87,2	96	64,4	121	81,2	347	77,6			
	Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?	E	58	38,9	94	63,1	51	34,2	203	45,4	28,824 ^a	0,00001	***
		H	91	61,1	55	36,9	98	65,8	244	54,6			
	Rehber ö retmeniniz velilerinizi etkili anne baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?	E	60	40,3	80	53,7	46	30,9	186	41,6	16,132 ^a	0,00001	***
		H	89	59,7	69	46,3	103	69,1	261	58,4			

*: p < 0,05 **: p < 0,01 ***: p < 0,001

Tablo 5’ te görüldü ü gibi, 8. sınıf ö rencilerinin, okudukları okulların buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka bakıldı ında “Okulunuzda Rehberlik Servisi oldu undan bilginiz var mı?”, “Okulunuzda Rehberlik Servisinin yerini biliyor musunuz?”, “Rehber Ö retmeniniz ile tanıştınız mı?”, “Okulunuzda Rehberlik Servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” , “Rehber Ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler

konusunda bilgilendirdi mi?”, “Rehber Ö retmeniniz size Sınav Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size Disiplin Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size bo zamanların de erlendirilmesi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size arkadaş lık ili kilerinin önemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size üst ö retim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size Ö renci Tanıma Formu konusunda bilgi verdi mi?” , “Ö renci Tanıma Formu doldurdunuz mu?” , “Rehber Ö retmeniniz size Otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?” , “Otobiyografi doldurdunuz mu?” , “Problem Tarama Envanteri doldurdunuz mu?” , “Problem Tarama Envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?” , “Size Ba arısızlık Nedenleri Anketi uygulandı mı?” , “Ba arısızlık Nedenleri Anketinin sonuçları hakkında Rehber Ö retmeniniz sizinle görü tü mü?” , “Rehber Ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” , “Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili Görme Taraması Çalı ması yapıldı mı?” , “Kayna tırma ö rencileri sınıfınızda ön sırada mı oturuyor?” , “Rehber Ö retmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) kanısında mısınız?” , “Rehber Ö retmeniniz velileriniz ile sık sık görü ür mü?” , “Rehber ö retmeniniz ba arı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?” , “Rehber ö retmeniniz velilerinizi etkili anne – baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?” sorularında sosyo ekonomik durum (S.E.D) bakımından anlamlı farklılıklar bulunmu tur.

“Okulunuzda Rehberlik Servisi oldu undan bilginiz var mı?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (98,7) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu ö rencileri (97,3) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (88,6) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (97,3), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (88,6) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Dolayısıyla, okullarında rehberlik

servisi oldu unu bilen ö rencilerin büyük ço unlu unu Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin olu turdu u görülmektedir.

“Okulunuzda Rehberlik Servisinin yerini biliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (100,0), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencilerine (91,9) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (91,9) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri görülmektedir. Okullarında rehberlik servisinin yerini bilen ö rencilerin büyük ço unlu unu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin olu turdu u görülmektedir. Di er iki okulun ö rencilerinin bu soruya aynı oranda yanıt verdikleri görülmektedir. Bu okullarda okul rehberlik servisinin yerini bilmeyen ö rencilerin var oldu u görülmektedir.

“Rehber Ö retmeniniz ile tanı tınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencileri (91,9), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilere (91,3) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (66,4) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencileri (91,3), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (66,4) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. İrinevler İkö retim Okulu' nda büyük oranda (33,6), rehber ö retmenleri ile tanı mayan ö rencilerin oldu u görüldü ünden alt sosyo ekonomik düzeyde olan bu okuldaki ö rencilerin rehberlik programından yararlanma düzeylerinde di er okullara göre farklılık olu maktadır.

“Okul Rehberlik Servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (93,3) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencileri (67,1) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (59,1) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (67,1), alt sosyo

ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (59,1) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Okul Rehberlik Servisinin amaç ve işlevlerinin tanıtıldığı ö rencilerin büyük çoğunluğunu Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler oluşturmaktadır. irinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin hemen hemen yarısının, rehberlik programının amaç ve işlevlerinin kendilerine tanıtılmadığı görüşünde oldukları görülmektedir.

“Rehber Öğretmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (85,2) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İkö retim Okulu ö rencileri (77,2) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (47,7) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (77,2), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (47,7) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler, ö retim programı hakkında bilgi verilmesi konusunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlandı; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandı ortaya çıkmaktadır.

“Rehber Öğretmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (85,2) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İkö retim Okulu ö rencileri (80,5) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (33,6) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (80,5), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (33,6) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler, not sistemi hakkında bilgi verilmesi konusunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha

fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlanmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (67,1) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açañççek İkö retim Okulu ö rencileri (52,3) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (32,2) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açañççek İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (52,3), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (32,2) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konudaki bilgilendirilme oranında daha az bir sayıya sahiptir.

“Rehber Ö retmeniniz size Sınav Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (89,3) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açañççek İkö retim Okulu ö rencileri (80,5) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (32,9) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açañççek İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (80,5), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (32,9) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin ise bu konuda daha az oranda bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz size Disiplin Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan

Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (90,6) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu ö rencileri (82,6) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (56,4) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (82,6), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (56,4) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Verilen yanıtlar dahilinde üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki ö rencilerin verdikleri yanıtlarda anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö renciler, disiplin yönetmeliği hakkında bilgi verilmesi konusunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandı ı sonucuna ulaşmaktadır.

“Rehber Öğretmeniniz size sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu ö rencileri (81,9), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilere (79,9) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (34,9) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencileri (79,9), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (34,9) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük çoğunluğunu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu ö rencileri oluştururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin ise bu konuda diğer okullara göre daha az oranda rehberlik programından yararlandı ı görülmektedir.

“Rehber Öğretmeniniz size verimli ders çalışma yöntemleri konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açanççek İkö retim Okulu ö rencileri (89,3), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilere (71,8) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (56,4) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde

olan Canaydın İköretim Okulu öğrencileri (71,8), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (56,4) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Verimli ders çalışma yöntemleri konusunda bilgilendirilen öğrencilerin büyük çoğunluğu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İköretim Okulu öğrencileri olmaktadır; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerinin ise bu konuda diğer okullardaki öğrencilere göre daha düşük oranda rehberlik programından yararlandığı gözlenmektedir.

"Rehber Öğretmeniniz size bu zamanların değerlendirilmesi konusunda bilgi verdi mi?" sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendiğinde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İköretim Okulu öğrencileri (82,6), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki öğrencilere (60,4) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (55,7) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu öğrencileri (60,4), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (55,7) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Bu zamanların değerlendirilmesi konusunda bilgilendirilen öğrencilerin büyük çoğunluğu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İköretim Okulu öğrencileri olmaktadır; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu'nda bilgilendirilen öğrencilerin diğer okullardaki öğrencilere göre daha düşük bir orana sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

"Rehber Öğretmeniniz size arkadaşlıklarının önemi konusunda bilgi verdi mi?" sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendiğinde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İköretim Okulu öğrencileri (79,9), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki öğrencilere (61,7) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (49,0) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu öğrencileri (61,7), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (49,0) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdiklerinden; arkadaşlıklarının önemi konusunda bu okullardaki öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Arkadaşlıklarının önemi konusunda bilgilendirilen öğrencilerden en düşük oranı, alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencileri olmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz size üst öğrenim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu’ndaki öğrencilerin (81,2) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu öğrencileri (49,0) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencilerine (26,2) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu’ndaki öğrencilerin (49,0), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencilerine (26,2) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Verilen yanıtlar dahilinde üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki öğrencilerin verdikleri yanıtlarda anlamlı farklılıklar gözle çarpılmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu’ndaki öğrenciler, üst öğrenim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmesi konusunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandığı görülmektedir.

“Rehber Ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu’ndaki öğrencilerin (86,6) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu öğrencileri (57,7) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencilerine (38,3) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu’ndaki öğrencilerin (57,7), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencilerine (38,3) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Verilen yanıtlarda üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki öğrencilerin verdikleri yanıtlarda daha büyük oranda farklılıklar olduğu gözle çarpılmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu’ndaki öğrencilerin, meslekler konusunda, diğer okullardaki öğrencilere göre, rehberlik programının amaçları gereği daha yüksek bir oranda bilgilendirildiği; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu öğrencilerinin ise, bu konuda daha az oranda bilgilendirildikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz size Ö renci Tanıma Formu konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (94,6) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıcek İkö retim Okulu ö rencileri (66,4) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (51,7) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıcek İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (66,4), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (51,7) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdiklerinden, özellikle de üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki ö rencilerin verdikleri yanıtlarda, anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö renciler, ö renci tanıma formu konusunda, di er okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandı ı görölmektedir.

“Ö renci Tanıma Formu doldurdunuz mu?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (96,4) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıcek İkö retim Okulu ö rencileri (75,2) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (68,5) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıcek İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin (75,2), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (68,5) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı vermişlerdir. Verilen yanıtlar dahilinde üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki ö rencilerin verdikleri yanıtlarda anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Ö renci tanıma formu dolduran ö rencilerin büyük ço unlu unu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilerin olu turdu u; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu’ nda ise ö renci tanıma formu dolduran ö rencilerin di er okullara göre daha dü ük bir orana sahip oldu u sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz size Otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,01$ düzeyinde

anlamli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu' ndaki öğrencilerin (49,0) , alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencileri (33,6) ve orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencilerine (30,9) göre; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencileri (33,6), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencilerine (30,9) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu' ndaki öğrenciler, Otobiyografi konusunda bilgi verilmesi hususunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlandığı ortaya çıkmaktadır. Bu konu dahilinde, orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencilerinin rehberlik programından en az yararlandıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

“Otobiyografi doldurdunuz mu?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu' ndaki öğrencilerin (43,0) , alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencileri (36,9) ve orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencilerine (26,2) göre; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencileri (36,9), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencilerine (26,2) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı vermişlerdir. Otobiyografi dolduran öğrencilerin büyük çoğunluğu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu' ndaki öğrencilerin olduğu gibi; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu' nda ise otobiyografi dolduran öğrencilerin diğer okullara göre daha düşük bir orana sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Problem Tarama Envanteri doldurdunuz mu?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu' ndaki öğrencilerin (47,0) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu öğrencileri (30,2) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu öğrencilerine (22,1) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncık İköretim Okulu' ndaki öğrencilerin (30,2), alt sosyo

ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (22,1) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdiklerinden, özellikle de üst ve alt sosyo ekonomik duruma sahip olan okullardaki ö rencilerin verdikleri yanıtlarda, anlamlı farklılıklar göze çarpmaktadır. Problem tarama envanteri dolduran ö rencilerin büyük ço unlu unu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin olu turdu u; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu' nda ise problem tarama envanteri dolduran ö rencilerin di er okullara göre daha dü ük bir orana sahip oldu u görülmektedir.

“Problem Tarama Envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görü tü mü?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (32,2) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açançişek İkö retim Okulu ö rencileri (30,2) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (16,8) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açançişek İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (30,2), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (16,8) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri saptanmı tır. Dolayısıyla, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' nda, rehber ö retmenlerin, problem tarama envanterlerinin sonuçları konusunda di er okullara göre daha fazla sayıda ö renci ile görü tükleri ortaya çıkmaktadır.

“Size Ba arısızlık Nedenleri Anketi uygulandı mı?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açançişek İkö retim Okulu ö rencileri (37,6), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (32,2) ve üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (22,8) göre; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (32,2), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (22,8) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri görülmektedir. Verilen yanıtlar do rultusunda, ba arısızlık nedenleri anketi uygulanan ö rencilerin büyük ço unlu unu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açançişek İkö retim Okulu ö rencilerinin (37,6) olu turdu u saptanmı tır. Üst sosyo

ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' nda ba arısızlık nedenleri anketi uygulanan ö renci sayısı di er okullara göre daha azdır.

“Ba arısızlık Nedenleri Anketinin sonuçları hakkında Rehber Ö retmeniniz sizinle görü tü mü?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu ö rencileri (34,2), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (22,1) ve üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (17,4) göre; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (22,1), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (17,4) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Verilen yanıtlar do rultusunda, orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu' nda, rehber ö retmenlerin, Ba arısızlık Nedenleri Anketinin sonuçları konusunda di er okullara göre daha fazla sayıda ö renci ile görü tükleri ortaya çıkmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (85,2) , orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu ö rencileri (20,8) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (15,4) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aça nççek İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin (20,8), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (15,4) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdiklerinden, yanıtlarda S.E.D bakımından anlamlı farklılıklar saptanmı tır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' nda üst ö retim kurumlarına di er okullara göre daha fazla ö renciye gezi düzenledi i sonucuna ula ılmaktadır.

“Sınıfınızda görme problemi olan ö rencilerle ilgili Görme Taraması Çalı ması yapıldı mı?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D' a göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (57,7), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak

Fethi Aanecek İköretim Okulu örencileri (34,2) ve üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örencilerine (28,2) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İköretim Okulu örencileri (34,2), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örencilerine (28,2) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri görülmektedir. Alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu'nda görme problemi olan örencilerle ilgili Görme Taraması alıması konusunda, diğerkokullara göre daha fazla hassasiyet gösterildiğidikkati çekmektedir.

"Kaynıtırma örencileri sınıfınızda ön sıradamı oturuyor?" sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örencilerin (40,9), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İköretim Okulu örencileri (32,2) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu örencilerine (24,2) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İköretim Okulu'ndaki örencilerin (32,2), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu örencilerine (24,2) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri saptanmıştır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'nda rehber öğretmenlerin kaynıtırma örencilerini sınıflarda ön sıralarda oturtmaya dikkat ettikleri diğerkokullarda ise bu konuda yeterli düzeyde hassasiyet gösterilmediğior ortaya çıkmaktadır.

"Rehber Öğretmeninizin okuldan kaynaklanan sorunlarınızın çözümünde ilgililerle birliğiyaptığı (müdür, müdür yardımcısı, öğretmenlerle) kanısında mısınız?" sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendiğinde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örencilerin (68,5), orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İköretim Okulu örencileri (63,8) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu örencilerine (40,3) göre; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İköretim Okulu'ndaki örencilerin (63,8), alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İköretim Okulu örencilerine (40,3) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri görülmektedir. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örencilerin

büyük ço unlu rehber ö retmenlerinin okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i yaptı ı kanısında oldukları ortaya çıkmaktadır.

“Rehber Ö retmeniniz velileriniz ile sık sık görüşür mü?” sorusuna verilen yanıtlar sosyo ekonomik duruma göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu ö rencileri (35,6), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (18,8) ve üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (12,8) göre; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencileri (18,8), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerine (12,8) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri görülmektedir. Verilen yanıtlardan, ço unlukla, orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu’ nda, rehber ö retmenlerin, ö renci velileri ile sık sık görüşmeye dikkat ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz ba rarı ile ilgi konusunda velilerinize bilgi verdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D’ a göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu ö rencileri (63,1), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilere (38,9) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (34,2) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencileri (38,9), alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (34,2) göre bu soruya daha fazla ‘evet’ yanıtı verdikleri saptanmıştır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu’ nda rehber ö retmenlerin, di er okullara göre daha fazla sayıda ö renci velisine ba rarı ile ilgi konusunda bilgi verdikleri ortaya çıkmaktadır.

“Rehber ö retmeniniz velilerinizi etkili anne – baba olma konusunda bilinçlendirdi mi?” sorusuna verilen yanıtlar S.E.D’ a göre incelendi inde, $p<0,001$ düzeyinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu ö rencileri (53,7), üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu’ ndaki ö rencilere (40,3) ve alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu ö rencilerine (30,9) göre, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencileri (40,3), alt sosyo

ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu öğrencilerine (30,9) göre bu soruya daha fazla 'evet' yanıtı verdikleri saptanmıştır. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İköretim Okulu'nda rehber öğretmenlerin, diğer okullara göre daha fazla sayıda öğrenci velisine etkili anne – baba olma konusunda bilinçlendirme amaçlı bilgilendirme toplantıları yaptıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

YORUM

4. 5. Birinci Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar

Kız ö renciler ile erkek ö rencilerin anket sorularına verdikleri yanıtlarda, bazı maddelerde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu da cinsiyetler arasında, programdan yararlanma düzeylerinde farklılıklar oldu unu göstermektedir. Bu konuda erkek ve kızların ergenli e geçi lerinde dönemsel bakımdan farklılık olmasından kaynaklanmaktadır. Örne in kızlar erkeklere göre sorunlarını rehber ö retmenleri ile daha rahat payla maktadırlar. Bu da kızların erkeklerden iki sene daha önce ergenli e girmelerinden ileri gelmektedir. Dolayısıyla rehber ö retmenler, kız ö rencilerin sorunları daha fazla çözüm bulabilmektedirler.

Bunun yanı sıra sosyometri konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu erkek ö renciler olu turdu u gibi, sosyometri uygulanan ö rencilerden erkek ö rencilerin kız ö rencilerden daha fazla orana sahip oldu u görülmektedir. Buna göre erkek ve kız ö rencilerin arasında arkada lık ili kileri açısından de erlendirme yapıldı nda, erkeklerin arkada ili kilerine bakı açılarının kızların bakı açlarına göre farklılıkları oldu u görülebilmektedir.

Ergenli in kızlar ve erkekler üzerindeki etkisi, farklı boyutlarda kendini göstermektedir. Erkekler kızlara göre daha fazla kendini ispatlama gibi davranı lara e ilim göstermektedirler. Dolayısıyla bu dönemdeki erkeklerin kızlara oranla akademik ba arı oranlarında dü ü söz konusu oldu undan, ba arısızlık nedenleri anketinin sonuçları üzerinde daha çok erkek ö rencilerle görü ülmektedir.

8. sınıf ö rencileri için üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgiler vermek, bu kurumlara geziler düzenlemek ve meslekleri tanıtmak önemli rehberlik etkinlikleri arasında yer almaktadır. Bu etkinlikler çerçevesinde, erkek ö rencilerin özellikle meslek liselerine yapılan gezilere daha fazla katılma yönünde e ilim gösterdikleri saptanmı tır.

8. sınıfta özellikle erkek ö rencilerin ergenlik dolayısıyla gösterdikleri bir takım olumsuz tutum, davranı ve e ilimleri, onların çevrelerinde ve okullarında problem olu turmalarına sebep olmaktadır. Bu sebepten dolayı, rehber ö retmenler daha çok erkek ö rencilerin evlerini ziyaret etmektedirler.

4. 6. kinci Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar

Bu alt problemde, ö rencilerin anne ö renim durumları arasındaki farklılıklar dikkate alınmı tır. Bu farklılıklarda anne ö renim durumlarının okur-yazar, ilkokul, ortaokul, lise ve yüksek okul dereceleri belirleyici etkenleri olu turmaktadır.

Okul rehberlik servisinin amaç ve i levlerinin tanıtılmasında, ö retim programı hakkında ö rencilerin bilgilendirilmesinde, not sistemi konusunda bilgilendirilmede, ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilmede, sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilmede, disiplin yönetmeli i konusunda bilgilendirilmede, sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilmede, verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilmede, üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmesinde, ö renci tanıma formu konusunda bilgilendirilmede, Problem tarama envanteri doldurulmasında, üst ö renim kurumlarına geziler düzenlenmesinde, okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) yapılmasında, ba arı ile ilgili velilerine bilgi verilmesinde anne ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin olumlu yanıtlar verdikleri görülmü tür.

Aile içi ileti imin sa lıklı olması açısından, e itimin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Aile içinde çocukla birebir ilgilenilmesi ve ileti imin kurulması hususundan hareketle öncelikle, annenin ö renim durumu büyük önem arz etmektedir. Bu alt probleme ili kin bulgularda görüldü ü gibi, anne ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler, rehberlik programından daha fazla yararlanmaktadırlar. Böylece programın etkilili inin artması ba lamında aile faktörünün etkisi ortaya çıkmaktadır.

4. 7. Üçüncü Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar

Bu alt problemde, ö rencilerin baba ö renim durumları arasındaki farklılıklar dikkate alınmıştır. Bu farklılıklarda, yine, ö renim düzeylerinde okur-yazar, ilkökul, ortaokul, lise ve yüksek okul dereceleri baz alınmıştır.

Rehber ö retmenleri ile tanışmaları konusunda, okul rehberlik servisinin amaç ve i levlerinin tanıtılmasında, ö retim programı hakkında ö rencilerin bilgilendirilmesinde, not sistemi konusunda bilgilendirilmede, ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilmede, sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilmede, disiplin yönetmeli i konusunda bilgilendirilmede, sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilmede, verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilmede, üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmesinde, meslekler konusunda bilgi verilmesinde, ö renci tanıma formu konusunda bilgilendirilmede, Problem tarama envanteri doldurulmasında, üst ö renim kurumlarına geziler düzenlenmesinde, okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle i birli i (müdür, müdür yardımcısı, ö retmenlerle) yapılmasında, ba arı ile ilgili velilerine bilgi verilmesinde baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin olumlu yanıtlar verdikleri görülmü tür.

Bu yanıtlardan da hareketle, aile içinde ebeveynlerin ö renim durumlarının, ö rencilerin ba arısında ve sa lıklı geli imlerindeki önemine dikkat çekilmektedir. Ailede baba faktörü, her zaman çocuklar için, özellikle de erkek çocukları için örnek alınmıştır. Babanın aile içinde çocuk üzerindeki etkisi bu denli önemli düzeyde oldu undan dolayı babanın ö renim durumu da çocu un sa lıklı geli iminde, akademik ba arısında ve rehberlik programından yararlanma düzeyinde önemli bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla, alınan yanıtlarda da görüldü ü üzere, baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin rehberlik programından daha fazla yararlandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. 8. Dördüncü Alt Probleme li kin Bulgulara Dair Yorumlar

Bu alt problemde, 8. sınıf ö rencilerinin, okudukları okulların buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farklılıklar dikkate alınmıştır. Bu farklılıklarda Canaydın İkö retim Okulu (Üst Sosyo Ekonomik), Altıparmak Fethi Açıncıçek İkö retim Okulu (Orta Sosyo Ekonomik) ve İrinevler İkö retim Okulu (Alt Sosyo Ekonomik) belirleyici etkenleri olmaktadır.

“Okulunuzda Rehberlik Servisi oldu undan bilginiz var mı?”, “Okulunuzda Rehberlik Servisinin yerini biliyor musunuz?”, “Okulunuzda Rehberlik Servisinin amaç ve i levleri size tanıtıldı mı?” , “Rehber Ö retmeniniz size ö retim programı hakkında bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size not sistemi konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz sizi ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size Sınav Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size Disiplin Yönetmeli i konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size meslekler konusunda bilgi verdi mi?” , “Rehber Ö retmeniniz size Ö renci Tanıma Formu konusunda bilgi verdi mi?” , “Ö renci Tanıma Formu doldurdunuz mu?” , “Rehber Ö retmeniniz size Otobiyografi konusunda bilgi verdi mi?” , “Otobiyografi doldurdunuz mu?” , “Problem Tarama Envanteri doldurdunuz mu?” , “Problem Tarama Envanterinizin sonuçları konusunda rehber ö retmeniniz sizinle görüşü mü?” , “Rehber Ö retmeniniz sizin için üst ö retim kurumlarına geziler düzenledi mi?” anket maddelerinde üst sosyo ekonomik durumda olan Canaydın İkö retim Okulu ö rencilerinin olumlu yanıtlar verdikleri saptanmıştır. Okulların sahip oldukları olanakların, buldukları çevre ko ullarının, S.E.D’ un e itim programlarının ve de e itim programlarının etkilili inde önemli bir yeri olan rehberlik programlarının yürütülmesindeki etkisi, verilen yanıtlarda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, anket maddelerinin ço unlu unda üst S.E.D’ a sahip okulun ö rencilerinin olumlu yanıtlar verdikleri göz önünde bulundurulacak olursa, üst S.E.D’ a sahip okulların rehberlik programından daha fazla yararlandı ı sonucuna ula ılmaktadır.

Verilen yanıtlarda alt S.E.D' a sahip okulun ö rencilerinin de yakın oranlara sahip oldukları gözlenmektedir. Fakat alt S.E.D' a sahip okulun ö rencilerinin verdikleri yanıtların oranları diğer okullarla önemli oranlarda farklılık yaratmaktadır. Alt S.E.D' a sahip okullarda rehberlik programının uygulanmasında yeterli hassasiyetin gösterilmediği verilen yanıtlarda görüldüğü gibi; çevre, dolayısıyla sahip olunan olanaklar ve sosyo ekonomik durum da rehberlik programından yararlanma düzeylerinde farklılıklar oluşturmaktadır.

Okulların buldukları çevrelerin sosyo ekonomik durumlarından dolayısıyla da öğrencilerin sosyo ekonomik durumları üzerinden hareketle; öğrencilerin akademik başarıları çalışmalarında, eğitim programlarından ve de daha önce de yineleyerek vurgulandığı üzere rehberlik programlarından yararlanma düzeylerinde cinsiyetleri, anne ve baba öğrenim düzeylerinin yanı sıra S.E.D da farklılık yaratmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, ara tırmanın sonuçları ve ara tırma bulgularına dayalı olarak geli tirilen öneriler verilmektedir.

SONUÇ

Ara tırmanın bu kısmında 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine, anne ö renim durumlarına ve baba ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki fark ile ilgili elde edilen veriler do rultusunda ula ılan sonuçlar verilmektedir.

5.1. 8. sınıf ö rencilerinin cinsiyetlerine göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar

1. Ankete cevap veren ö rencilerden 222 tanesi kız , 225 tanesi erkek ö rencilerden oluşmaktadır.

2. Rehber ö retmenler 8. sınıf ö rencilerinden kız ö rencilerin sorunlarına erkek ö rencilerin sorunlarına göre daha fazla çözüm üretmektedirler.

3. E itim – ö retimde ö renci ba arısını etkileyen bir çok faktör vardır. Rehberlik programında da göz önünde bulundurulan bu faktörlerden kaynaklanan ba arısızlıkların nedenlerini ara tırma amaçlı uygulanan “Ba arısızlık Nedenleri Anketi” nin sonuçları hakkında daha çok erkek ö rencilerle görü lülmektedir.

4. 8. sınıf ö rencilerinin mezun olduktan sonra devam edecekleri üst ö renim kurumları rehberlik programında önemli yer tutmaktadır. Üst ö renim kurumlarına yapılan gezilerde erkek ö renciler kız ö rencilere göre daha fazla sayıda yer almaktadır.

5. 8. sınıf ö rencilerinin meslekler hakkında bilgi sahibi olmaları için kaynak ki ilerle tanı tılmaları, bu mesleklere göre bir üst ö renim kurumu seçimi yapacaklarından büyük önem arz etmektedir. Meslekleri tanıtım amaçlı kaynak ki ilerle kız ö rencilere göre daha fazla sayıda erkek ö renci tanı tılmaktadır.

6. E itim – ö retimde rehberlik programındaki amaçları uygularken ö rencinin aile içi ileti iminin, konumunun ve aileyi ev ortamında tanımanın önemi dü ünülecek olursa rehber ö retmenlerin ö rencilerin evlerini ziyaret etmeleri önemli bir husustur. Rehber ö retmenler ise daha çok erkek ö rencilerin evini ziyaret etmektedir.

5.2. 8. sınıf ö rencilerinin anne ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar

1. Anketi cevaplayan ö rencilerin 46 tanesinin anne ö renim durumu yüksek okul, 120 tanesinin anne ö renim durumu lise, 63 tanesinin anne ö renim durumu orta okul, 177 tanesinin anne ö renim durumu ilk okul ve 41 tanesinin anne ö renim durumu ise okur yazardır.

2. Okul rehberlik servisinin amaç ve i levlerinin tanıtımı bakımından anne ö renim durumu lise ve yüksek okul olan ö rencilere, anne ö renim durumu okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre rehberlik servisinin amaç ve i levleri daha fazla tanıtılmaktadır.

3. Rehber ö retmenlerinin 8. sınıf ö rencilerine ö retim programı hakkında bilgi vermesi açısından anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilere, anne ö renim durumu okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre ö retim programı hakkında daha fazla bilgi verilmektedir.

4. 8. sınıf ö rencilerinin not sistemi konusunda bilgilendirilmeleri bakımından anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilere anne ö renim durumu ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre not sistemi hakkında daha fazla bilgi verilmektedir. Anne ö renim durumu okur yazar olan ö renciler ise not sistemi konusunda bilgilendirilen di er ö rencilere göre daha az sayıdadırlar.

5. 8. sınıf ö rencilerinin ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilmeleri açısından anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler, anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre daha fazla bilgilendirilmektedir.

6. 8. sınıf ö rencilerine rehber ö retmenlerinin sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilmelerine göre bakıldı ında anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler , anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre sayıca daha fazla bir orana sahiptirler.

7. Rehber ö retmenlerin disiplin yönetmeli i konusunda bilgilendirmeleri de erlendirildi inde; rehber ö retmenler daha çok anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencileri disiplin yönetmeli i konusunda bilgilendirmektedir. Disiplin yönetmeli i konusunda bilgilendirilen ö rencilerden anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö renciler daha az bir oranı te kil etmektedirler.

8. 8. sınıf ö rencilerinin sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilmeleri açısından bakıldı ında; anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler, anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre daha fazla sayıda ö renci sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilmektedir.

9. 8. sınıf ö rencilerinin verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilmelerinde anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilerin oranı anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre daha yüksektir.

10. 8. sınıf ö rencilerinin arkadaşlık ilişkilerinin önemini konusunda bilgilendirilmeleri açısından anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre sayıca daha fazladır.

11. 8. sınıf ö rencilerine üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmesi konusunda anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilere anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre daha fazla sayıda ö renciye üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmektedir.

12. 8. sınıf ö rencilerine meslekler konusunda bilgi verilmesi konusunda anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilere anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre meslekler konusunda daha fazla sayıda ö renciye bilgi verilmektedir.

13. 8. sınıf ö rencilerine ö renci tanıma formu konusunda bilgi verilmesi hususunda anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre ö renci tanıma formu konusunda bilgilendirilmede sayıca daha yüksek bir orana sahiptir.

14. Ö rencilerin problemlerinin belirlenmesinde yardımcı olmak amacıyla rehberlik programında “Problem Tarama Envanteri” nin doldurulması esası yer almaktadır. Bu envanteri dolduran ö rencilerin büyük ço unlu unu anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler olu turmaktadır. Problem Tarama Envanteri dolduran ö rencilerden anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö renciler daha az sayıdadır ve bu ö rencilere bu konuda daha rehberlik çalı ması yapılmaktadır.

15. 8. sınıf ö rencilerine üst ö renim kurumlarını tanıtmak amacıyla geziler düzenlenmekte; bu geziler daha çok anne ö renim durumu yüksek okul, lise ve orta okul olan ö rencilere düzenlenmektedir. Anne ö renim durumu ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere ise bu konuda daha az rehberlik çalı ması yapılmaktadır.

16. 8. sınıf ö rencilerinin sınıflarında görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması yapılması konusunda ço unlukla anne ö renim durumu okur yazar olan ve ilk okul olan ö rencilerin sınıflarında görme taraması yapılmaktadır. Anne ö renim durumu orta okul, lise ve yüksek okul olan ö rencilerin sınıflarında ise görme taraması yapılmasına konusunda daha az özen gösterilmektedir.

17. Ö rencilerin okuldan kaynaklı sorunlarının çözümünde rehber ö retmenlerin ilgililerle (müdür, müdür yardımcısı) i birli i yaptı ı kanısında olan ö rencilerin büyük ço unlu unu anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler olu turmaktadır. Anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö renciler ise anne ö renim durumu lise ve yüksek okul olan ö rencilere göre bu konuda daha az bir sayıyı olu turmaktadır.

18. E itim ve ö retimde velilerle i birli inin önemi büyüktür. Ö renci ba arısı ile ilgili olarak velilere bilgi verilmesi gerekmektedir. Daha çok anne ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilerin velilerine ö renci ba arısı ile ilgili bilgi verilmektedir. Di er yandan anne ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilerde ise ba arı ile ilgili velilerinin bilgilendirilmesi oranında di er ö rencilere göre dü ü söz konusudur.

5.3. 8. sınıf ö rencilerinin baba ö renim durumlarına göre rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar

1. 8. sınıf ö rencilerinin rehber ö retmenleri ile tanı maları konusunda, rehber ö retmenleri tanı an ö rencilerin büyük ço unlu unu baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler olu turmaktadır. Rehber ö retmenleri ile tanı an ö rencilerden baba ö renim durumu lise olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul olan ö renciler baba ö renim durumu ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere; baba ö renim durumu ilk okul olan ö rencilere okur yazar olan ö rencilere göre daha fazla sayıdadır.

2. Okul rehberlik servislerinin amaç ve i levlerinin tanıtımı konusunda; bu i levler ço unlukla baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilere tanıtılmaktadır. Baba ö renim durumu lise ve orta okul olan ö rencilere baba ö renim durumu ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre okul rehberlik servisinin amaç ve i levleri daha fazla tanıtılmaktadır. Bu konuda en az orana baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler sahiptir.

3. 8. sınıf ö rencilerine ö retim programı hakkında bilgi verilmesi konusunda baba ö renim durumu lise yüksek okul ve orta okul olan ö rencilere baba ö renim durumu ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere oranla daha fazla ö renciye ö retim programı hakkında bilgi verilmektedir. Ö retim programı hakkında bilgilendirilen ö rencilerden en az sayıda baba ö renim durumu okur yazar olan ö rencilerdir.

4. Not sistemi hakkında bilgi verilen ö rencilerden baba ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö renciler baba ö renim durumu orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre sayıca daha fazladır. Ço unlukla baba ö renim durumu yüksek okul ve lise olan ö rencilere not sistemi hakkında bilgi verildi i gibi en az oranı ise baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler olu turmaktadır.

5. Rehber ö retmenlerin 8. sınıf ö rencilerini ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirmeleri bakımından de erlendirildi inde ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilen ö rencilerden en yüksek oranı baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler olu turmaktadır. Ço unlukla bu ö rencilere ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgi verilmektedir. Bu konuda bilgilendirilen ö rencilerden en dü ük oranı ise baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler olu turmaktadır. Bu ö rencilere di er ö rencilere göre bu konuda daha az oranda rehberlik çalı ması yapılmaktadır.

6. Ö rencilerin ders konularındaki ba arısını ölçmek için ba arı testleri yani sınavlar uygulanmaktadır. Bu sınavlar ise belirli bir yönetmelik çerçevesinde ö rencileri de erlendirme amaçlı uygulanmaktadır. Sınav yönetmeli i ile ilgili olarak ö rencilerin bilgilendirilmesi esası söz konusudur. Sınav yönetmeli i hakkında bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu baba ö renim durumu yüksek okul ve lise olan

ö renciler olu turmaktadır. Di er ö rencilere göre, sınav yönetmeli i hakkında bilgilendirilen ö rencilerden, baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler ise azınlıktadır.

7. Disiplin yönetmeli i hakkında bilgilendirilen ö rencilerden büyük ço unlu u baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerdir. Bu ö rencilerin bilgilendirme oranı di er ö rencilere göre daha yüksek bir orandadır. Bilgilendirilen ö rencilerden baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler en az sayıdadır. Bu ö renciler di er ö rencilere göre daha az bilgilendirilmektedir.

8. Sınava hazırlama ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilen ö renciler büyük ço unlukla baba ö renim durumu lise olan ö rencilerden olu maktadır. Baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler di er ö rencilere göre sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda daha az bilgilendirilmektedir.

9. Verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilen ö rencilerden büyük ço unlu u baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler olu turmaktadır. Verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilen ö rencilerden baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler di er ö rencilere göre daha dü ük bir orana sahiptir.

10. 8. sınıf ö rencilerinden ço unlukla baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilere üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmektedir. Di er ö rencilere göre en az oranda olarak da baba ö renim durumu ilk okul olan ö rencilere üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmektedir.

11. 8. sınıf ö rencilerinden meslekler konusunda ço unlukla baba ö renim durumu yüksek okul ö rencilere bilgi verilmektedir. Baba ö renim durumu lise olan ö renciler orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu orta okul olan ö renciler ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul olan ö rencilere okur yazar olan ö rencilere göre meslekler konusunda daha fazla sayıda ö renci bilgilendirilmektedir.

12. Ö renci tanıma Formu konusunda bilgilendirilen ö rencilerden büyük ço unlu unu baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler olu turmaktadır. Baba ö renim durumu lise olan ö renciler orta okul, ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere; baba ö renim durumu orta okul olan ö renciler ilk okul ve okur yazar olan ö rencilere; baba ö renim durumu ilk okul olan ö rencilere okur yazar olan ö rencilere göre ö renci tanıma formu konusunda daha fazla rehberlik görmektedir.

13. Oto biyografi dolduran ö rencilerden baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler yüksek okul, ilk okul, lise ve orta okul olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler ilk okul, lise ve orta okul olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul olan ö renciler lise ve orta okul olan ö rencilere göre daha yüksek bir orana sahiptir.

14. Problem tarama envanteri dolduran ö rencilerden baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler lise, okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu lise olan ö renciler baba ö renim durumu okur yazar, ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler ilk okul ve orta okul olan ö rencilere göre; baba ö renim durumu ilk okul olan ö renciler orta okul olan ö rencilere göre daha fazla sayıdadır.

15. Üst ö renim kurumlarına geziler düzenlenen ö rencilerin büyük ço unlu unu baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler olu turmaktadır. Üst ö renim kurumlarına geziler düzenlenen ö rencilerden baba ö renim durumu ilk okul olan ö renciler daha az sayıdadır. Baba ö renim durumu okur yazar ve orta okul olan ö renciler sayıca birbirlerine yakın orandadır.

16. Sınıfında görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taraması yapılan ö rencilerden büyük ço unlu unu baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler olu turmaktadır. Bu konuda di er ö rencilere göre daha az orana sahip olan ö renciler ise baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerdir. Bu ö rencilerin sınıflarında görme problemi olan ö rencilerle ilgili görme taramasına daha az önem gösterilmektedir.

17. 8. sınıf ö rencilerinin okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde rehber ö retmenlerinin ilgililerle i birli i yapması konusunda baba ö renim durumu yüksek okul olan ö renciler okur yazar, orta okul ve ilk okul olan ö rencilere; baba ö renim durumu okur yazar olan ö renciler orta okul ve ilk okul olan ö rencilere; baba ö renim durumu orta okul olan ö renciler ilk okul olan ö rencilere göre daha fazla oranda okuldan kaynaklanan sorunlarında rehber ö retmenlerinin ilgililerle i birli i yaptıkları kanısındadır.

5.4. 8. sınıf ö rencilerinin, okudukları okulların buldukları çevre açısından, sosyo ekonomik durumlarına göre, rehberlik programından yararlanma düzeyleri arasındaki farka ili kin sonuçlar

1. Okullarında Rehberlik Servisi oldu u konusunda bilgisi olan ö rencilerin büyük ço unlu unu Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö renciler olu turmaktadır. Di er okullarda, okullarında rehberlik servisi oldu unu bilmeyen ö rencilerin varlı ı dikkati çekmektedir.

2. Okullarında rehberlik servisinin yerini bilen ö rencilerin büyük ço unlu unu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin olu turdu u görülmektedir. Di er iki okulun ö rencilerinin bu soruya aynı oranda yanıt verdikleri, bu okullarda okul rehberlik servisinin yerini bilmeyen ö rencilerin var oldu u gözlenmektedir.

3. Alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İkö retim Okulu' nda, büyük oranda, rehber ö retmenleri ile tanı mayan ö rencilerin oldu u göze çarpmaktadır. Bu okulda, rehberlik programının yürütülmesinde titizlik gösterilmedi i, ö rencilerin sosyo ekonomik durum ve di er etkenler nedeniyle programdan di er ö rencilere göre daha az yararlanmakta oldukları sonucuna ula ılmaktadır.

4. Okul Rehberlik Servisinin amaç ve i levlerinin tanıtıldı ı ö rencilerin büyük ço unlu unu Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö renciler olu turmaktadır. irinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin hemen hemen yarısının, rehberlik programının amaç ve i levlerinin kendilerine tanıtılmadı ı görü ünde oldukları görülmektedir. Üst sosyo

ekonomik durumda olan Canaydın İköretim Okulu'nda rehberlik programının amaç ve i levlerinin tanıtılması konusunda daha fazla hassasiyet gösterildi i ortaya çıkmaktadır.

5. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örenciler, öretim programı hakkında bilgi verilmesi konusunda, di er okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanmaktadırlar. Alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu'nda ise bu konuda bilgilendirilen örenci sayısı daha az oldu undan, di er okullara göre rehberlik programından daha az yararlandı ı saptanmaktadır.

6. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örenciler, not sistemi hakkında bilgi verilmesi konusunda, di er okullara göre, daha fazla sayıda örencisi bilgilendirilirken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu'nda ise not sistemi konusunda bilgilendirilen örencilerin sayısı di er iki okula göre daha az bir orana sahip oldu u görülmektedir.

7. Ortak ve seçmeli dersler konusunda bilgilendirilen örencilerin büyük ço unlu unu üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örenciler olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu örencileri ise bu konudaki bilgilendirilme oranında daha az bir sayıya sahiptir.

8. Sınav yönetmeli i konusunda bilgilendirilen örencilerin büyük ço unlu unu üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örenciler olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu örencilerinin ise bu konuda daha az oranda bilgilendirildikleri sonucuna ortaya çıkmaktadır.

9. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İköretim Okulu'ndaki örenciler, disiplin yönetmeli i hakkında bilgi verilmesi konusunda, di er okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan irinevler İköretim Okulu örencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlanmaktadırlar.

10. Sınava hazırlanma ve sınav kaygısı konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencileri olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin ise bu konuda di er okullara göre daha az oranda rehberlik programından yararlandı ı ortaya çıkmaktadır.

11. Verimli ders çalı ma yöntemleri konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencileri olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu' nda ise bu konuda daha az sayıda ö rencinin bilgilendirildi i dikkati çekmektedir.

12. Bo zamanların de erlendirilmesi konusunda bilgilendirilen ö rencilerin büyük ço unlu unu orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncıçık İkö retim Okulu ö rencileri olu tururken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu' nda bilgilendirilen ö rencilerin di er okullardaki ö rencilere göre daha dü ük bir orana sahip oldu u sonucuna ula ılmaktadır.

13. Arkada ılı kilerinin önemi konusunda bilgilendirilen ö rencilerden en dü ük oranı, alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencileri olu turmaktadır.

14. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö renciler, üst ö renim kurumlarını tanıtıcı bilgi verilmesi konusunda, di er okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandı ı görülmektedir. Üst S.E.D' a sahip Canaydın İkö retim Okulu' nda üt ö retim kurumlarının önemi üzerinde daha fazla duruldu u sonucuna ula ılmaktadır.

15. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İkö retim Okulu' ndaki ö rencilerin, meslekler konusunda, di er okullardaki ö rencilere göre, rehberlik programının amaçları gere i daha yüksek bir oranda bilgilendirildi i; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İkö retim Okulu ö rencilerinin ise, bu konuda daha az oranda bilgilendirildikleri sonucuna ula ılmaktadır.

16. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' ndaki öğrenciler, öğrenci tanıma formu konusunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlanırken; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlkö retim Okulu öğrencileri ise bu konuda rehberlik programından daha az yararlandığı görülmektedir.

17. Öğrenci tanıma formu dolduran öğrencilerin büyük çoğunluğu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' ndaki öğrencilerin olmaktadır; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlkö retim Okulu' nda ise öğrenci tanıma formu dolduran öğrencilerin diğer okullara göre daha düşük bir orana sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

18. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' ndaki öğrenciler, Otobiyografi konusunda bilgi verilmesi hususunda, diğer okullara göre, rehberlik programından daha fazla yararlandığı ortaya çıkmaktadır. Bu konu dahilinde, orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlkö retim Okulu öğrencilerinin rehberlik programından en az yararlandıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

19. Otobiyografi dolduran öğrencilerin büyük çoğunluğu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' ndaki öğrencilerin olmaktadır; orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlkö retim Okulu' nda ise otobiyografi dolduran öğrencilerin diğer okullara göre daha düşük bir orana sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

20. Problem tarama envanteri dolduran öğrencilerin büyük çoğunluğu, üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' ndaki öğrencilerin olmaktadır; alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlkö retim Okulu' nda ise problem tarama envanteri dolduran öğrencilerin diğer okullara göre daha düşük bir orana sahip olduğu görülmektedir.

21. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlkö retim Okulu' nda, rehber öğretmenlerin, problem tarama envanterlerinin sonuçları konusunda diğer okullara göre daha fazla sayıda öğrenci ile görüşmeleri ortaya çıkmaktadır.

22. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu'nda ba arısızlık nedenleri anketi uygulanan öğrenci sayısı diğer okullara göre daha azdır.

23. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu'nda, rehber öğretmenlerin, Ba arısızlık Nedenleri Anketinin sonuçları konusunda diğer okullara göre daha fazla sayıda öğrenci ile görüşmeleri ortaya çıkmaktadır.

24. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu'nda üst öğretim kurumlarına diğer okullara göre daha fazla öğrenciye gezi düzenlediği sonucuna ula ılmaktadır.

25. Alt sosyo ekonomik düzeyde olan İrinevler İlköretim Okulu'nda görme problemi olan öğrencilerle ilgili Görme Taraması Çalışması konusunda, diğer okullara göre daha fazla hassasiyet gösterildiği dikkati çekmektedir.

26. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu'nda rehber öğretmenlerin kayna tırma öğrencilerini sınıflarda ön sıralarda oturtmaya dikkat ettikleri diğer okullarda ise bu konuda yeterli düzeyde hassasiyet gösterilmediği ortaya çıkmaktadır.

27. Üst sosyo ekonomik düzeyde olan Canaydın İlköretim Okulu'ndaki öğrencilerin büyük ço unlu ğu rehber öğretmenlerinin okuldan kaynaklanan sorunlarının çözümünde ilgililerle iş birliği yaptı ğı kanısında oldukları ortaya çıkmaktadır.

28. Ço unlukla, orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu'nda, rehber öğretmenlerin, öğrenci velileri ile sık sık görüşmeye dikkat ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

29. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Açıncı İlköretim Okulu'nda rehber öğretmenlerin, diğer okullara göre daha fazla sayıda öğrenci velisine ba arı ile ilgi konusunda bilgi verdikleri ortaya çıkmaktadır.

30. Orta sosyo ekonomik düzeyde olan Altıparmak Fethi Aanecek İkö retim Okulu' nda rehber ö retmenlerin, di er okullara göre daha fazla sayıda ö renci velisine etkili anne – baba olma konusunda bilinçlendirme amaçlı bilgilendirme toplantıları yaptıkları, anne ve babanın bilinçlenmesinde ö rencinin ba arısına etkisinin önemi üzerinde duruldu u sonucuna ula ılmaktadır.

Sonuç olarak e itim programları için önemli bir yer tutan rehberlik programlarından, 8. sınıf ö rencilerinin yararlanma düzeylerinde önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıkları yaratan cinsiyet, anne ve baba ö renim durumu, sosyo ekonomik durum faktörleri üzerine 8. sınıflar üzerinde yapılan ara tırmada, ergenlikten kaynaklı olarak kız ö rencilerin erkek ö rencilerden daha önce ergenli e girmesi ve daha önce olgunlaşması, rehberli in yaygın olarak problemlili ö renciler üzerine yürütülmesi görü ünde olunması gibi sebeplerle cinsiyet bakımından erkek ö renciler üzerinde daha fazla rehberlik etkinliklerinde bulunuldu u; anne ve baba ö renim durumu yüksek okul olan ö rencilerin ve de sosyo ekonomik durumu üst sosyo ekonomik durumda olan ö rencilerin rehberlik programından daha fazla yararlandı ı sonucuna ula ılmı tır.

ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Kız öğrencilerin ergenlik dönemine erkek öğrencilerden daha hızlı girdikleri bilinmektedir. Bu da kız öğrencilerin sorunlarını rehber öğretmenleri ile daha rahat paylaşabilmelerini sağlamaktadır. Erkek öğrenciler sorunlarını paylaşmakta çekingenlik gösteriyor olabilirler. Bu sorunun ortadan kalkması için rehber öğretmenlerin erkek öğrencilerle daha fazla rehberlik etkinliklerinde bulunmaları gerekmektedir.

2. Kız öğrenciler ergenlik dönemini çocukluktan çıkma ve olgunlaşma olarak görmelerine karşın erkek öğrenciler ise bu döneme geç girmelerine rağmen bu dönemi ruhsal yönden daha yoğun yaşamaktadır. Aileler ergin kızlarla erkeklere göre daha fazla ilgilenmektedirler. Erkek öğrencilerdeki bu ruhsal yoğunluk öğrencilerin derslere olan ilgilerini azalttı ve onları başarısızlığa sevk edebilmektedir. Rehber öğretmenlerin bu dönemle ilgili olarak erkek öğrencilere ve özellikle de ailelere bu dönemin tüm özelliklerini ve karşılaşılabilecek sorunlara nasıl tepki vereceklerini içeren seminerler verilmelidir.

3. Rehber öğretmenlerin daha çok erkek öğrencilerin evlerini ziyaret ettikleri sonucundan yola çıkarsak; rehber öğretmenlerin bu ziyaretlerde problemlili öğrencileri ön plana aldıkları görülmektedir. Rehber öğretmenler sadece problemlili öğrencileri değil tüm öğrencileri evlerinde ziyaret etmeli; onların ev ortamlarını ve aile içi iletişimlerini incelemelidir. Bu da öğrenciyi tanıyabilmek için önemli bir faktördür.

4. Ana ve baba eğitim durumu yüksek okul olan öğrencilerin sosyo ekonomik durumunun daha iyi olduğu göz önüne alınacak olursa; ailenin eğitim düzeyinin daha yüksek olması öğrencinin eğitimini üzerinde olumlu bir etki oluşturdu gibi öğrencinin daha bilinçli bir birey olmasında da önemli bir etkisi vardır. Dolayısıyla anne ve baba

ö renim durumu yüksek okul olan ö ürenciler rehberlik programından daha fazla yararlanmaktadır. Rehberlik programının tüm ö renciler üzerinde daha verimli olabilmesi için programda yer alan amaçlar ve etkinlikler bu farklılıklar göz önüne alınarak düzenlenmelidir.

5. Rehberlik programının amaçlarının gerçekleştirilmesinde, ö rencilerin sosyo ekonomik durumlarının fark yattığı göz önüne alınacak olursa; programların hazırlanmasında bulunulan çevre, sosyo ekonomik faktör göz önüne alınarak hazırlanmalı, ö renciler arasında eşit bir tutum sergilenmelidir.

6. Rehberlik hizmetleri, rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında en az lisans seviyesinden geçmiş elemanlarca yürütülmelidir. Rehberlik hizmetleri kadrolarına alındıktan sonra atanmalıdır.

7. Her okulda bir rehberlik servisi kurmak ve uzman bulundurmaya güç olabilir. Bu nedenle, rehberlik araştırma merkezlerine lisans seviyesindeki elemanlar atayarak, öğretmenler sürekli desteklenmeli, özel ilgiye ihtiyaç duyan öğrencilere kaynaklar sağlanmalı ve öğrencilerine daha fazla özen gösterilmeli ve rehberlik etkinliklerinde bireyselleştirilmeli. Eğitim Programı'na (BEP) önem verilmelidir.

8. Okullarda verilen rehberlik hizmetlerine çok fazla önem verilmediği görülmektedir. Çocuğun birey olarak gelişiminde rehberliğin önemi yadsınamayacak kadar büyüktür. Bu yüzden de okullarda verilen rehberlik hizmetlerine daha gerçekçi olarak yaklaşılmalı ve gereken önem verilmelidir.

9. Ailenin eğitimi çocuğun eğitime de yansımaktadır. Dolayısıyla okullarda ailenin gerekli konularda bilinçlenmesine özen gösterilmelidir. Okul öncesinden itibaren ailenin eğitimi önemli bir boyut olarak ele alınmalıdır. "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları" yaygınlaştırılmalıdır.

10. Okullarımızda öğrenci gelişimi ilköğretim bünyesinde daha çok 1. kademe öğrencilerinde izlenmektedir. Oysa öğrencilerin her yıl gelişimi titizlikle takip edilmeli; sağlık muayeneleri yapılarak boy ve ağırlık ölçüleri ve diğer sağlık bulguları öğrencilerin gelişim dosyalarına kaydedilmelidir.

11. İkö retim bünyesinde sınıf rehber ö retmenli ine bakıldı ında 1. kademe ö retmenlerinin sınıf ö retmeni olduklarından ve ö rencilerle daha uzun süre ileti im içerisinde olduklarından rehberlik konusunda çok fazla problem ortaya çıkmaktadır. Oysa 2. kademe ö retmenleri belli bran derslerine girdikleri ö rencilerde sınıf rehber ö retmenli i yapmakta ve haftada 2 saat rehberlik saati uygulamaktadırlar. Bu rehberlik saatlerine a ırlık verilerek daha i ler ve etkin hale getirilmelidir.

12. Üst ö renim kurumları ve meslekler hakkında özellikle de 8. sınıf ö rencilerinin ciddi bir rehberli e ihtiyacı vardır. Dolayısıyla üst ö renim kurumları ve meslekler hakkında sistemli bilgiler verilmeli; kaynak ki ilere ba vurulmalıdır.

13. İkö retim bünyesinde 2. kademedede sınıf rehber ö retmenlerinden ço unlu unun rehberlik hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmadıkları görölmektedir. Bu sebepten de sınıf rehberli inden gereken verim sa lanamamaktadır. Bu yüzden öncelikle sınıf rehber ö retmenlerinin i ba ında yeti meleri için rehberlik ile ilgili kurslar ve seminerler düzenlenmelidir.

14. Ö rencilerin ba arılarını etkileyen bir çok faktör vardır. Bu faktörlerin analizleri yapılarak özellikle de velilere bu konuda bilgilendirme seminerleri yapılmalıdır.

15. Her ö renci ile mümkün oldu unca sık görü ülmeli; kar ıla tıkları güçlükler, ho landı ı konular, onu üzen ve mutlu eden hususlar v.s. hakkında sorular sorulmalı birebir ilgilenilmelidir.

16. Rehber ö retmenlerin ilgili, dinleme becerisine sahip, empati kurabilen, kabullenebilen ve esnek olabilen, ö rencilerle iyi ileti im kurabilen bir yapıda olması gerekti i dü ünülecek olursa lisans e itiminden mezun olmadan önce buna uygun olup olmadıklarına dair bir teste tabi tutulmalıdırlar.

17. Ö rencilere iyi bir rehberlik verebilmesi için ö retmenlerin onları öncelikle tanımaları gerekti i yadsınmayacak bir gerçektir. O halde, ö retmenler ö rencileri tanımak için ailesi hakkında bilgi sahibi olmalı; ö rencinin di er ö retmenleri ile

ili kilerini incelemeli; geli im basamaklarını takip etmeli; çocu un okula ba ladı ndan itibaren gösterdi i ba arı grafi ini takip etmeli; ö rencinin genel yetenek – beceri – fonksiyonel davranı motiflerini incelemeli; ö rencinin arkada ları ile ili kilerini gözlemlemeli; genel sa lık taraması ile ilgili bilgileri almalıdır.

18. Rehberlik programından yararlanmada kar ıla ılan en önemli sorunlardan biri de kalabalık sınıflardır. Rehberlikte etkili ileti im çok önemli bir husustur. Ö renme ortamlarının ö renmeyi kolayla tırması gerekirken kalabalık sınıflar bu etkinli in verimini azaltmaktadır. Etkili ileti im kalabalık sınıflarda sa lanamamaktadır. Bu sebeple ö renme ortamlarında bulunan ö renci sayısı azaltılmalıdır.

KAYNAKÇA

- A ır, ., 1991. **Orta Dereceli Okullarda Ö rencilerin ledikleri Disiplin Suçları.** Ankara Ü. Sosyal Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Alkan, C., 1970. **Ça da Türk E itiminde Ö renci Ve Özlük Hizmetleri Ve Rehberlik Sorunu.** Ankara: M.E.B. Mesleki Ve Tenkil Ö retim Müste arlı 1 Etüt Ve Programlama Dairesi Yayınları.
- Arbuckle, P.S., 1968. **Counceling And Psychoterapies. Third Ed.** New York: Allyn And Bacon Ca. nc.
- Ataç, F., 2001. **Ö retmenler çin Ö renci Psikolojisi.** stanbul: Epsilon Yayınları.
- Bakırcıo lu, R., 1994. **İkö retim, Ortaö retim ve Yüksekö retimde Rehberlik ve Psikolojik Danı ma.** Ankara: Turhan Yayınları.
- Baymur, F., 1972. **Okullarımızda Önemli Bir Sorun: Rehberlik.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Baytekin, Ç., 1996. **Ne, Niçin, Neden Ö retiyoruz ve Ö reniyoruz (E itim Programları ve Ö retimi Yönünden).** Kocaeli.
- Binba ıo lu, C., 1989. **Rehberlik.** Ankara: Binba ıo lu Yayınları.
- Binba ıo lu, C., 1975. **Rehberlik.** Ankara: Binba ıo lu Yayınları.
- Büyükkaragöz, S. S., 1996. **Genel Ö retim Metodları.** stanbul: Öz E itim Yayınları.
- Cücelo lu, D., 1979. **nsan nsana.** stanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Çaplı, O., 1993. **Çocukların Ve Gençlerin E itimi.** stanbul: Bilgi Yayınevi.
- Demirel, Ö., 1998. **E itimde Program Geli tirme.** Ankara: Pegema Yayınları.

Eggen, P. Ve Kauchak, D., 2001. **Educational Psychology**. Ohio: Merrill Prentice Hall.

Erden, M., 1998. **E itimde Program De erlendirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Eripek, S., Özsoy, Y., Özyürek, M., 1997. **Özel E itime Giri** . Ankara: Karatepe Yayınları.

Erkan, S., 2003. **Okul Psikolojik Danı ma Ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması**. İstanbul: Nobel Yayınları.

Ertürk, S., 1994. **E itimde Program Geli tirme**. Ankara.

Evraiff, W., 1961. **Perceptions Of The Counselor** . The School Counselor. Vol: 8. March,

Geçtan, E., 1981. **Ça da Ya am Ve Normal Dı ı Davranı lar**. Ankara: Maya Matbaacılık Ltd. ti. Yayınları.

Gibson, R. L., 1983. **Development And Menagement Of Counseling Programs And Guidance Services**. London.

Gibson, R. L., 1962. **Pupil Opinion Of High School Guidance Programs**. Personnel And Guidance Journal.

Gögen, Hakkı., 1997. **Okul Rehberlik Bürolarının Rolü (E itim Programları çinde Yer Alan Rehberlik Programı Amaçlarının Lise 1. Sınıflarda Gerçekle me Düzeyi)**. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli.

Görkem, N., 1985. **Ö retmenlerin Rehberlik Uzmanlarından Gördükleri Hizmetlerle Bekledikleri Hizmetleri Arasındaki Fark**. Ankara Ü. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Grant, C. W., 1954. **How Students Percive The Counselor' S Role**. Personel And Guidance Journal.

Gray, H., Susan, W., 1963. **The Psychologist n The School**. Rinehart And Winston. nc.

Güven, E., 2002. **İköretimde Velilerin Rehberlik Anlayı ı ile Örencilerin Rehberlik ihtiyaçlarının Karılanma Düzeyleri Arasındaki İlişkiler**. Atatürk Ü. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Karasar, N., 2000. **Bilimsel Ara tırma Yöntemi**. Ankara: 3A Ara tırma E itim Danı manlık Ltd.,

Karasar, N., 2000. **Ara tırmalarda Rapor Hazırlama**. Ankara: 3A Ara tırma E itim Danı manlık Ltd.,

Kantarçio lu, S., 1974. **Rehberlik Nedir?**. Ankara: Çam Matbaacılık.

Kepçeo lu, M., 1994. **Psikolojik Danı ma Ve Rehberlik**. stanbul: Alkım Yayınları.

Kepçeo lu, M., 1975. **Rehberlik Anlayı mı Olu turan İnkeler Ve Kavramlar**. Ankara: Milli E itim Bakanlı ı.

Ketterman, C. S., 1968. **The Opinion Of Selected Puplios Concerning The School Counselor' Function**. The School Counselor.

Kurt, ., 1994. **Rehberlik Ve Ruh Sa lı ı Ders Notları**. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kuzgun, Y., 2003. **Meslek Rehberli i Ve Danı manlı ma Giri i**. Ankara.

Kuzgun, Y., 1992. **İköretimde Rehberlik**. Hacettepe Üniversitesi Dergisi. Sayı 8.

Kuzgun ve Di erleri. 2000. **İköretimde Rehberlik**. Ankara: Nobel Yayın Da ıtım.

Küçükahmet, L., 2000. **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Nobel.

Küçükahmet, L., 1997. **Eğitim Programları Ve Öğretim**. Ankara: Gazi Kitabevi.

Külahoğlu, .., 2003. **Okul Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Miller, F. W., 1968. **Guidance Principles And Services 2. Ed. Columbus**. Ohio: Charles E. Merrill Publishing Co.

24 Haziran 1973. **Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun**. Ankara: Resmi Gazete. 28226.

Milli Eğitim Müdürlüğü 2004 – 2005 Eğitim - Öğretim Yılı Rehberlik Çerçeve Programı.

24 Haziran 1973. **Milli Eğitim Temel Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete. 14574.

Ohlsen, M. M., 1974. **Guidance Services in The Modern School**. Indiana State University. Harcourt Brace Jovanovich. inc.

1983. **Okul Rehberlik Hizmetleri Yönergesi**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

1974. **Okullarda Rehberlik Çalışmalarına Nasıl Başlanmalıdır?**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Planlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi.

1981. **Özel Eğitimle İlgili Mevzuat**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

15 Ekim 1983. **Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete. 18192.

Özoğlu, S. Ç., 1981. **Eğitimde Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık**. Ankara: Ankara Ü. Eğitim Bil. Fak. Yayınları.

- Öztoprak, S., 1991. **Rehberlik Hizmetlerinin Tanıtılmasının Veli Beklentilerine Etkisi**. Ankara Ü. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Öztürk, A., 1999. **Lise Ö retmenlerinin Rehberlik Hizmetlerini Algılama Düzeyleri**. Uluda Ü. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Bursa.
- Paro, ., 1967. **Rehberlik ve Uygulamaları**. Ankara.
- Özyürek, M., 2001. **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Shaw, M. C., 1973. **School Guidance Systems**. Boston: California University. Hoghton Mifflin Company.
- Siefer, R. L., 1998, **Trainings n The Use Of Guidance And Counseling Strategies n The Classroom And Its Impact On Elementary School Teachers**. Dissertation Abstracts International. February,
- Strom, R., 1984, **The Home – School Partnership; Learning To Share Accountability**. U. S. A: Cleaning House.
- Tan, H., 1992, **Psikolojik Danı ma Ve Rehberlik**. stanbul: Alkım Yayınları.
- 1995, **T. C. Milli E itim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Ba kanlı ı On Be inci Milli E itim urası “2000’ Li Yıllarda Milli E itim Sistemi”**. stanbul: Milli E itim Basımevi.
- 1995, **T. C. Milli E itim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Ba kanlı ı ıra Genel Sekreterli i (1939 – 1993) Milli E itim uraları**. Ankara.
- 1977, **Türkiye’ De Rehberlik Ve Psikolojik Danı ma Hizmetleri: Sorunlar, ihtiyaçlar Ve Öneriler**. stanbul: Bo aziçi Ü. Dergisi (E itim – Education).
- 16 – 17 Haziran 1994, **Uluda Üniversitesi E itim Fakültesi Sınıf Ö retmenli i Bölümü I. Ulusal Sınıf Ö retmenli i Sempozyumu**. Bursa.

Vanhoose, W. H., Pietrofesa, J. J., Carlson, J., 1973, **Elementary School Guidance And Counseling A Composite View**. Boston: Houghton Mifflin Company.

Varı , F., 1996, **E itimde Program Geli tirme**. Ankara: Alkım Yayınları.

1997, **Yaratıcı Toplum Yolunda Ça da E itim**. stanbul: Ç. Y. D. D. Yayınları.

Ye ilyaprak, B., 2004, **E itimde Rehberlik Hizmetleri**. Ankara: Nobel Yayınları.

Ye ilyaprak, B., Güngör, A., Kurç., G., 2000, **E itsel Ve Mesleki Rehberlik**. Ankara: Varan Matbaacılık.

Ye ilyaprak, B., 2002, **Sınıf Ö retmenlerinin Rehberlik Açısından Rol Ve levleri**.
<http://yayim.meb.gov.tr>: Milli E itim Dergisi – 144.

Yörüko lu, A., 1992, **Aile Ve Çocuk**. stanbul: Özgür Yayınları.

Yörüko lu, A., 1988, **Çocuk Ruh Sa lı ı**. Ankara: Türkiye Bankası Kültür Yayınları.

1989, **Yüksek Ö retimde Rehberlik Ve Psikolojik Danı ma Toplantısı**. Ankara: Ankara Ü. E itim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yüksel, G., 1990. **Üstün Yetenekli Ö rencilerin Yetenek lgi Ve Meslek De er Algıları le Rehberlik Hizmetleri**. Gazi Ü. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Yüksel, G., 2003, **İkö retim Ö rencilerinin Geli im Alanları, Geli im Alanlarının aretçisi Olan htiaçlar Ve Geli tirilmesi Gereken Beceriler: Bu Süreçte Rehber Ö retmenin levleri: Kurumsal Bir nceleme**.
<http://yayim.meb.gov.tr>: Milli E itim Dergisi – 159.